

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Collegium Politico-Historicum - Cod. St. Blasien 116

[Südwestdeutschland], [17. Jahrh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-55801](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-55801)

St. Blasien 116

V

1
gliscente inter cives tumultu, plus valet
consilium maturum, quam centum purgationes
De Rebarbara. Cicero. ad medicos.

Itia non doctu reddunt, nec somno abundans
Nec tibi per ventos assa columba venit.
Dü müßig iudg gelobt, Dü müßig gang,
Dü iudg so Dü müßig glady lang.
Do homit die iudg in müßig gloger,
Dü Bnatun daut hoy, firt gloger.

St. Blas. 116

Numerus Civitatum et Pagorum.
 pro Nederlandis sive
 Inferioris Germaniae.

	Civitates.	Pagi.
Brabantia.	26.	700.
Geldria et Zutphania.)	22.	300.
Limburgi.	4.	125.
Lutsemburgi.	23.	2168.
Flandria.	30.	1154.
Artesia.	10.	750.
Hannonia.	24.	950.
Hollandia.	29.	900.
Zeelandia.	9.	205.
Namurci.	5.	282.
Marchionatus S. Imp.	2.	
Mechlinia.	2.	9.
Utracubi.	5.	70.
Frisia.	21.	490.
Transjularia.	22.	102.
Groninga.	2.	145.

Epitaphium

Archiducis Ferdinandi Wenceslavi Josephi
Imper: Leopoldi .I. Filii.

Legge quoniam sine lege
leo Archiducis efata sunt
fata, cum ipse fati esset,
priusquam fari didicisset.

Vix fuerat super orbem et partem,
vix utrumque ostendebatur bene,
cum profunde in turbida hunc
mundi Oceanum, proceps, ex
partu querit Princeps.

Quem subito magni agitant fluctus
lucta et luctus,
nono peregrinanti, et per aequam
partem admodum difficiles

Multa quidem suo more, et falso ore
promiserat fortuna.

sed dum una manu septris fundum
optulit felicitatis cumulum,

Acera ligorem arripit et foveat fumulu,
vix Princeps nato ostenduntur Vasalli

Cum iubetur uasa colligere
Et porare discessum.

verke

Agorum
Pine
Pagi
700.
300.
125.
2168.
1184.
780.
950.
900.
208.
282.
-9.
70.
490.
102.
148.

O mundi dolg! primus vito abus

Primus est mortis bolus.

In domo opulenta polenta petebantur.

A diuine Filiolo, et hinc facto, quasi
Medico, negantur à Medico?

Simul inopis labare et simul
cum morte luctari.

Vic oritur moritur?

Vic nascitur à parci depascitur.

O Parci! nil minus, et nil parcius, parci!
Splendida hoc flustrio astrum,

Et Beatissimā omnibus gemam

Margarita in vbera produxerat flustummo,

sed vic ad mediam vity hyenam

Apud nos hanc hiemare gemmam
Invidia sustinuit.

super astra gemmare maluit

Et non gemere.

Vic Princeps primam vito inquestus
fuerat Januam,

Cum veleriora interclusit Januarig
Die Iuliet post decima tertiam

O Dies Ine! Calamitatis

Populi clamantis et miseria!

Austria summe angitur,
Ad vicium tangitur Bohemia?
Hincq; mora via Lachrymarum
Panduntur Moravia!

Non leuis ac Niobe pro moestitia
obmutescens, filia Silesia?
Huius malo vicinior vicinior se sentit.

Syria, quam Syria,
suo dolore non caret Carinthia
suffurat Gothia? et a suspirijs,
vix respirat Carniola?

Tyrolis non Tyro amplius in Archiducum
factura, iactat in Otta lanceata?
Brisgoria quanto magis est remota
tanto magis est commota.

Ne tantu omnes subditi, sed etiam
Austriis Principes huic morari
sunt subditi.

Imperium turbatur et Con
magnatū perturbatur.

Tu vero Leopoldo Regne, magno sis animo,
fauentibus super his superis, alibi tibi
verbe

Nascentur nati, qui sceptris potius
serere, et coronas gestare
magis gestient.

Quiescat ipse super Astra
Florescant nascituri super Castra.

Aliud

NB:

Hi videntur
fuisse Me:
dici.

Burgij Aukhoritate,
Rechenbergij Faciturnitate,
Pottij garnulitate,
Archiducis Margaris coronatur?

Miratur Hispanus.

Italus seculatur.

Germanus indignatur. - Gallus letatur.

Et sic Austria defraudatur.

Illoquens Legatos Ratibonenses

Cum protestatione convenimus

Conveniundo competimus

Competendo consulimus

Consulendo confundimus

Cum confusione concludimus

Conclusa vel recerimus

Vel meliora negamus

Et ita patrie salutem consideramus

4

Sennium
De Fucido Sermone ante Mortem
Archiducis Austriae Joannis 20 Martij
et nati et defuncti A. 1670.

Cum quis nocte nascitur et in novilunio,
et in eodem denasitur ut Ego.

Calligantes oculos palpebrae non solem nec lucem agnoscent,
quia non viderent.

Ego Archidux Sol Orbis futurus
vix ortus occubui.

Quasi momentanea vita Serenae corruptionis fuit
Contentus Solis Dei gratia in Baptismo,
quia ab hominibus accepi nullam.

Post diem cinerum factus fui cinis.

Et intravi tot ante me brevi tempore Archiducis vias.

Destinatus ad Sceptra Archidux

Res Augusti Parentis et Matris,

Et magna nobis Comes, Provinciarum
et Imperij.

Ut praecoci ingenio haec tallare possem,
Mater fuit Hispana.

Quae per morientes brevi filios auget
Choros Angelorum.

Innocenter mori est ingenij felicitas,

Feci quod me frater fecit nomine Ferdinandy.

Ego nec nomen expectavi

Sed properavi ad Fratrem

Edignatus Scepta, tot periculis accumulata
Eccet noctu natus.

Vidi pene momento tot Machinationibz aulam
ut mihi nec in matris utero viveret
debitis mensuris habitare,
violenter ex utero extrusus
An non eam ex aula quoque pellendus?

Quae non passus supplicia Frater
Innocens fraterculus
necdum capax peccati;

Nisi fuerit peccatus, fuisse Caesaris filius

Ego paulo ante in lucem effusus
Vidi Augustum adhuc pallentem in vicinia Mortis
vidi Matrem in morbillis
primo oculorum nictu.

Paratus iam vidi mihi Saeuae heredem
Lucei in Villa Cremona
Ex hac vita mihi exitum indicit
nec parens medetur.

Meditatus dudum facinus Sybilla occidit Catibonae.
ut Villicum non Regem ageret.

Munus Herodis est Caesari abscondere Heredes
et recreare Luctetia funestis nuntiis

Quis amet mundum Luctetia infectum?

Sigarenis agros coluisset,

Adhuc vivorum
Lucei. Saeuae Imperij futuris,

ideo perij:

Si obstetricante Luccina delicijs
refectis cur in hac aula superesset
quae momento aspicere vidi vacua

Opes ingentis Patrimonij iam alii deglutierunt
Plenarum rapinis Sarpis
Et auribus.

5

Splendor Aulicorum mihi micantibus oculos clausit
Quidquid ad Regis servitia obstrictum
Propria obtineat principatus.
Principibus et Comitibus ad sumum erectis.

Camerarij sine numero
Sed rari in obsequio.

In sola Caesaris persona Maiestas in reliquis nulla,
Cum Theatra et Senae vaduntur ab Italij
Alij seris aequali
A cararijs exarant.

Inane nunc nomen Archiducum, pares habet
Sicut in Gallia.

Explosus ipse serus Leopoldus Guilielmus
Tot palmarum campi Victor
Plus assentatione datus quam sanguine
Absorbta est patris substantia.

Cum accipit a provincijs, precario accipit
Melius mihi nudis se hac vita Aulica exire
quam tandem mendicare.

Quod Reges non decet, qui tot terris dominantur
Sceptus obtinere nunc minime tutus

Quia parens exarmatur,
Exercitijs caret.

Remuerent dimissi stipendiarij veterani
quibus Arvi et paves abundat ~~erunt~~
Nec Ego nec frater viximus cum Austriaca Aquilla
Nunc propendentes Italia in Germaniam
Officij sui memores fecit.

Erant Majestati Custodes bello incliti Sues
Bucqueius Tamprenus Tillig Gallahus
Biolomineus et Wartenbergius
in horum galeis Caesares dormierunt.
Romani, res nostras fasibus et securibus indigent
Censoribus et Dictatoribus.
Quia nemo statimbona digna Historiis dicitur
praeter Caesares.

Religione salva pereant cetera
si vivendum ulterius esset

Severus fieret Imperator.
Sed bonitas aethiopa hunc titulum odit
Sanguis et anima aethiopa clementia est
Ideo nocte moriens non expecto gallicinum
noto eis esse amicum, qui inimicitias non deponit
Vaticinium Orbis lege.

Eril tempus cum clementia aethiopa
et infidens liliis asperitas
facient recordari aethiopam
Quibus Caesar candidus et rubicundus
iacuisse inter rosas
non tinctus reorum sanguine
Sed innocens.

Nunquam sanguine fuderunt nisi coacti
Theodosius, Rufinus et Stillicones
aethiopi tantum rebelles sustulerunt.

Valete aethiopi, quibus iam lilia placent
Quorum odor, cum capitis noceat violento odore
Et mihi futuro orbis capiti Sarcophagus maturavit
Sed eis nihil deest magis quam candor

6
Colorata sunt omnia quandoque caesera,
melius est mihi in caelo regnare quam in terra
veni aquila me Jovis filium
in sublimem effer.

Valete, parens, Mater, Austriae Com
no quibus in caelo actus oratores.

Nullo efficacior orator quam Innocentia
Cui multos in terris habuisse oratores
Jam non cedros et marmora, sed stellas calcabo
Cui debuisse capita inimicorum.

Scriptum in Serenissimo Serenissimo Regis Angliae.

Caroli II.

reperitur post eius mortem Inprimis manu exaratum.

Ex colloquio nuper inter Nos habito, satis tibi constare arbitror, remanere
esse Christi in hoc Mundo Ecclesiam, et quidem, quod haec alia esse non possit
ab ea, quae Romano-Catholica vocatur, non potest unquam esse eadem, quae quod
Scriptura typis sit caesa. Minime mihi videtur necessarium, ut molestus
sibi onus imponas, aliter illud veluti pelagus Disputationum ingrediendi,
cum praecipua et quidem unica quaestio sit, ubina reperitur Ecclesia illa
quam in duobus Symbolis nos credere profiteamur. In his una Catholica et
Apostolica Ecclesia credi nos affirmamus, neque cuiuslibet huius phantasiae.
Ductus sua sequenti permittitur esse credere prohibita, sed audienda est Ecclesia
cui a Christo concessa est potestas, nos dirigendi in negotio fidei, et a qua ad
nostram instructionem Symbola ista condita sunt. A ratione profus alienum
foret, ut legislator pro Nationis cuiusvis, vel urbis regimine leges
sanciret, easque Civibus, seu populo sic relinqueret, ut ipsi eorumdem Interpretes
forent atque Iudices, Ita quippe fieret, ut quilibet in causa propria iudex
evaderet sublata profus perij et iniuriis ratione. Potestatem igitur Nobis

In mente venire, voluisse nos tanta incertitudine exponere!
regula neque tradendo quae sequi deberent, relicto inter singulos homines
de illa iudicandi arbitrio. Sicut mihi condatur quispiam, an non perinde
sit phantasia ductus sequi, et iuxta illam scripturam interpretari? vellem
mihi à quopiam ostendi, ubi nunc appareat auctoritatem statuendi de materiis
Fidei, privato cuilibet homini concessa fuisse. Christus Ecclesiam suam reliquit
potestatem remittendi peccata, etiam in caelo. Spiritus quoque suus eidem reliquit,
quo suggerente apostoli post eius resurrectionem condiderunt Symbolum
quod eorum nomine vocatur. Tandem post multorum annorum decursum
fuit Synodus Nicaena, in qua eiusdem nominis Symbolum fuit conditum
eadem porro auctoritate, qualis ac Christo accepit, de ipsa quoque scriptura
iudicavit decesserunt post obitum Apollonii, quibus illis libri pro canonici
essent habendi, qui vero ab hoc numero excludendi. Quod si haec
auctoritas semel ipsi concessa fuit, dic quod, quomodo ea postea vali-
derit? vel quo iure quidam se ab illius communionem separaverint: unum
audivi praeteritum huiusmodi separationis, qui iude sumebat, quod Eusebius
scripturas male interpretando, et ad sensum contrarium torquendo errave-
rit, quodque nonnullos Fidei articulos nobis credendos imposuerat, quibus
Dei Verbum nullatenus patrocinatur. Ceterum cuius est haec de re iudicare?
Ecclesiam ne universalem, quae haud interrupta successione adhuc usque
die perduravit; vel hominum privatorum, qui ob comoda propria schis-
mata in illa invenerunt.

reponere
magis
in eo perinde
ut in. vider
mest de nat
sua reliqua
eide reliqua
et Symbolo
al. deo. de
modi. fuit
si per scripta
i. de. vider
quod si. h
ca. postea
manus. v
al. quod
quod. v
quod. v
de. v
de. v
de. v

PR

Ein
lung al
Herrsch
schreib

Das B
Welt: Be
ker des illum
gen im

Hiebvor
Nied

Gar

2

PROCERUM MUNDI
INDEX INSIGNIUM,

Das ist:

Eine Anzeige und Auflö-
sung aller in- und ausländischen Potentaten/
Herrschafften und Stände Wapen/ deren sich die Calenders
schreiber / Prognosticanten und Post-Neuter verblümbter Wör-
ter und Namen/ in Beschreibung der grossen Jahr-
Bücher sich bedienen.

Was vielen Stammbüchern / Historien und
Welt- Beschreibungen/ und sonderlich aus den dreyen Thei-
len des illuminirten grossen Atlantis, auch etliches aus 2c. Herrn Schwarz-
gen im 1642. Jahr ausgegangenem Prognostico, einem/ also ges-
nannten Postilion genommen / und in diese Ord-
nung gebracht.

Hiebvor an das Liecht gegeben / ißo aber umb ein
Merckliches vermehret / und zum Druck verordnet.

Durch

S. G. K. N. F.

Nürnberg/
Gedruckt und Verlegt durch Christoph und Paul
Endtern/ Buchhändlern.

[nach 1642]

A. Adler.

Der Adler / Das H. R. Reich / ind' gemein.
 Der grosse Adler / der Römische Kaiser selber / mit
 Der zweyköpffichte Adler / dem Hause Oesterreich / und
 seinem Kriegesvolck.
 Adler mit der Kron im rothen feld / Wien / Frankfurt und
 Augsburg.
 Adler schwarz im weissen feld / Heilbronn.
 Blaue Adler im weissen feld / Oesterreich / Braunschweig
 Lüneburg / und Graffen von Troburg.
 Blauer Adler mit einem Rad im rothen feld / Erain.
 Blauer Adler im weissen feld / Dortmund.
 Drey weisse Adler / Hessen.
 Gekrönter Adler / der Kaiser / und das H. Röm. Reich.
 Gekrönter dunkelkraus halber Adler im gelben feld /
 Genff.
 Gekrönter rother Adler im gelben feld / Chur-Brandenb.
 Gekrönter gelber Adler mit einem Jungfern Angesicht im
 schwarzen feld / Ostfriesland.
 Gekrönter Adler mit schwarz- und gelben Schachsteinen
 im blauen feld / Mähren.
 Gelber Adler im blauen feld / Chur-Sachsen / und Sach-
 sen-Lauenburg.
 Gelber Adler im schwarzen feld / Sachsen-Weimar und
 Coburg.
 Gelber Adler im weissen feld / Nördlingen.
 Halber gelber Adler / im rothen und weissen feld / Nürnberg.
 Halber weisser Adler mit dem Schlüssel im rothen feld /
 Genff.
 Halber Adler mit einem gekröntem Hundfisch / Bergen in
 Norwegen.
 Rother Adler mit einer güldenem Cron / der Türck.
 Rother Adler im weissen feld / Chur-Brandenburg / und
 das Herzogthumb Preussen.
 Rother Adler mit einem weissen Rad / Chur-Maing.
 Rother Adler mit einer gelben Cron / Tyrol.
 Schwarzer Adler im gelben feld / Anhalt / Biege Liegnitz /
 Selehuen.
 Schwarzer Adler im weissen feld / Stadt Aach.
 Schwarzer Adler mit einer rothen Cron / Chur-Brans-
 denburg.
 Schwarzer Adler / in jedem Flügel haltend eine Säule /
 Bisanz.
 Schwarzer einköpffichter Adler / mit einer gelben Cron /
 Wintheim.
 Schwarzer Adler mit einem weissen Mond / im güldenem
 feld / Schleffen / Münsterberg und Liegnitz.
 Schwarzer Adler im gelben feld / Rochweil / Pfullendorff /
 Oppenheim.
 Schwarzer / gedoppelter Adler / mit der Käfers Cron /
 auff dessen Brust ein weisser Keuter im rothen feld / Moscau
 Schwarz-gedoppelter Adler mit einem schwarzen Löwen
 im gelben feld auff der Brust / Flandern.

Schwarz-gedoppelter Adler im gelben feld / mit einem
 weissen Löwen im rothen feld auff der Brust / Cammerich.
 Schwarz-gedoppelter Adler im gelben feld / mit einem
 weissen Schild auff der Brust / die Herrschafft Bröningen.
 Schwarz-gedoppelter Adler im gelben und rothen feld /
 mit einem weissen Schild auff der Brust / Herrsch. Meckeln.
 Schwarz-gedoppelter Adler mit einem rothen Schild
 auff der Brust / durch welchen ein weisser Balken gehet /
 Westphälischer Eräich.
 Zwen schwarze Adler in gelben halben Rauten / auff gel-
 ben und rothen auffwärtsstehenden Balken / das König-
 reich Sicilien.
 Fünff schwarze Adler im gelben feld / Oesterreich.
 Voller Rautenweiss durchstrichener Adler / die Meerherz.
 Weisser Adler mit einer gelben Cron / Lothringen.
 Weisser Adler mit einem Kreuz / Sicilien.
 Weisser Adler im blauen feld / Stiffe Hildesheim.

Amalteen Hörner.

Zwen dunkelgelbe in einer Cron auff blauen feld / Cam-
 pania felix.

Anker.

Anker im weissen feld / Graff von Secklenburg.
 Schwarzer Anker im blauen feld / Graffschafft Eingen.

Arm.

Beharnischer Arm mit einem Schwert / Irland.
 Rother Arm mit einem weissen Schwert im gelben feld
 Schlawenien.
 Zwen gelbe Arm / mit den Händen einen gelben Steck /
 worauff ein gelber Hut gesteckt / haltend / im blauen feld /
 Schweiz oder Eidgenossenschaft.

B. Balken.

Gelber Balken im rothen feld / Bröningen / Neuenberg.
 Schwarzer Balken im güldenem feld / Sachsen.
 Schwarzer / überzwerchter Balken im gelben feld / Graff-
 schafft Mörs.
 Weisser Balken im rothen feld / Braunsch. Wolfenbüttele.
 Weisser überzwerchter im rothen feld / Oesterreich Känt-
 ten / Westphälischer Eräich / Bischofthumb Salzburg / Graff-
 schafft Nassau / Löwen in Brabant.
 Weisser nicht gar in die höhe gerichteter Balken / mit dreyen
 güldenem Cronen darüber / und dreyen darunter / im rothen
 feld / Elsas.
 Zwen gelbe oder güldene Balken / Dennemarck.
 Zwen rothe Balken im gelben feld / Oldenburg und Del-
 menhorst.
 Drey weisse Balken im rothen feld / Hungarn / Mansfeld.
 Drey blaue Balken / Aragonia.
 Drey rothe Balken im weissen feld / Herzogth. Arschold.
 Drey grüne / nicht gar auffgerichtete Balken / zwischen
 elff Bergen im gelben feld / Herrschafft Bröningen.

Vier

Vier schwarze und weiße Balken im goldenen Feld/Hungarn/Chur-Sachsen.

Vier rothe auffwärts stehende im gelben Feld / Arragonien/Cathalonien.

Vier rothe auffwärts stehende im gelben Feld / welche ein nicht gar auffgerichteter blauer Balk durchschneidet/die Insula Valeriades.

Vierrothe überzwerge im gelben Feld/Herzogth. Raucourt.

Vierrothe überzwerge im weißen Feld/Lothringen.

Vier rothe und gelbe auffwärts gerichtete Balken / worauff in unter sich gewendeter Delphin / mit einem Ring in dem Mund/Hydrunt.

Fünff schwarze Balken im goldenen Feld/Sachs. Portug

Bären/Bärenfüsse.

Gelber Bär im weißen Feld/Berlin.

Bär/oder Türck/Bäierfürst/und das Herzogth. Baiern.

Bär im weißen Feld mit einer gelben Cron/Anhalt.

Bär im gelben Feld/die Stadt Bären/ und die Ritter von Bärenfeld.

Schwarzer Bär im gelben Feld/S. Gallen.

Zwey schwarze Bärenfüsse oder Tazn/ im gelben oder goldenen Feld/Braunschweig/Lüneburg.

Baum.

Ein Baum im rothen feld/Herrenthal.

Grüner Baum im schwarzen feld/Bergen ob Seom/Herzogbusch.

Grüner Baum in weißen feld/Meg.

Grüner Baum im gelben feld/Lindau.

Grüner Baum zwischen zweyen Wölfen/Biscaya.

Zwey Bäume im rothen feld/Widdad.

Bauren.

Vier Bauren/die Stadt Eölln und Salzburg.

Berg.

Fünff weiße Berge im rothen feld/Wtysach.

Binen.

Binen im blauen feld / der H. Pavst und seine Kirchengüt

Bischoffsstäbe.

Zwey Bischoffsstäb / Helmsäde.

Bischoffsstab zwischen zweyen weißen halben / und zweyen blauen halben Rauten/Apulia, Peucatia.

Bock.

Auffrecht stehender Bock / die Stadt Chur.

Schwarzer Bock/Hessen.

Bott.

Ein reisender Bott mit einem Brieff in der rechten Hand im weißen feld/Lauffen.

Burg.

Weisse Burg mit einer Mauer umbfangen / das Königreich Valens.

Büffelskopff.

Schwarzer Büffelskopff / Braunschweig.

Roher Büffelskopff mit weißen Hörnern / Walachey / Gütlich/und Cleve.

E. Castel.

Weiß Castel/ mit dreyen weißen Thürnen/im rothen feld/alt Casilien.

Eirnuß.

Gelbe Eirnuß im rothen und weißen feld/ Kugsp.

Eranz.

Gelber Eranz/worinnen ein Stern / im rothen feld/Principat Vtra.

Creuz.

Gelb Creuz auff einen weißen Hügel im rothen feld/Altendortff.

Ein Creuz mit vier Rosen/Pommernund Wenden.

Ein Creuz mit vier verhülten Mannschüssen / Astunien und Lyon.

Blau und weißes Creuz / Braunschw. Lüneburg.

Doppeltes schwarzes Creuz im weißen feld / Abtey Hirschfeld.

Großes/gelbes Creuz/ mit 4. andern kleinen / gelben Creuzen umbher/ im weißen feld/Cypern/Lothringen/Dennemarck und Holstein.

Gelb Creuz im blauen feld / Lothringen/Dennem. und Holstein /

Rothes Creuz/Burgund, Eölln.

Roht- und weißes Creuz im rothen und weißen feld/Elbingen.

Rothes Creuz im gelben feld/Cathalon. Utrecht.

Rothes Creuz. in gelben feld/mit vier Rosen umbher/Pommern.

Rothes Creuz im weißen feld / zwischen zweyen Königs- und Königinnen Köpfen/Arragonien.

Rothes Creuz im weißen feld / Genua/Bononien/Trier/Oldenburg/Delmenhorst/Paderborn/Fulda/Zütyphen.

Schwarz Creuz/Trier/und Teutscher Orden Hochmeister.

Schwarzes Creuz im gelben feld/Sachsen-Weimar Graffschafft Livve.

Schwarzes Creuz im rothen und weißen feld / Calabria/oder groß Griechenland/Eölln/Hildesh. Costanz.

Überzwerge / gelbes / ganzes / und ein auffgerichtetes halbes/auch gelbes Creuz im rothen feld/Meg.

Weißes Creuz im rothen Schild/Dennem. Holstein.

Weiß Creuz im rothen feld/Savoten/Breda/Wien.

Weißgedoppeltes Creuz im rothen feld/Hungarn.

Zwey weiße Creuz mit einer Cron im rothen feld/Danzig.

Vier gelbe/kleine/ und ein großes Creuz in der mitte im weißen feld/Dennemarck/Cypern/Holst. Lothringē.

Erone.

Cron mit einem Scepter im rothen feld / NeuCastil.

Eine Cron über zwey weißen Creuzen im rothen feld/Danzig.

Gelbe Cronen im rothen feld/Chur-Mäing.

Gelbe Cron mit dem Bärn im weißen feld/Anhalt.

Guldene Cron/Toledo in Hispanien.

Drey Cronen/Dennemarck/Schweden/Eölln.

K ij

Drey

Drey Cronen im blauen feld / Schwed. und Dennemarck.
 Dreyfache Cron / der Heil. Vatter Papst.
 Sechs Cronen im blauen feld / Königreich Murcia.
 Sechs Cronen im rothen feld / Elsas.
D. Delphin.
 Rothe Delphin im gelben feld / Delphinat.
 Weisser Delphin / unterwärts gerichteter / mit einem
 Ring in dem Mund / auff rothen und gelben Balken / Hy-
 drunt.
 Drach / das Königreich Hispanien.
 Drach im gelben feld / Dennemarck.
 Weisser Drach im rothen feld / Chur-Brandenburg und
 Churland.
E. Einhorn.
 Gelb Einhorn im blauen feld / Biengen.
 Weiß Einhorn im blauen feld / Steyr.
 Weiß Einhorn im rothen feld / Schwäbisch Omünd.
 Elend.
 Bekröntes Elend im blauen feld / Churland.
 Elephanten-Zähne.
 Drey Elephanten-Zähne im blauen feld / Siebenbürgen.
 Erengel Michael.
 Weisser Erengel im blauen feld / Apulia / Dania / oder
 Capitanata.
 Weisser Erengel im rothen feld / Brüssel.
F. Fahnen.
 Gelber Fahn / mit einem schwarzen Adler im blauen feld /
 Württemberg.
 Rothe und weisser Fahnen im blauen feld / Würzburg.
 Falken.
 Falken / die Herren von Falkenberg.
 Drey weisse Falken / Lothringen.
 Fasanen-Federn.
 Gelbe und rothe Fasanenfedern / Churland.
 Federn.
 Grüne Federn / Holstein.
Feld.
 Feld mit blauen und weissen Kanten / Baiern.
 Feld mit gelben und schwarzen Kanten / Württemberg.
 Blau und weisses im schwarzen Feld / Anhalt.
 Gelbes Feld / worinnen stehet Libertas, Bononien.
 Gelb-roth und weisses feld / Stifte Münster.
 Guldene feld mit der rothen strassen / Marggraffsch. Baden.
 Weiß halbes Feld / Graffschafft Meliso.
 Weiß im rothen feld / Oesterreich.
Fell.
 Guldene Fell mit rothen strassen / Hispanien.
Fische.
 Halbschmit der Cron / Island.
 Zwen gelbe Fische im rothen feld / Oesterreich und Wür-
 ttemberg.
 Zwen gelbe Fische im blauen feld / Lothringen.
 Zwen Fische mit einem Fahn und Hirschhörnern /
 Württemberg.
 Drey weisse im Wasser schwimmende Fische im rothen
 feld / Onolzbach.
Flügel.
 Schwarze Flügel / Chur-Brandenburg.

G. Gans.
 Rothe Gans im gelben feld / Steinfurt.
 Garbe suche Korngarbe.
 Glocke.
 Gelbe Glocken im blauen feld / Metz.
 Gold.
 Sechs stück Gold / Portugal.
 Neun stück Gold / Navarra.
 Granatapffel.
 Rothe Granatapffel im weissen feld / Königreich Gra-
 naten und Hispanien.
Greiff.
 Blauer Greiff im weissen feld / Rostock / Ingolstadt.
 Greiff mit den Eyern / Arragonien und Barsalonen.
 Gelber Greiff im grünen feld / Meckelnburg.
 Rothe Greiff im blauen und weissen feld / Pommern /
 Brandenburg / Preussen.
 Schwarzer Greiff im gelben feld / Südermannland.
H. Han.
 Gelber Han im weissen feld / Frankfurt an der Oder.
 Han / das Königreich Frankreich / wann es in streit gehet.
 Han / oder drey Sterne / das Ungerland.
Hand.
 Eine auffgethane Hand im rothen feld / Mündelsheim.
 Zwen weisse Hände im rothen feld / Antoeff.
 Zwen Hände mit dem Pfauenschwanz / Anhalt.
Harffen.
 Gelbe Harffen im blauen feld / Irland / insgemein Ero-
 geland.
Has.
 Ein Has im roth-und weissen feld / Hasfurt.
 Haspelrad.
 Gelbes Haspelrad im weissen feld / Cleve.
 Helleparten.
 Weiße Helleparten mit einem guldnen stiel / Den-
 marck / Holstein.
Henne.
 Schwarze Henne im gelben feld / Chur-Sachsen / We-
 mar und Coburg.
 Dunkel-schwarze Henne im gelben feld / Henneberg.
Herg.
 Drey gelbe im rothen feld / Hildesheim.
 Dren rothe Herg / Graff von Secklenburg.
 Silff rothe Herg / zwischen zwey grünen / nicht gar auff-
 gerichteten Balken im gelben feld / die Herrschafft Gröning.
 Zwölff rothe Herg / umb einen blauen Löwen im gelben
 feld / Lüneburg.
 Achtzehn rothe Herg / umb drey blaue Löwen im gelben
 feld / Dennemarck.
Hirsch.
 Hirsch / Brandenburg und Braunschweig.
 Brauner Hirsch mit einer guldnen Cron / Churland.
 Schwarzer hirsch im weissen feld / Wolfenb. Braunschwe.
 Horn / Hörner.
 Zwen Amalteenhörner in einer Cronen / auff dem gelben
 feld / Campania, felix.
 Ein weisses Hirschhorn / Wolfenbüttel / Braunschweig.
 Dren schwarze Hirschhörner im gelben feld / Oesterreich /
 Württemberg.
 Blaues Jägerhorn im gelben feld / Herzogth. Uranien.
 Rothes Jägerhorn / Württemberg.

Gelbes

Elbes Scherhorn / Württemberg.
Dren Scherhörner im weissen feld / Coburg / Bayernburg.
Drey rothe im weissen feld / Chur-Sachsen / Savoyen
Hund.

Hund / der Türkische Kaiser.
Halber Hund oder Buck / von schwarz- und gelben Hau-
sen / Württemberg.

Hut.
Gelber Hut auff einem stock / Schweiz / oder Eydgenossch.
Rother Hut / Chur-Mainz / und Trier.
Rother und weisser Hut / Hollstein / Edlin.
Schwarzer und gelber Hut / Chur-Sachsen.

J. Jäger.
Jäger / Sachsen / Weimar / Württemberg / Thüringen.
Jägerhaus / Württemberg.
Jägerhorn mit Federbüsch / Württemberg.

Jungfer oder Jungfern bild.
Eine gekrönte Jungfer mit zweyen Fischen / an statt der
Arm / Württemberg.

Jungfernbild / Marggraffschafft Baden.
K. Kessel / oder Kesselleisen.
Roches Kessel / Churland.
Weisser Kessel / Churland.

Kinbacken.
Gekrönter weisser Kinbacken / Churland.
Kirchen.
Weisse Kirchen / mit einer weissen Mauren umbfangen /
im rothen feld / Königreich Valeng.

Kleeblatt.
Fünff Kleeblätter / Landau.
Vierzehn blaue Kleeblätter im rothen feld / Cassel.
Kleinod.

Gelbes oder güldenes Kleinod im rothen feld / Frankreich.
König / Königsköpffe.
Ein König auff seinem Thron sitzend / im rothen feld / Kö-
nigreich Sicilia.

Zween Königsköpffe im weissen feld / Aragonien.
Körngarbe.
Gelbe Körngarbe im weissen und rothen feld / Schweden /
Polen.

Krocodill / Krotte.
Drey Krocodill oder Krotten / Frankreich / wann es verles
het.
Kugeln.
Drey rothe Kugeln im gelben feld / Graffschafft Bolivien.
Neunzehn gelbe Kugeln im rothen feld / Graffschafft
Bentheim.

Kuhe.
Zwey rothe Kühe / mit rothen glöcklein an dem Hals / im
gelben feld / Fürstenthum Bearn.

Küssen.
Grünes Küss / Chur-Mainz / Edlin / Trier / oder die
Pfaffengassen.

L. Lamm.
Ein Lamm im weissen und rothen feld / Dennemark.
Lerchen.
Eine Lerche mit einer gelben Pyramis / Stiff Lüttich.

Lilien.
Lilien ins gemein } Frankreich / wann es sieget.
Blaue Lilien }
Gelbe Lilien im blauen feld / Provinz.

Gelbe Lilien mit drey blättern und zwey Rosen / Florenz.
Rothe Lilien mit den blauen und güldenen Schild / En-
geland / Schottland.

Rothe Lilien im weissen feld / Coblenz.
Weisse Lilien im blauen feld / Nassau.
Zwey Lilien oben / und eine unten im blauen feld / Artois.
Zwey gelbe Lilien im blauen feld / Frankreich / Engeland
Lothringen / Picardien.

Drey Lilien / die Freyherrn von Eystätt.
Drey gelbe Lilien im blauen feld / Frankreich / Herzog-
thum Anjou / Delyphinat / Pariser Herrschafft / Engeland.
Drey gelbe im blauen feld / zwischen welchen ein kleiner
nicht gar aufrecht stehender rother stock / Herzogthum Bour-
bon / Volais / und de Dombes.

Drey nebeneinander stehende gelbe Lilien im blauen feld /
Herzogthum Tours / Bononien / Lemania / oder Lemossin.
Sechs Lilien im weissen feld / Sulzbach.
Neun gelbe Lilien / theils halbe / theils ganze / im blauen
feld / Neapolis.

Zwölff gelbe Lilien im blauen feld / Artois.
Dreizehn gelbe Lilien / theils halbe / theils ganze im
blauen feld / Herzogthum Berri.
Vierzehn schwarze Lilien im blauen feld / in deren mit e
in weisser Thurn / Herzogthum Sedan.

Eindwurm / Spanien.
Eindenbaum.
Ein Eindenbaum im gelben feld / Eidan.
Löw.

Löw / ins gemein Schweden.
Löw mit einer Helleparten / Nordwegen.
Löw mit 3. Füßen / auff einem Säbel stehend / und mit
dem vierden ein Schwert haltend / Finnland.
Löw mit einem Stierkopff / Steyermark.
Löw haltend ein Creutz / Preto Johannes.

Blaue Löw im güldenen feld / Dennemark.
Blaue Löwen im gelben feld / Dennemark / Hollstein /
Braunschweig / Lüneburg.
Blaue Löw im rothen Rosenland / oder Rosenblättern /
Braunschweig / Lüneburg / Sachsen / Baiern / Kärnten /
Tusien.

Blaue Löw im weissen feld / Oesterreich / Flandern.
Schlesien / Limburg.
Blaue Löw im rothen feld mit der güldene Cron / Lükkel.
Bunter Löw / Hessen.

Gekrönter Löw mit einer Helleparten / Dennemark.
Gekrönter / blauer Löw / im weissen un rothen feld / Syem
Gekrönter / rother Löw / Hispanien.
Gekrönter rother Löw im gelben feld / Schwed. Nassau.
Gekrönter / rother Löw im weissen feld / Königreich Legion /
Churland.

Gekrönter schwarzer Löw / Chur-Brandenb. Preussen.
Gekrönter / schwarzer halber Löw im gelben feld / Insel
Rügen.
Bunter Löw im blauen feld / Chur-Sachsen / Weimar /
Lothringen.

Gelber Löw im blauen feld / Hessen / Brandenburg / Nassau /
Stadt Jena.

Gelber Löw mit einer rothen Cron / Chur Pfalz und
 Batern.
 Ein aufrechtstehender gelber Löw im blauen feld / Geldern
 Gelber / geflügelter Löw mit einem Schwert in dem rech-
 ten / und einem offenen Buch in dem linken Fuß haltend /
 die Herrschaft Venetig.
 Gelber Löw mit 12. solcher gelber D zeichen im blauen
 feld / Burgund.
 Gelber Löw / im rothen feld / Bergen / Hessen / Graffschafft
 Charlois / und Herrschafft von Zähringen.
 Gelber Löw im schwarzen feld / Oesterreich / Batern /
 Pfalz / Brabant / Tölln.
 Halber rother Löw im gelben feld / worunter blaue und
 weisse Wasserwellen / Seeland.
 Rother Löw mit einer Cron im güldenem feld / Schwed.
 Rother Löw mit einer gelben Cron / Spanien.
 Rother Löw im blauen feld / Brandenburg / Braunschw.
 Lothringen / Hessen.
 Rother Löw im blauen und weissen feld / Lützenburg.
 Rother Löw im gelben oder güldenem feld / mit getheiltem
 Schwanz / Königreich Böhem.
 Rother Löw im gelben feld / Holland / Hessen / Utrecht.
 Rother Löw im gelben und rothen feld / Schottland.
 Rother Löw im gelben feld / mit blauen und weissen Was-
 serwellen durchschnitten / Oberpfalz.
 Rother Löw im grünen feld / Cypern.
 Rother Löw mit einem güldenem schild / und rothen Lilien /
 Schottland.
 Rother Löw im weissen feld / Jülich / Cleve / Baden /
 Chueland.
 Schwarzer Löw / Bergen in Nordwegen.
 Schwarzer aufrechtstehender Löw / Geldern.
 Schwarzer Löw mit einer gelben Cron im weissen feld /
 Zwenbrück.
 Schwarzer Löw mit der rothen Cron im gelben feld /
 Brandenburg.
 Schwarzer Löw mit der Cron / einem stern und dem
 Monn / Wallachen.
 Schwarzer Löw im gelben feld / Chur- und Sachsen Weis-
 mar / Lothringen / Jülich / Cleve / Salzburg / Flandern.
 Schwarzer Löw / auff der Brust eines gedoppelten Ad-
 lers / das ganze Reich Flandern.
 Schwarzer Löw mit einem güldenem Scepter / Cleve.
 Schwarzer Löw mit dem Scepter im güldenem feld / Loth-
 ringen / Jülich / Flandern / Meissen.
 Weisser gekrönter Löw mit doppeltem schwanz / im rothen
 feld / Böhem / Hessen.
 Weisser Löw mit einer güldenem Cron / Böhem / Braum-
 schweig / Lützenburg.
 Weisser Löw im rothen feld / Cypern / Oesterreich / Limburg.
 Weisser Löw im rothen feld / auff eines gedoppelten Ad-
 lers Brust / Sammerich.
 Weisser Löw im schwarzen feld / Batern / Lützenburg.
 Zwen blaue Löwen im blauen feld / Grifland.
 Zwen gelbe Löwen im rothen feld / Braunschweig / Hessen /
 Nassau.
 Zwen glädene Löwen / Geldern.
 Zwen gelbe Löwen im schwarzen feld / Bergen ob Soom.

Zwen rothe Löwen im gelben feld / Lützenburg.
 Drey schwarze Löwen / Graffen von Waldburg / Schwa-
 benland.
 Drey schwarze Löwen im gelben feld / Oesterreich / Kärnde-
 ten.
 Löwenköpffe.
 Gekrönter Löwenköpffe / Dalmatia.
 Lorbeerkrantz.
 Lorbeerkrantz / der Römische Kaiser.
 Mann / Männlein.
 Blaues Männlein / Marggraffschafft Baden.
 Geharnischter Mann / Polen / Dennemark / Holstein.
 Rotes und weisses Männlein / Chursachsen und Welo-
 mar.
 Weisser Mann im güldenem feld / mit dem schwarzen
 Adler / Schlesien / Sieanig / Münsterberg.
 Wilder Mann / Braunschweig.
 Marienbild.
 In der rechten ein Scepter / und in der linken Hand das
 Jesus Kindlein haltend / Graffschafft Orient.
 Mauer.
 Weisse Mauer im blauen feld / Oberlauffnig.
 Weisse Mauer mit vier weissen Thürnen im rothen feld /
 Anterff.
 Meerfräulein.
 Gekröntes Meerfräulein / Württemberg.
 Meerfisch.
 Meerfisch mit dem Rad / Navarra.
 Mohr / Mohrenköpffe.
 Drey schwarze Mohren im gelben oder güldenem feld /
 Hispanien / Portugal.
 Zwen Mohrenköpffe im gelben feld / Königreich Al-
 garbia.
 Mond.
 Weisser Mond mit einem schwarzen Adler / Sieanig.
 Weisser halber Mond im grünen feld / Türckey / Mohren-
 land.
 Monstrantz.
 Güldene Monstrantz zwischen 6. kleinen dunkel schwar-
 zen Creuzen / im blauen feld / Königreich Gallicien.
 Muscheln.
 Schwarze Muscheln / mit einem Creuz im weissen und ro-
 then feld / Eriec.
 Drey Muscheln / Graff von Schaumburg.
 Mählrad.
 Mählrad / Insel Goa.
 Weiss Mählrad im rothen feld / Mählhausen.
 Münch.
 Münch im rothen und weissen feld / Chur-Batern und die
 Stadt München.
 N. Nägel.
 Drey Nägel im rothen feld / Dennemark / Holstein.
 Nesselblätter.
 Weisse Nesselblätter im rothen feld / Schaumburg /
 Dennemark / Holstein.
 P. Paal.
 Güldene Paal / Königreich Gallicien.

Pfaff/ Pfaffengassen.
 Ein Pfaff mit einem rothen Buch in der Hand im ro-
 then feld/ Pfaffenhofen/ Chur-Main/ Edln/ Zier.
Pfau/ Pfauenfedern/ Pfauenschwanz.
 Pfau mit ausgeferrten federn/ Graff von Zecklenburg.
 Pfauenfedern/ Brandenburg/ Sachsen/ Braunschweig/
 Holstein/
 Pfauenschwanz/ Brandenburg/ Preussen.
 Grüner Pfauenschwanz/ Braunschweig/ Lüneburg/ und
 Sachsen-Lauenburg.

D. Dchs.
 Halbauffrecht stehender Dchs/ Dchsenfurt.
 Weißer Dchsenkopff mit einem Ring im Mund im gel-
 ben feld/ Stadt Uet.

P. Pyramis.
 Ein gelber mit L. G. Stiff Lüttich.
Pocal.
 Guldener Pocal/ Gallicien in Hispanien.
Pforte.
 Auffgesperrte Pforte/ Reussen.
 Guldene Pforte/ Portugal.
Pflugchar.
 Weiße Pflugchar mit einem weissen Rad im rothen feld/
 Straubingen.

R. Rad.
 Haspel-Rad im weissen feld/ Cleve.
 Rothess Rad im weissen feld/ Ohnabrück.
 Weiß Rad im roth und blauen feld/ die Stadt Erfurt.
 Zwey weiße Räder im rothen feld/ Chur-Main.
 Weißes Rad mit dem rothen Adler im rothen feld/ Oh-
 nabrück.

Rauten/ Rautenkrans.
 Blaue und weiße Rauten/ Pfalz/ Baiern.
 Gelbe und halbe Rauten/ Sicilien.
 Rothe und weiße Rauten/ Mansfeld.
 Schwarze und gelbe Rauten/ Würtemberg.
 Grüner Rautenkrans im schwarzen und gelben feld/
 Chur-Sachsen/ Weimar/ Lauenburg/ Anhalt/ Savoyen.
Reichsapffel.
 Reichsapffel/ insgemein der Römische Kaiser / oder das
 Römische Reich.
 Reichsapffel im rothen feld/ Umland.
 Rothter Reichsapffel im blau- und weissen feld / Chur-
 Pfalz.

Reuter.
 Geharnischer/ weißer Reuter / mit einem Säbel oder
 Schwert in der Hand/ im rothen feld / Littau/ Moskau/
 Polen/ Dänemark/ Holstein.

Rippe.
 Zwey Rippe mit einer gelben Lillen/ Florenz.
 Vier rothe Rippe/ umb ein rothes Creuz im gelben feld/
 Pommern/ Brandenburg.

Roffe oder Pferde.
 Das entfrungene/ gezäumte und gerigelte Roff/ Portug.
 Schwarzes Roff im gelben feld/ Stuttgart.
 Weißes Roff/ Braunschweig/ Lüneburg/ Westphalen.
 Weißes Roff im rothen feld/ Dänemark/ Polen/ Hol-
 stein/ Savoyen/ Westphalen/ Edln.

Rose.
 Rose mit dem rothen Creuz/ Chur-Brandenburg.
 Rothe Rosen im weissen feld/ Chur-Sachsen/ Weimar/
 Engel. und die Herren von Rosenburg/ wie auch Rosenheim.
 Weiße Rosen im blauen feld/ Hagenau.
 Zwey Rosen/ Florenz.

Rundfisch.
 Bekrönter Rundfisch/ nebeneinem halben Adler/ Bergen
 in Nordwegen und die Bergefabrer.
S. Salvator.
 Salvator im gelben feld / Graffschafft Lemania oder
 Lemosin.

Seule.
 Schwarze und gelbe Seule/ Braunschweig.
 Weiße Seule im rothe feld/ Savoyen/ Weimar/ Coburg.
 Weiße Seule im gelben und rothen feld / Stadt Lüttich.
 Schachspiel oder Schachsteine.
 Schachspiel/ Nordgau und Baden.
 Blaue und weiße Schachsteine überzwerch im gelben
 feld/ die Graffschafft Mark.
 Rothe und weiße Schachsteine/ Croatiaen/ Eiegnig/ Brieg/
 Cleve/ Berg/ Geldern.

Scepter.
 Guldene Scepter/ im guldnen feld/ Clero.
 Gelber Scepter/ Brandenburg.

Scorpion,
 Scorpion/ Ober-Baiern.

Schiff.
 Schiff/ die Stadt Paris in Frankreich.
Schild/ Schildträger.
 Halber rother Schild im gelben feld/ Münster.
 Blau und gelber Schild/ in gestalt / wie nicht gar auf-
 rechtsstehende Balcken/ Burgund.
 Guldener Schild/ Schwetland
 Guldener Schild/ in der zwey gmit cotis/ sonst weiß/ Deser-
 reich.
 Schildträger/ Dänemark.
 Rother und gelber Schild/ Halberstadt.
 Rother schild/ mit einem weissen Balcken durchschneiden/
 in einem schwarzen gedoppelten Adler/ Westphalisch. Craik.
 Weißer schild/ in dessen mitte fünf andere kleinere/ blaue
 schildlein/ Portugal.

Schlange.
 Schlange mit einem Kind/ im Maul/ Mayland.

Schlüssel.
 Schlüssel ins gemein der H. Vatter Papst / und seine Län-
 der/ oder Kriegsvolk.
 Schlüssel im rothen feld/ Worms.
 Schlüssel mit zwey weissen Creuzen im gelben feld/ Let-
 den/ Bremen/ Riga.
 Gelber Schlüssel im rothe feld/ Genff.
 Weißer Schlüssel im rothen feld/ Bremen.
 Zweyrothe Schlüssel im gelb. feld/ der H. Papst/ Mänd.
 Zweyrothe Schlüssel mit einem schwarzen Creuz / im
 weissen feld/ Andernach.
 Zwey weiße über einander geschrenckte Schlüssel im ro-
 then feld/ Perusinische Herrschafft/ Glamia oder Romanis-
 la/ Detvetanisches Gebiet.

Zwey

Zwey Schlüssel im rothen feld/Regensburg
 Schüs.
 Schüs/Brandreich/wann es seinen Feind verleget.
 Schwan/Schwannenhals.
 Rothe Schwan/Grass von Tecklenburg.
 Weißer Schwannenhals/Frier.
 Weißer Schwan/im rothen feld/Dennemarck/Holstein.
 Schwert.
 Roth Schwert/Thur Sachsen.
 Zwey Schwert/Thur Sachsen.
 Fünff Schwert/das Königreich Longi.
 Sichel.
 Sichel/Braunschweig/Eüneburg.
 Sonnenglang.
 Sonnenglang/Benff.
 Stern.
 Belber stern im rothen feld/Mastich.
 Schwarzer stern im gelben feld/Waldeck.
 Ein stern mit dem halben Mond im weißen feld/Monheim.
 Weißer stern im schwarzen feld/Hessen.
 Drey gelbe stern im blauen feld/Deisterreich.
 Fünff stern mit einem Adler/Grüningen.
 Steckfisch.
 Stockfisch/ins gemein Finnland / oder die Schwedische
 Arme.
 Acht Stockfisch im rothen feld/Dennemarck.
 Stierkopff.
 Stierkopff/Finnland.
 Stierkopff im gülden feld/Uri.
 Gulden Stierkopff mit 2. silbernen Hörnern im rothen
 feld/Wallachey.
 Straffe.
 Weiße und blaue straffe im schwarzen feld/Anhalt.
 Weiße straffe/durch einen rothen schild/Schwed. Polen.
 Weiß nach der quer im rothen feld/Deisterreich.
 Weiß und blauer feldplaz/Baiern.
 Straussen.
 Rothe Straussen/Marggraffschafft/Baden.
 Stück.
 Sechs güldene Stück/Portugal.
 Neun güldene Stück/Navarra.
 E. Thier.
 Weißes/Feuer auspeindendes Thier/Deisterreich/Steier-
 marck/Dennemarck.
 Zwey Thierthier im rothen feld/Normandien.
 Thore.
 Thor/Alexandria.

Ein Thor mit 2. Thürnen/Rotenburg an der Tauber.
 Ein Thor mit 2. Thürnen / und mit einem Hund im
 Thor liegend/Rüga.
 Halb auffgesperretes Thor/Anhalt.
 Thurn.
 Zwey rothe Thurne mit einer auffgethanen rothen Pfo-
 ten im Weissenfeld/Offenburg.
 Zwey blaue Thurne mit der offenen Pforten im weissen
 feld/Ravensburg.
 Thurn mit Löwen/Araxonen/Barcellonaien.
 Gelber Thurn im rothen feld/Deisterreich/Hispanien.
 Guldene Thurn/Castilien/Portugal.
 Weißer Thurn/zwischen 14. schwarzen Eilien/im blauen
 feld/Sedan.
 Drey weiße Thurne mit einer weiß umgebenen Mauer/
 im rothen feld/Stadt Salzburg.
 Drey weiße Thurne im rothen feld/Herzogthum in Touts/
 Prag/
 Vier weiße Thurne auff einer weissen Mauer/Antorff
 Sieben gelbe Thurne im rothen feld / (im Spanischen
 Wappen ist umbgekehrt) Portugal / Spanien / und die
 Insel Helena.
 Trinktgeschirr.
 Gelbes Trinktgeschirr im blauen feld/an Spen.
 Türcken.
 Türk/ Ober-Baiern.
 V. Vogel.
 Gelber Vogel mit rother Zungen und Halsband/Ghlich/
 Cleve.
 Weißer Vogel im rothen feld/Locheingen.
 Zwey rothe Vögel/in weissen feldern/Gulich/Cleve.
 Drey weiße Vögel/Burggraff von Stromberg.
 W. Wasserströme oder Wellen.
 Wasserströme oder Wellen/Schweden/Seeland.
 Blaue Wasserströme/Marggraffschafft/Baden.
 Weidmann/suche Jäger.
 Welt.
 Welt mit einem Creuz/Stadt Amberg/in der Pfalz.
 Wicker.
 Wicker/die Holländer.
 Wölffe.
 Ein Wölff mit einem in der mitte durchgehenden Baldem/
 Wölffsburg.
 Zwey rothe Wölffe/deren ein jeder ein Lamm in dem Ma-
 chen trägt/Biscaya.
 Zahn.
 Weiße Elephanten Zahn im blauen feld/Siebenbürgen.

I

COLLEGIVM
POLITICO=
HISTORICVM

Inseruit Joanni Jacobo Waibel J. & S.
et Syndico Civitatis Imperialis Liberae
Kottwils Anno. 1666. —

Deductio
Consanguinitatis Inter Papam
Et
Imperatorem

Primus stipes: seu gradus eius.

Magnus Marzialius.

Papa

Imperatorum

Leonardus Marzialius. Papa Marzialia.
Cesar Marzialius.
Laura Marzialia.
Alexander 7mus.

Calim. 2.
Anurath. 3.
Nathonet. 3.
Schemet.
Ebrahim.
Schman nod gma
turi.

1
CORREGIVM.
POLITICO-
HISTORICVM.

In quo omnium Imperiorum, Regum,
Repub. Reipub. hodie p. orbem
terrarum. Orbes florent. Origines, Successio-
nes, Juramenta, Leges fundamentales,
Rationes, Status, federa, hostes, amici,
Jura, Præteritiones, denique quicquid ad histo-
riam, seu Politicam spectat, compendiose
traditur.

Historia Politica,
Illorum Imperiorum, Regnorum, et Reipub.
hodie p. orbem terrarum florent.

CAMOR IWS.

Prolegomena quaedam generalia, ad
omnes Politicas gubernantia.

Supremus scopus omnium Politiarum est
propria conservatio. Hoc conservatio est
aia rerum pub. et vita, complectitur duas
partes.

imo conservare quocumque modo, etiam cum
iactura, vel opud, vel divitiarum, vel regnum,
et subditorum, et hoc tenet, ideo regula, diaboli
apud Jobum, quid non dabit hoc pro vita sua?
nuda iactura est semper magna, quae cum huius
vita sit glorianda.

Et de Republica Regibus. ad n. Et tantum con-
servari Regibus in eodem statu, sed quantum
fieri potest, p. licita media eius incrementum
et propagatio quoniam atq. hoc est, qd. iulio dicit,
Plato ad Aris. Et Barbata vultu gubernare
hinc Politico nil deest ee iniustum, quod ei
fructuosum.

2
CÁNON 25^{VS}.

Status pfectissimq; solitio, est indubi-
tatu signu, imminentis ruinae, seu dicitur
icidit poeta, sumit negatu hora die, et
Iam Aphorismu Hippocrati de Habitu cor-
poris Aethera pfectimo.

CÁNON 34^{VS}.

Mundus equiva sapientia gubernat, Iam
icidit vulgare, Dei Providentia, et hinc
stulticia gubernat. oia, subditos, et ma-
gna sapientia, n requirit in solitio,
Suntado instar Crispi, Sallustij apud Tacitu
sit per negotijs, nec supra.

CÁNON 45^{VS}.

Omnes solitio varijs mutacionib;
periculis sunt subiecto, huc per;
lines elegantissimq; versus Ovidij
Sic omnia vestij

Eximus, ut alias a fundere robora gentes,
Consideres, hoc sic regna fuit.

Caput unum.

Canon VII.

Solitis sunt species, Imperia, Regna, et
Repub. Diffusio inter Imperia, et Regna est
potius titularis, aut nominalis, quam realis, vel
authoritativa. Imperia vocantur propria,
quod plurima regna comprehendunt, deoq; vis
Imperator debet ex Rex Regum, et Reges ali,
quos sibi subiectos habere. Regnum
est proprie illud, quod subiectos sibi habet plures
Comites, et Principes, sicuti proprie de Principes
sub se habet plures Comites.

Sicut Imperator,
Rex, et Princeps.

Canon VIII.

Imperia Orbis terrarum sunt tria, Romanorum
Germanorum, et Francorum, sive Moscoviticum.

Imperia

Canon 3° 1°

Regna Regna praecipue sunt Hispania, Gallia,
Britannia, et, quae uno a nomine Septen-
trionalia vocantur, ut Dania, Suevia,
Polonia. Republicae praecipue sunt,
Venetia, Helvetia, et Belgia.
Sunt etiam plura Imperia, Regna, et
Respub. sed ita sunt vel minoris mo-
menti, vel dependant ab his, quae commemorata
sunt: vel à ratione staty Romani fer-
re non sunt sedusa, ita illorum in ho-
lita nulla à nobis ratio haberi de-
bet.

Vn Tutelio Italianato,
e vn Diabolo incarnato. Caput 2° 1°

DE Imperio Romano Germanico.

Deficiente stirpe Caroli Magni Germani,
Francia à Galis in se transfulerunt.

Imperium Polonicum, Monarchus Boemius, Suenia Romanus,
miles Hungaricus, Italorum deus, Germanorum Peruvia,
sacram ualent omnia.

hoc factum. Anno. 912. Creaty fuit
à Germanis Imp. Conradus unus Rex Fran-
conius, hinc expressa condicio, ne Germani
unq' paterent sibi, uel ab Italis, uel à
Gallis, aut ab alijs nationib' erigi Imperatoriam
Mogeston. Sed ab eo tempore sponte fuit ob-
seruatum, ne ullus, q' non est, natione,
et lingua Germanus, ad Imperium fuit le-
gitime promotus.

Ex ipso in aliquod tempus corrupta, sed
inquit potius uerale fuit, quod legitima ratione
collatum, siquid sub Diuturno illo interrogato,
18. annorum post mortem Frederici. etc.
Tunc enim principes aucto auro elegerunt
eum Alphonsus Romanus, Rex Castellae, qui
melior erat Astronius, quod princeps
Deinde Richardum Duce Corumbia, fratre
Henrici. 3ij. Regis Angliae, et deniq' post
mortem Ludouici. 4ij. Ruaris, Edwardum
3ij. Regis Angliae, q' in oes imperio

vix degustato repulsi fuerunt.

4

Canon 277.

Imperator Germaniae des Principes
Imperator Germaniae schismaticos pedit. Quosdam impera,
oibz procedit. hunc dignitatē moverent imprimis Ita,
li, et Galli, sed frustra, quodam hodie nul,
lo graduente Imperator Germaniae in locum
inter principes Germanos obtinet.

Canon 377.

Imperium Germaniae electivum fuit a mul,
Electio Imperatoris hinc famli. Electio fuit eis oibz prin,
dependet hinc ab eijbz Germanis, nulla adhuc facta distio
Electoibz pcorū inter Electores, et alios principes; sed postea
8. ob nimiam multitudinem, et factionem
familiarum item instituti fuerunt Electo:
res, qbz ceteri principes, sua iura eligen,
di Cojare referunt; quo tempore autē hoc
factū fuerit, nulli hactenq; Historiarum ac
Polliticorū repire potuit. Cuius opinio est, Electores

constitutos sub Carone - 3to, sed nul-
lis fundamentis subnixi. Quod certum est,
post mortem Frederici, r^o, uelini, ex
sueuicis ducum familia Imperatoris, solum
4to Electores Imperatoris creasse.

Caron 4to.

Aurea Bulla Caroli 4^{ti}, et Constitutio-
nes Imperij, quae uocantur Quislibet
ab Imperio, sunt leges fundamentales Imperij
Germanici. Haec Capitulares sunt
sumorum pontificum quaedam constitutiones.

Inuentio Caroli 4^{ti} 356 - Carolus 4us Imperator
Aurea Bulla in Comitibus Nurembergensibus, promulgata,
et nomini derivatio. Haec leges fundamentales Imperij, quae uocantur
ab aureo sigillo Aurea Bulla, quae ab Imperio
pore perpetua sunt lex Imperij, et inuiolabili
et constitutio, quae continentur privilegia.

libertates, ordo, et antiqua respectu, inter
Imperatores, et Principes. Sed quoniam
 in rebus humanis nihil adeo perfectum est,
 quod non longo tempore vitium contrahat, et
 correctione aliqua indigeat, sic nova
 renovata aurea Bulla, indubium fuit
 uocata propter controuersiam inter Electores
 Palatinum, et Ducem Bavariae, neque
 potuit finire illa lit. donec in ultima
 parte nonnullis Art. 1648. aurea Bulla
 corrigenda, instituto octavo Electore.
 quo anno 8. Elector
 constitutus fuit
 Bauarid.

Domus Austriaca hodie Imperium
 obtinet, post diuturnum inter
 regnum ab obitu Fridrici. 4. Imperatoris.
 Rudolphus quoque Imperatoris
 ad Imperatorem deu. comes Habsburgicus. sed et Rudolphus et
 principes, bellicosi, et tres filios sub
 Electores Bohemicus, Saxonius, et Brun-
deburgicus singuli, singulas sibi com.

Rudolphus Habsp.
fuit Archiepiscopus
Habs Regis Bohemiae
Otocarij.

paraverunt atq; ita Imperatoris dignitate Rud.
olpho, et si dignitas tunc potentia detulerunt.
Hic Rudolphus fundavit potentem domum
Austriacam, q; totum q; orbem terrarum potentia
completa fuit, coniugijs, vel armis
ibi detinuit, et q; apud Imperij limites
longe fuit, q; Vag Imperator in orbe.
Rudolphus creatus Imperator tunc eius omnes
partes illas provincias, q; jure feudali
ad Imperium spectarunt. Vacua tunc erat

Rudolphus Otto:
casus Regis Bo:
hemie vicus, et
cello quoda Regna Bohemia
accipit.

legitimo principe Austria, Styria, Car
inthia, et q; in illis partibus ad Au
stria, hodie spectat. Otocarij Rex
cello quoda Regna Bohemia, illas provincias, sed nullo jure
invaserat. Rudolphus iubet illud redere,

Hanc Hist. or: refer
Sebastian: Müntzer
Lib. 3. pag. 939.

negat Otocarij, et potentia sua fretus,
vilipendens Imperatorem paulo post inferat
bellum Rudolpho, sed vixit in Austria, et
a duobus nobilibus peditibus cum oibus
provincijs amisit, quos Rudolphus iure
belli, et potestate Imperatoria in filium suum

Albertus Ludolphi
filius.

Albertus Prandulib, atq; ita comites Habs-
burgici, primo duc, Dein Archiduc,
atq; hinc potius suos longe, latius ad pra,
usq; fora ppararunt.

Canon etc.

Secundo anno Galli
Impiu affectarunt
cello. et q; illos
vicerit.

Reges Gallie Impiu a Romanis ali,
quoties repetierunt, inquit post mor,
sed Maximilianus primus. Ho. 5. 18.

Carolus 5. 15. vi:
ut

tunc enim Francus
Gallie, tumis viribus se opposuit domiq;
Austriaco, et Impiu penuria deducere ad
francos coactus fuit, sed post multas
disceptationes prevaluit fortuna Austriaca,
ac Carolus 5. 15. Archiduc Austria, Dux
Burgundie, Princeps Belgij, ac Rex
Hispanie Imperator creatus fuit, atq;
ab eo tempore domus Austriae tantum
radice egit in Germania, ut nomine
q; Impiu Electus, ne ipsa ante unum

ipsi familia hereditaria est, necesse ab eodem
potere quo introducta fuit consuetudo creandi
Regis Romani, etiam in regibus Imperatoribus
quod factum fuit. s. 31. frustra se opponente
Electore Saxonio Joanne, quod plura
nimis arguta ostendebat, illud spectare ad li-
beram Electionem Imperatoris creandam.

CANON. VI.

Forma Imperii Romani Germanici est non
Imperatorum non arbitria, sed per Electores aliqua specie. Aristo,
habere potestatem in cratio senjata.
Philos.

Scriptor de hoc re disputant Politici. Stat
vident titulum Imperatoris Romani, cuius nul-
la per Philo multo minus per Romanos potestas,
quod dicitur Imperator nullam habere potes-
tatem, cuius authoritas tot legibus, et prin-
cipibus sit circumscripta. Ita quod, ut proverbio
dicitur, Imperatorem in suo Imperio, sed hoc est in
Imperio Imperator in suo Imperio, sed hoc est in
Imperio, idem ex emulose dicitur. Est vid

maxima

noxima Imperatoris in Germania po-
 sita Maximilianus, et Maximilianus, rectoris Maximilianus
 ani. smi. dixit, se ad Reges Regis, quemadmodum Rex
 Gallia vulgo appellatur, Rex Africanus,
 Rex Angliae Diabolus, Rex Hispania
 Romanus.

Conclusio huius questionis in eo consistit,
 Imperium apud Romanos ad Pontificem
 et specie Aristocratica et Electores, Prin-
 cipes, et status Imperii Imperari, si-
 cut et Regibus Imperii, et Capitulisque
 huius partis inter Imperes, et Electores,
 Imperium patet.

Canon - y m v s .

De Electione et Coronatione Imperatoris.
 Solennia, siue Ceremonia Imperii
 Rom. consistunt in Electione, et coro-
ratione.

Electio ordinarie fit. Frankfurti.
 n. in secretario. Coronatio olim fuit
 3plex: prima Aquisgranum pro Gallia,
 2da Frankfurti, vel alibi pro Germania,

NB: uniliter in dardis
 die coronas in
 regibus, uniliter
 dardis, quibus
 ubique dardis
 uniliter, uniliter
 oritur in memoria
 cum quibus dardis
 dardis, uniliter
 i. dardis, uniliter
 ubi.

Tertia in Italia, siue Revolans,
 siue Bononia, siue Roma pro Regno
Italiae, vel Imperio Romanorum. post mor-
 tem vero Caroli V. Imper. una coronata fu-
 erunt contenti, et rex Aragonum, rex
Castellae et Leonis coronatae apte patierunt. Im-
 peratoris Caroli Magni, Imperii, Sceptri, et alia
 asservantur, et custodiantur a Comite
Noiribergensi.

Electores hodie ad Imper. se referunt.
Imperialis
 gestat Imperii Regis Arelatensis
 in Gallia.

Brandenburgicus S. R. Imperii Camerarius.
Palatinus S. R. cum Sceptro Fridericus Wilhelmus
Imperii Thesaurarius, cum corona aurea. Imperii Imperialis, cum corona aurea.
Carolus Ludovicus. Ferdinandus Marka.

Imperator Leopoldus Imus. modernus natus. 1640. electus Franci-
furti ad montem Anno. 1658. in Julio. coronatus. 1. Augusti.
Ferdinandus Wenceslaus Josephus Leopoldi. 1. Felici. natus.
 28. Septembris. Anno. 1667. veru mortuus 13. Januarij. 1686. vidi. sup.
Epitaphio.

Saxo cum Enge
Joannes Georgius. II. S. R.
Impij Marshallg.

Coloniensis
ut Sijario
Regis Italia

Imperator Aug.
ustali ueste
amictus.

Procurator
ut Sijario Re,
gis Germanie.

Rex Bohemia

Imperatrix &c.

Canon 8777

Constituenti camer:
imperiali.

Maximiliano primo, Conradus
periale instituit, et Imperium in cir
culos diuisit.

Habens iudicia publica sequenti
Huld Imperatoris, sed cum Imperator pp
crebra bella raro certo loco subsisteret
Maximilianus Imperator instituit, peculiare et

Supremum aliquod Tribunal Justitie
 cui in rebus civilibus Imperator, et omnes
 ceteri sunt subiecti. Hoc Tribunal
 appellatum fuit Camera Imperialis, et
 quo loco antea sedes habuit interduum Ellinga, et
 postea Cam. Imp. Rothwila in francia, interduum Norim-
berga: donec tandem Carolus 5us rebe-
spiro in spira ad perpetuum sedes Camera Im-
perialis, iuxta Ann. 1535: a quo etiam
 dicitur Imperiale spira
 fuerit. spira Camera spira totam Europam fuit
 celebrata, ac vere representat grauissimum
consilium Justitie, ita quod in maxima
controversia illius iudicio submittantur.

Canon Imperator

Proseriores Imperij Romani Ger-
 manici sunt in Italia, et Begnum Gallie
Arelatense, Jus Germanie in Italia est
Italia quod fuerit non est, quippe Italia Imp. Roma.
subiecta Imperatorie fuit subiecta, Caroli Magno spira usque

tempora.

Tempora Henrici 4. sub quo Imp. Rom.
sificus Romanus Italiam ab Imperio Romano ab-
strahere sunt conati id tandem p[er] religionem
ut per negligentiam aliquod Imperatorum obtinere
atq[ue] facta fuit notabilis mutatio in imperio ut
cum lateran[us] Papa Rom. subdit[us] fuisset Imperatori
nunc vice versa Papa sibi subiecit Imperatorem.
Secundum sequente versu.

Rex venibante fore iurax prius urbis honoris:
Post hoc fil. Papa recipit quo dante coronat.

Carolus 5. prius solum hanc Pope Rom. Tyranni-
dem in Imperatore fuit ult[er]ius cum capta urbe Rom.
germo in inaudita crudelitate exercuerunt in
Papa[rum] cardinalib[us] et tota deniq[ue] civitate.
Sed quo minus Pope in ordinem redigeret, et
prius iura Imperatoria assereret, prohibito
fuit partim discordia, partim emulatio.

Gallos et Anglos qui vocantur per,
fere ut Germania auestione Italia
augeretur.

Canon.

Hostes Imperij Rom. et Germanij artij
fuere Hungari, Sclavi, Normanni, et Ita-
li, Lodivani sunt Turci. Contra antiquos hostes
vires instituta sunt Marchia, seu Marchionatus,
q^{ui} Hungari Austria, et Moravia, contra
Sclavos Insuper Brandeburgia, et Misnia,
q^{ui} Normanni, Comitatus Hollandia, Geldria,
Flandria. Hungari a vicinis Germaniam
afflicent, donec ab Imp. Henrico Imperatore
Meseburgi, et deinde Augusto Windel, et quibus
vires ita fuerint confusi, ut impotenti a
Germania ueyanda estimerint.

Nec minor Sclavonum, qui omni rarij
Balthici involvant, ut in supra fuit pariter

multoties.

multosque à fide Catholica defecerunt, donec
 tandem in potestate Principis Megapolita,
 norum Pomeraniae, Brandenburgiae, Sa-
 linae, Mignio, et Ordinis Teutonici
 p. Peninsulae, et Livoniae considerent, à quibus
 gravi precepti servitute, nec in luce quod
 die experientur, antiquos more, linguas,
 et ferocia qualia quotidie Germanis im-
 preant, extrema quibusque, et moribus
 his infestant, hoc verba: abi in alterum
mundum, et ibi Germanis dominare sicut ti-
bi dominati fueris in hoc mundo, ac per
 tanta huius generis pinnacis, id servituti
 p. tota Germania abolita fuerit, soli
 Sclavi, hodieque sub servituti iugo con-
 tinentur, quia libertas ipsis periculosa
 unde lingua Germanica Sclavos appella-
 mus mancipia.

Normanni, et Hungaros, et Sclavos re-
 pererunt in devastanda Germania, ita quod

more nostro
contra facinas
fieri solent.

ut contra eos publicis precibus in omnibus
templis impetrata fuerint, ad fandum campum
no meridiano. à furore Normannorum
libera nos Dne. His hostibus repressis
Germaniam afflixerunt. Posti papae
pa Rom. q Imperator Germaniae pro va-
fallis habebat, et ipse sub creandi, sub
deponendi potestate sibi arrogabat.
Controversia illa inter papam, et Imperatorem
atrox fuit, et diuturna; non Henricus
3. Imp. Aulicis leges, ut nemo esset
Papa Rom. nisi approbatus à Cesare, et
omnes papae cogebantur iuramentum fi-
delitatis dicere Caesaribus, neque usam
potestatis habebant in temporalibus,
donec Ho Christi .l. 600 Papa Rom.
Impius totius orbis sibi arrogarent,
et se consequens in Imperatore Rom. tantum
verum etiam omnes Reges, et principes sibi
subiectos contenderunt. Fundamenta

Quo anno Papa
sibi Rom: Imperium
arrogaverit.

Imperator
Henricus
3. Imp.
Aulicis leges
ut nemo esset
Papa Rom. nisi
approbatus à
Cesare, et omnes
papae cogebantur
iuramentum fi-
delitatis dicere
Caesaribus, neque
usam potestatis
habebant in
temporalibus,
donec Ho Christi
.l. 600 Papa Rom.
Impius totius
orbis sibi arrogarent,
et se consequens
in Imperatore Rom.
tantum verum etiam
omnes Reges, et
principes sibi
subiectos contenderunt.

erant duo praecipua. i. Donatus Constantini Magni. 2. Translatio Imperij a Graecis ad Francos, a Francis ad Germanos; utrumque autem falsum ex historijs deprehensum. Imperatores igitur se tyrannici papam opponerunt; primo Henricus 7. 2do Henricus 5. sed hic a papa superatus, qui suo cessit. 3. Conradus 3. sub quo exorta factiones Guelforum et Gabelinorum, Guelfi tuebantur iura Caesaris, Gabelini iura papae. 4. Fridericus 1. Barbarossa, sed huic Alexander papa 3. pedibus Venetis conculcavit, dicens ex psalmo: super Aquile, et Basilisus ambulabis, et conculcabis Leonem, et draconem, cum Fridericus regeret, non illi, sed Petro papa de novo dixit, et mihi, et petro. 5. Fridericus 2us. - 6. Albertus 1. filius Adolphi primi Habsburgis, cum enim hic Albertus a Bonifacio 8. consummaret in imperio peteret, papa acinus ex, et Corona imperiali oratus

Imperatores quo se tyrannici papam opponerunt; primo Henricus 7. 2do Henricus 5. sed hic a papa superatus, qui suo cessit. 3. Conradus 3. sub quo exorta factiones Guelforum et Gabelinorum, Guelfi tuebantur iura Caesaris, Gabelini iura papae. 4. Fridericus 1. Barbarossa, sed huic Alexander papa 3. pedibus Venetis conculcavit, dicens ex psalmo: super Aquile, et Basilisus ambulabis, et conculcabis Leonem, et draconem, cum Fridericus regeret, non illi, sed Petro papa de novo dixit, et mihi, et petro. 5. Fridericus 2us. - 6. Albertus 1. filius Adolphi primi Habsburgis, cum enim hic Albertus a Bonifacio 8. consummaret in imperio peteret, papa acinus ex, et Corona imperiali oratus

Fridericus 1. aduersus papam Adrianum.
 Ecclesia regat se sua, diuinis iura
 Temperet, Imperi nobis sacrosq; relinquat.

Dicta Papae.

Responsa Regis
Francis N.

Stolis Imperij
Rom: Turca.

hinc vulgare.
Concordia res
pono crescunt,
discordia magna
dilabuntur.

prodij in publicis, ex clamo: Ego sum Ca-
lar, & Pontifex. Sed Philippus Pulcher Rex
Francie, egregie reprehit hanc Bonifacij
& stultitia hac epistola. Sciat tua magna
fabulosa, nos in temporalibus nulli subesse.
ymus, et ultimarum Imperatorum, quod Pontifices
ex eruerunt, fuit Ludovicus, & Rex Bavarum,
Sed hic adeo masculè reprehit, et gladio
paparum afectione, et ambitione Imperij,
ut post ista tempora n' ausi fuerint ulterius
laedere imperialis maiestatis. Hodie
imperium Rom. hoste publico, et formidabile
aliud n' habet, quod Turca, maxime, quo
occupavit ab aliquot annis, Transylvania
Syberianam, et Varadinum, claustra, &
claves Germaniae, trans Sarmatiam.

Notabile est, quod Turca n' invadant Germa-
niae discordiam, nunquam enim se impendit
bellis Germanicis, sed concordem; hoc quod
videtur, contra omnes regulas politicae,
sed nititur profunda, & solida ratione.

capitulum
alii erant
non sunt

melius
est et
germanorum

N. aggressio Tur:
caru erga ger:
manos quod fiat.

qua aliquando legato uindam (aimachano,
inting) consiliarij Turciq; Germania est
densa sylua, et uasta, qua n possumus
peruenire, donec ipsi Germani inter se
discordes sylua illa papim resiciant,
et nobis uia aperiant. Turca propterea
est formidabilis, quia habet exercitum ex
omnib; nationib; compositum, qui et ca-
lores, frigora, fames, et sitim, omnia deniq;
clinata perferre possit, prociue quia turci
in exercitu sobrii, et moderati sunt, ac
disciplina militari obseruantissimi: contra
uero miles Germanus luxuri, et intemperantia
obsuetus, postquam uenit in Hungaria ex
intemperantia morbum contrahit, ac morbo
potius, quod ab hoste estinguit. Unde
Hungaria Germanorum comiterium dicitur.

militu Turcaru
laus. et vituperu
Germanoru.

Canon XI.

Sub Carolo ^{imp} Germania in duas parti;
one Romanu, Catholica, et Protestantu est

causa dissentis fuit. Causa prima erat claudendum
fidei Catholicis odium, quo plerumque Romani Curia Rom.
et Pontificatus. ob intolerabilem hypocrisim, et ludibria
imo et indulgentiarum persequerentur, eo vero res erant redactae
ut si papa iussisset Germanos comedere fo-
rum, id fecisset plebs rudis, et etiam sapien-
tes. Quas res super fuerunt indulgenti-
ae, quae quodam Monacho nomine Joanne
Tezelio per Germaniam vendebantur, tanta
cum impietate, ut diceret, etiam si quis Vir-
ginae blasphemiam in Maria stuprum intulisset, se etiam pec-
catum illud data pecunia remittere posse.
Huic rebuloni se opposuit se alius quidam
Monachus Martinus Lutherus, qui initio ab-
usus tantum taxabat, sed paulo post, quia
papa volebat corrigere, et Lutherus volebat
renouare factum, fuit generalis desensus
a papa Rom. clam, et in finem gaudens,
sibi Principibus, quod tandem aliquando
favorabilem reperissent causam, qua iugum
papa potuissent expungere. Partis fuit

Institutio Egimmi:
nij Lutheri.

fuit hic defectus An. 1522. quo Anno
Lutherus Wittenberga extra portam,
quod ignis in fuit incendi, ac decreta, et
Nullas papales in igne iniicit, ac con-
bussit, Dicens: quia tu perturbasti Sanctum
Dni, et id te consumat ignis aeternus.

Origo Protest:
antiu.

Anno 1529. exortus fuit nomen pro-
testantiu in comitijs Wormationibz, cui
nimirum princeps Elector Saxonie, Landgra-
uius Hassie, Ciuitas Norimbergensis, et
alii protestarentur contra Decretum Casareu,
atq ad conciliu Viuerfale prouocarent.

Confessio Protest:
antiu quod exhibita

Anno 1530. exhibita fuit confessio pro-
testantiu, quod uocatur Augustana; sed
ipsi protestantes paulo post in duas partes
fuerunt scissi, in Lutheranos nimirum,
et Reformatos, quod dissidium non inuoluitur
loru in Imperio fuit caa. Lutherano,

caput Lutherano:
oru et Reformat:
quod sit?

caput erat, et hodie est Electo Saxo.
nig. Reformatoru Electores Palatini, et Bran-

Deburgius; sed hae duae factiones post Sue-
turam alterationem tandem coalescent in
monasterium in unum nomen confessionis
Augustanae, ita quod, ut nullum hodie dif-
ferentia politica amplius inter eos reperitur,
et spes quoque probetur: frons aliquod im-
portant ad calamo, et ori, pastorum, et pro-
fessorum, ne se mutuo contemnunt, sed so-
lerent, ac amice controversias disputent.

CANON XII.

Belli Schmalcaldij
initium.

Ex hoc dissidio nata sunt duo bella: Sma-
lcaldicum, et Bohemico-Suevicum. Bellum Sma-
lcaldicum ita dicitur a fodere, quod protestantes Sma-
lcaldia fodere illud inuenerunt. Caput, et finitum
fuit anno 1547: omnes enim protestantes
in potestate Caroli. 5^{ti} perueniunt, in pri-
mo tempore capti: misit ipse Elector Saxoniae, captus in proelio
Electores Saxoniae, apud Milbergam; et Philippus Hessianus Land-
grauis, et spontanea deditione capti sunt sepe
Caesari 5to, sed contra datae fidei in carcere

desertis fuit, ita ut videretur de causa
protestantium, nisi Mauritij noui Sax-
oniae Elector repente, et ex improviso Ca-
sarem apprehenderet, ac omnes ipsi de Germania
iustitiam momento oculi extorseret. Pax
Papauerensis Anno: 1552. qua protestantes

Protestantes et
Lutherani Re:
formati quod a
iure Papali liber:
ati.

plena sibi libertate, et exemptione à iure
Papali pacti sunt, ita tranquillitate in
Germania usque ad annum 1618. quo ex eadem
causa coepit bellum Bohemicum, quod paulo post
transmutatum fuit in Saxonicum, et demum
à Suecis pro Germania liberanda gestum, et
innumeras strages datus, et auctas continue,
atque usque ad annum 1648. quo pax Monaste-
ricensis statum Germaniae in eam formam
redegit, qua hodie Dei gratia fruitur.

Protestantes Lutherani pariter, ac Reformati
in plena libertate fuerunt aperti, sed tamen
ausus fuit papa ^{hanc} ~~ta~~ ^{pro} ~~pro~~ Eusebio, tanquam
Ecclesiae nocere annullare. Sed verba
eius fulmina non magis curat Germania, quam
strepitus foliorum. Papa insuper ab Imperio

Deturbatus fuisse, testatur unius ex multis
exemplis. Henrici 4. pontificatus, Aene,
Gualtero abroganti, Nicolai xi. subsecuentis.
Testatur id Thomas. Michel de Guisard.
aliud exemplum vid: in Munstero l. 3. pag. 447.

CANON XIII.

An licitum foderis inter Principibus Germania inter se, et
inire. cum experis pro iusta defensione religionis,
libertatis foderis inire, de hoc acerrime dis-
putatum fuit superiore seculo propter foderis mal-
cadum, ac nunc etiam propter foderis quorundam prin-
cipum, pro defensione pacis Monasteriensis politis
inter se sunt. Discordia, et acerrime clamore
inter se iustitia, vel iniustitia huius foderis
disputant. propterea diffinitio in eo consistit,
quod talia foderis contra Cesaris iudicant, inita
et iudicant, pugnare ut iuramento fidelita-
tis contra hanc infidelitatem repertum fuit hoc
remedium, ut in talibus foderibus Cesar, et imperium

Hoc clausula est
sunt observata in
foderis ubi dicitur:
Nihil inibo, ac is:
Cantonibus, et Rege inueniunt distioes, inter Cesaris, qua Cesaris,
Gallia. datus et qua in Cesaris; Unde superiori seculo hi
iuramentum fidelitatis dicit
Datus huius francigenis pro ordinaria pensione, et pignori, quod
galienus 265. lib. iudicis, significat minus, magis 49. ducatos
alp. 132. et in dicitur quod ab eis ad franc. magis 30. pag.

5

ritu proverbialis fuit exortu, lingua ger-
manica, Undt vnuo frunt gungling
indan dan Kainna nioff, dar in dem
hoff kein Kainna ist. Praevis probavit
sententia affirmatiue, nam et fody Sual,
cadieu, quomodo exita infelix, tamen
pro legitimo a protestantibus fuit habitus
ita Mauritius Saxonis Elector clandestinum
fody cum Rege Galliae pro libertate Ger-
maniae contra Caesarem percussit. Ad no-
stra tempora auctorem, multum diffundit,
his fuit Joannes Georgius Elector Saxoniae
et omnes fere principes protestantes per Ger-
maniam, quin existimarent sibi liberum, et
licitum ad fody defensum contra Caesarem.

CANON XIV.

Vetus Hanseatica.
quo fuit?

Imperium Germanicum eorum potentia na-
uanti, uali, omnis potentia nauanti Ger-
mania est peres ciuitates Hanseaticae,
inprimis ^{Colonia} Hamburgum, et Lubecam, sed
illorum praecipuus locus est mercatura,

ad eos navibus suis, & pro Imperio Germanico
sed pro sua salute, et comodo utantur, ideo non,
quod Imp. Germani aliquid eximium maris ex,
fecerunt. Ferdinandus r. conatus fuit Ha,
bilitate, et occupare imperium maris Germanici,
et Baltici creato in eius fines Archiducem
Imperii Duce Fridlandia, sive Wallensiam,
sed non potuit persuadere Hamburgensibus, et Lu,
berensibus, ut naues suas bellicas cum in fi,
nem commodarent; obstitit etiam Cesaris eo,
ratum paxi obidione Urbs Stralsunda
et ordines federati Belgii, ac Rex Suevia,
haud quaquam tolerare voluerunt, ut Imperator
vel unum portum maris Germanici, vel Balti,
ei occuparet, ab eo tempore neglecta ita,
est omnis cura navitina Imperii Germani,
ci, quemadmodum nuper bello Danico fuit com,
pertus, ubi copiae Imperatoris ne quom exigua
freta potuerunt transire, nisi Bata,
norum navibus adiuta.

Canon XV.

Castra Imperij.

Castra Imperij Germanici sunt viginti
tunc, ut Vienna in Austria versus
Polonia, Bratislavia, seu Boab-Lau
versus Dania; Hamburgum, et Lubecca ver-
sus Belgium; Colonia Agrippina versus
Gallia, Argentoratum. Mediterranea
profidia sunt in Suevia Augusta Viadelicorum,
in Bavaria Ratisbona, et Norimberga; in

Sept a Moguntino
Anno 1664. 7. gbr. et in gbr. certis con-
ditionibus subiugata

Francia Frankfurtum; in Turingia
Erfurtum; in Westphalia Monasterium; in
Saxonia superiore Lipsia; in inferiori,
Braunovium.

Haec praecipua sunt munimenta Imperij
Germanici, quibus omnibus haud dubie actus
est, de toto imperio, ideo in hoc conservare
ab externis hostibus prout dubio saltem Germa-
nia consistit, ideo in gravissimis bellis
nisi aliqua in potestate hostium pervenire.

Canon XVII.

Plenaria reformatio Imperij sperari fas,
aliis, quod obtineri potest, de reformato, et
ad antiquum splendorem reducendo imperio Germa-
niae id inde usque ad Franc. S. R. aequine
fuit disputatum, et deliberatum per innumera col-
loquia, comitia, conventus. Sed cum verbis nihil
proficeret, tandem reformatio comissa fuit gla-
dio, et aut auxilio bellorum alicui, sed neq.
hoc modo omnes difficultates potuerunt tolli,
ideo quaedam corpora longa senectute de-
bita, et viribus iam lenis exhaustis, nisi ulla
arte medicina possunt reuocari ad pristinum
robur, et sanitatem, nisi fortasse illa fobu-
lota medicina universalis nunquam in haec vita
consperta, et conspicienda; ita quoy senti-
endum est de Imperio, quod ad istos mutationibus
fuit subiecta, quod homines frustra conantur
contra naturae ordinem ea ad antiquum ordinem
reuocare.

Canon XVIII.

Duraturus ergo Imperium usque ad finem mundi
 quorundam multorum essent prophetia, vel po-
 tius ex turbato cerebro nata Vaticinia de
 ruina, ac interitu Imperij Romano-Germa-
 nici, tanquam omnia doctores n. nisi falsa, et
 confuta deprehendantur. Indubitatum
 est nobis propheta Daniel, q. tradit cla-
 rissime, quod Imperium, qd. est Romanorum,
 nomen nullq. unquam hinc hinc penitus
 dubitare potest, duraturus usq. ad finem mudi,
 si, sed quia de futuris n. dubitat solis
 tia, ideo omnia hoc diuina providentia
 sunt relinquenda.

Caput 3um.
 De Imperio Turco.
 Canon primus.

origo Turcica. Familia Osmannica, vel Osmanica
 Imperium Turcicum condidit A. Chr. 1300.

conditor huius et vasti imperii, fuit quidam Osmannus
Othomanus Armenus miles natione Tartarus, qui
collecta ad se prodromus manu aliquando Africa
Minoris Provincias occupavit, ac sedes Regias
posuit, in urbe Constantia, vel Constantia, et huius
Othomanni familia usque in hunc diem amplissi-
mo huius Imperii, quod Turicum vocant, proest,
unde etiam domus, vel porta Othomanica vocatur.
Eius funepores primo in urbe Trapezus, Adria-
opolim, deinde ipsam Constantinopolim Impera-
torialis sedes transtulerunt, quod factum est
1453. cum Machomet 2us Constantinopo-
lim expugnasset, à quo tempore Imperium
Turicum supremum suum statusque attulit;
quanta huius Imperii sit magnitudo, quidem
magnitudo Imperii patet, quod tres orbis partes, America, Africa,
Europa. Africa continua serie complectitur, et à
Danubio ad Tigrim, à Sybia ad Russia
extenditur, in hac vasto imperio non nisi quae
amplissime urbes repiuntur, et in quibus
necnon totius Imperii Turici consistit, Con-

magnitudo Imperii
Turici.

vires principali:
ores in Turcia.

18

Constantinopolis, Aleppo, Syria, Hierusalem, Aegypti, et Bagdadum, Babylonem, quibus addi potest Damascus in Syria. 3tio habet hinc Turca etiam obnoxios, primo Reges Tartarorum proceresque, et Fes, et Maroccos in Africa. 4to principes Arabum Georgianorum, Maldiviarum, Wallachiae, et Transylvanicae, seu Cibicorum Turcorum.

Mores Turcorum. S. Principia quo ad morem, et habitum Turcarum pertinet, haec sunt. Primum latus, ipsum dextero, labe tur dignis, caput Regum alba tiara, et qui ex Machometis familia originem se ducere iactant, viridi atque haec signo distinguuntur, à Persis, qui rubro seymis cortice utuntur, si quis Turca ea, ligis virides gessat, capite plebitur, in dignis enim indianis colore ideo puanda obsequere, quo Machomet caput obtegerit. Ergo in contemptu Persarum plurimum ea, ligis rubris. Primum Persis in odium Turcarum caligis ex albo colore utuntur. Honoris

hinc apud Turcas exhibitur suo Imperatori in solent caput au-
similando dicitur dare ut Europi. sed nonu perbori adnotata
Inus od Inuus signi se incurvant, soli autem Tartari prouen-
per principis sunt nudato capite uenerant.
sunt.

Edificia publica, uelut templa, Balnea,
et publica diuersiona, quae uocantur Caruan,
sunt omniu magnificentissima sunt.

CANON 255.

De Regimine
Turcarum

Imperium Turcarum est despoticum, siue pla-
ne absolutum. Imperator Turcarum est
absolutus Dominus, et omnes ipsius subditi sunt
pura mancipia, quoru uita, et fortuna
omnes sunt Imperatoris, q eas pro libitu
inuadere, et ad quemcumq uult liberè trans-
ferre potest.

Hoc imperium ita gubernatur. Caput eius
est ipse Imperator. primus ab Imperatore locum
tenet illi, qui uocantur Vicarii, quorum
plerumq sunt plures inter se, quos loco, ac
dignitate primus superneq pot Imperatorate
obtinet, et ab hoc primo Vicario totu Imperium

de sub...

19

gubernat, atq; is omnia Imperij onera tanquam
Abbas sustinet, proinde quod ad bellum, vel
pacis steps spectant. Sed Vicarij vocatur
lingua turcica, Haimach, Vicarij supremi
Vicarij. nemo potest fieri Vicarij, nisi primo
fuerit Basha, cetera Imperij negotia per
Didanum, secundum Magistratum administrantur.
Reliqui Magistratj sunt Basha, Ratores, Regi
nom, et Praviniam, qui alio nomine etiam
vocantur Beqlerbach, Principes, Principum,
Sonjroki Profeti Territoriorum, Sekirufij
sive nuntij publici, Adi sive Judices, Sub,
basha, sive litores, et deniq; doctores profeti,
qui vocat ostonai = Basha, Imperator quoniam
plurimas tabes pellis, sed ex quacumq; pro-
genitj fuerit filij primo genitj, ita habet
pro uxore, ac Sultana vocatj; hodierna Sul-
tana hujus Imperatoris turci, est natione per-
lona, quippe Imperator turcarum, cuius Mater
maxima habet potestate; adde fuerit Poloni,
et fuit fere causa ruina Rogorij Principis

de Sultana

transylvanico, quod nimirum est in fine
bello polonico contra placent Imperatorum
causa. Linea vero, ex qua colligitur no,
vid. supra abm: demum Imperatorum turicorum et in anno. gra.
1710. In iunctis moderno papa Alexandro. VIII.
vide in scriptis suis canonis. Tit. in. vid.
Canon 347. supra

notabilia de securitate et concordia imp. Turicorum.
I hoc Imperio conservat sollicitudo, et inpta
invidia, perpetuis bellis, abstinentia a uino,
code fratru, et uositate tenaru, nulli parit.
Viriis Rasse, et omnes alij subiacent sema.
supplicia sumunt plenaq per Schianfios,
q. triste secretu Impis nigro panno iauolutu
affert, et statim supplicia exequuntur. in stula
utunt plenaq plena multis ad supplicia ita.
quatu exsequenda, ne nimirum mandata im.
poris, alij manare possint. Turis per
aliquos bellu alunt, in sal Imperij propaq.
Causa belloru Turicorum. andi ergo, quid ut suos ab otio, et sediti.
onibz abstrahant, et disciplina militare

conservent.

quo rae quod Turis
ta vino abstineant.

conferent. abstinencia à uino introduita
est lege Maometis, et scititur ratione phy-
sica, quia cum uino obtineant calidissi-
mas regiones, in qbus generosissima uina
proveniunt, q facile enervarent uires mi-
litares, in ppetuum sanita fuit abstinencia
ac per totu Imperiu Turicu uineba sunt
expulsa, nisi quantum Christiani adhuc du-
supstiter colunt. Maometi etiã lex est,

abst. hoc lex in Ger-
mania

ut ebriy-80. ictiby punit. Ita Restat
implem Politio lib. 4. c. 5. q. 10. n. 5. in
fin: Sed hoc lex n observat, sed ubiung
possunt, clam uino se ingurgitant sed
deprohensi graues poenã luunt. Principia

N3:
ppter concordia eade,
Imper: Turc: Imperat:
fratres tranquida

Imperii Turici consistit in statu
eade, nouy enim Imp. initiu factu à
Margulatioie omniu suoru fratru, n
odio, sed quod aliter consuli n possit,
unitati, et concordie Imperij Turici,
quod à pluriusq fratribz distraheretur.

CANON IVVS.

De militia
Turcarum.

Militia turca consistit in Janizariis, et
Spahis, quorum itaq turco ingente exercitus
in locis peditant, plerumq tamen illa turba
ad prolium inutilis, ac robur huius exercitus
consistit in hoc expliciti militum genere.

Janizari et
Spahis q. sint.

Janizari sunt robur totius peditatus, Spahis
totius equitatus, utriusque eliguntur ex Affanis,
dechantanis, seu Tributariis Liberi Christiani,
aut à parentibus in infantia abrapti, hi tamen
non plerumq a parentibus sponte offeruntur, et
in turcicam linguam, ac mores instituti sunt,
seminaria militiae, et ubi ad aetatem virilem
perueniunt, vel Janizariarum, vel Spahiarum
ordini auerentur.

Thimariote sui

tunc quod facillime
ingente exercitus cogere possunt ex illis, qui
uidentur Thimariote q. fenda. et proelia
militaria ab Imp. possident, quorum ingens
in tanto Imperio e numerus, ac plus, quàm 435000.

habdi.

— binariatorum recensentur, quorum minimam
 5. vel 6. milites alere tenent, sine ullo
sumptu suo. Auxiliareq; copia, q; uo,
 cont; habdi ex Christianis contribunt,
 ac in bello promittunt, ut hostes primo
 impetu sua lassent corde, na; iactura illorum
nihil estimant, ut deinde succedentibus foris
 paris, et spadi; faciliore uictoria relinquant.

Canon. V.

Caput Turcarum sunt tres. Constantinopolitana.
Egyptiaca. ac Africana.

De potentia maris: Turcarum potentia maritima h; est adeo ma;
 gna, et ipsius naues, ac remiges ex rudi ma;
 serua, et bellandi imperiti; sunt. hinc turcia
 facillime depellari potest mari, quanquam ^{Respon:} terre;
 ta terrestri bello minor Turcis, id seron per
 uigesimum annu; ipsoru; uires sustinuit.
 Vixit seron est, q; turcas solet contra omnes
 animatio Turcaru; hostes animare: firmissima persecutio de in;
ni quo consistat evitabil; et fatali mortis termino, quod uig;

Secunda ratio

cum homines in hunc prodeuntis frontis in
scriptis credunt, et q̄ nulla ratione possit
evitari. Hic spiritus fiducia nec periculis
metuit, nec periculis subterfugient, certi,
n̄ perituros se ante fatale iudicium, et inevitabi-
lem horum. Quod ad avertendum ad avertendum argu-
mentum, quod quicumque in prolio succumbunt,
eos omnes beatos fore, ac recta in paradysum
migrare credunt.

CANON VI.

Musli quis

Plurimum est inter Turcos de Religione
Disputare. Profes Religionis, seu p̄p̄re,
aut pontifex vocatur Musli. Patetque
religionis huius sententia tanquam Si,
vino oraculo omnes se submittere tenent,
etiam Imperator, atq̄ hic est supremus Con-
suetudinarius de Religione Judex. Disputa-
tionibus amicis de Religione interdictum est
non ex edito Machometis, n̄ ore, et gladio,
calans, sed gladio ^{Religionem suam} propagare tenentur.

Canon VIII.

Liberis cuiuslibet Religionis Exercitii
 suis permittitur. nec inter Turcas
 cogitur religione Mahometica sus-
 cipere, sed omnibus Religionibus, sola
 Pololotina gentium excepta, relinquitur
 libertas, atq. hoc medio procipue Graeci
 sunt per ^{Christiani} ~~Arabum~~ orbem propagaverunt, ita ut
 quod plurimi populi nolint vivere sub tur-
 ca permittente libertate conscientia, quod
 sub ipsis Christianis; proferim ubi reges
Hispanica inquisitione, neq. alia ratione poten-
 tior evocit Turca, quod quod Rex Hispanie
 omnes Judeos, et Mouros ex suis Regnis Cast. & Arag.
 proferisset, tunc enim non plus quam 120000:
in Africa et sitione Turca migraverunt. 5;
multa artes Europae proferim militares, et
mechanicas domerunt.

Canon VIII

Ex quibus nationibus
constat Turcia.

Quoniam turco nemine cogant ad sua
religionem, varijs tenet artibus et prosequi
se promouend, dignitatibus, ac diuitiis innume-
ras Christianos ad se adiciunt, cum enim
Imperium turcicum constet ex 4. nationibus
et sectis, nimirum turcis nativis, aborigi-
nibus Christianis in fide renascentibus, et
Judeis, soli Christiani apostata ad superiores
dignitates militie atq; impij admittuntur
et nullus potest fieri Velirig, sive Baka Jona,
Zary, sive Spady, qui n. sit Christianus pa-
rentibus natus, ac fidem obcurant. Ita
gubernatio Ottomanica Jure nota est quod
Christianos apostatas, quod vero spectat
ad turcos nativis, illorum fere nulla
habetur ratio, qui solum Jugator Ottoman-
icus debet esse origine turca, reliquis
omnes turcorum familiae excluduntur ab
administratione Reipub: nec admittuntur

N.
Totum Regimentum Tur-
confidit in Christi-
anis Apostatis.

Graculo
voti ad
Machinam

ad maiores dignitates, nisi que spectant
 ad iustitias criminales, seu civiles, ut fili-
 ces fiant Judices, quos vocant Cadi-
audis et icud arcans, quibus tunc
Germanos ad se pellicunt, quod omnes
tunc, et qui Machometicam religionem
amplectuntur, imunes sunt à tributo
ac oneribus. At ipsi solum arma portare
licet. Quare innumeris Christianis,
 partim ut dignitates consequantur, partim
 et à gravissimis oneribus liberentur, ab-
 nequeant religionem Christianam, et fiunt
 Machometani, recipientes religionem eorum.

Attractio Christi-
 anorum ad ad fide
 Machometi:

Canon IX.

Christiani per imperium Turicum sunt
 inabiles, unde h. est, quod iconum rebelli-
 one metuat Turca, quin plerique Christi-
 ani in Imperio Turico viventes reliqui-
 ones grossas sectantur, et Latinos, seu Chris-

Christianos advenant perime. Sed quia
sunt inermes, et in robur à prima ge-
nerositate defecerunt. 3. quia sepe
hendunt longe tolerabilis unis sub cur-
ca, quod Christianis principibus. His
plurimi per Hungaria, Suecia, Ros-
nia, Dalmatia per totam Christiana domi-
nationis, et Tyrannidis domibus combusti
cum suis liberis, et opibus à turca con-
fugiunt, à quibus modestius tractantur.

Caron X.

Turca rebellionem patientem plerumque
à profectis Asia orientalis. plane
diversa ratio est, variand et Christi-
anorum, hi enim postquam bella sine
inter se gesserunt, et alter alteri multa
loca eripuit, tandem pace facta resti-
tuunt, et inter se bella aeterna gerunt. sed
Turca perpetuo secreto nullum locum
beato captum restituent, idque tibi à

vid. Inscr. Pacy. M.
de 1648.

Maachonete expressa lege prohibitu
 iustant, quare qui pacem cum iurij
 uult inire, relinquat illis, quae bello
 occupant, necesse est.

Canon XI.

Turci locum Lenel captu n̄ restituant,
 nisi ipsis deus armis auferatur.
 Precedentes Canones uerū ad ostendit, quod
 iei profecti iurij sint peris, nō sicut
 profecti perfaru metu sui Principij
 frequenter deficiunt ad turca, ita turca
 ob eandē causā ad perfas, ita nuper Basia
 Alepenis cum sola ferē Asia à turca de,
 fuerat, sed mira caliditate circumuanti
 cum vrbz apudis suis perijt.

Canon XII.

Hostes Turcarū sunt Germani, Venetae,
Moscovita, Persae.
 Germanos turca n̄ ualde metuit, neqz

Tamen eos libenter aggreditur. Moscovi-
tae ob fidem cum Persis et Graecis reli-
onibus à Turcis metuentibus, sed timore ut com-
pescat Moscovitas, Tartaros propepter ma-
gno stipendio alit, et eos summe in Mosco-
via imittit; Persae autem sunt iurati
turcarum hostes, causa odij est, primo ex
religione, quaequod enim utriusque sunt
Machometicae, in Persa tamen sectantur Sertes.
Persae enim sunt Alitta, turci Anonpa
hinc habitum quoque ex terra differunt. Turci
utuntur sepissime capitis albo, seu viridi; per-
sa rubro. vide sup. hodie Respub. Vene-
ta sola per-20. annos bellum contra Turcos

Respub: Veneta pro Candia insula gessit, germanicum autem
-20. annos q. turcas precedente anno videbatur intercesse
pugnavit. est continuatum.

Canon XIII.

Duo bella maxime haurit turca
perficium, et Hungaricum. perficium,
ob longinquitate, et expensitate locorum,

Hungarum ob crebras aures, et loca mu-
nita, et genus bellandi duris inassuetis:
Germani enim fere Silopetis bella ge-
runt, circa acircuibus.

CANON XLV.

Janizarorum
potestas.

Ruina imperij turcici frustra à Jani-
zaris speratur. nihil magis metuendum im-
perationibus, quàm enormis illa potestas, mul-
titudo, et insolentia Janizarorum, qui more
proletariorum apud Romanos vivunt, totum
imperium in sua potestate putant esse situm.
hinc frequentissime contra Imperatorem tum
velant, et ipsi vel uita, sine pernicia
ministrorum principum pro libitu exi-
torquent, sed hostem manus abstinentes
à suis Imperatoribus. donec Carde Anas
1621 ausi fuere Imperatorem suum
Othomanum eodem publicè torquere qui
contra Polonos infeliciter perierat,
et torquere nefarium laborem strangulare

et novum Imperatorem in eius locum eligere.
Hoc exemplum repetierunt Ho-1648, in
Abrahamio Imp. simili exemplo stru-
gulantur, ac in ipsius locum elegendum ipsum,
qui hodie imperat Machometus iuvenis tunc
senioris decem annorum. Quamquam nec
intolerabilis licentia sed Imperatorum
frustra tamen operatur everfis vicinis
Imperij, qui non distractione Imperij,
sed Imperatorem querunt.

CANON XV.

Turca Germania superaturo incredibile
citant quidam prophetas id inde usq ad
100. annos Turca vel fuit copys usq ad Athen-
am perventuro, ac equos suos Blonia Hy-
ripina aquaturus, sed omnia ista hactenus
falsa deprehendunt, nec credibile vi-
detur, Turcas per Regionem adeo muni-
tas aperam penetrare posse.

CANON XVI.

Turcicum Imperium duraturum videtur usq ad finem mundi, neq iuuat, quod sit Regnum, siue Imperium Tyrannicum, ac uicestitum, nō ab internis hostibz nihil ipse metuerit, neq etiā ab externis, propter magnitudinem, itaq hoc Imperium usq ad finem mundi duraturum credibile uidetur.

CAPUT QUARTUM.

de

Imperio Russo, siue Moscovitico.

CANON PRIMVS.

Imperium Mosco-
uiticum.

Imperium Russicum, siue Moscoviticum, Bekh, Lech, et Rus tres fratres condiderunt Bohemiam, Poloniam, et Russiam. Hi tres fratres fuerunt ex origine, ex solennitate, siue Slavonia, ac circa annum Christi. 500. ex Slavonia, siue Croatia

cum militari manu profecti in Parma-
sua Regione tum fere deperda ibidem fun-
damenta 3. Regnorum populerunt, Bohemici
Polonici, et Ruffici, nam Sarmis cum suis om-
nia Bohemia, Lechia Polonia et
Vistula Rus circa Moscoviam concidit, hinc
Bohemia usque Sachonia, Polonia Lechi,
Moscovita Ruffi.

Russia est duplex, nigra, et polonica, et alba,
et Moscovitica patet. Ruffi appellati sunt Mos-
covitica ab urbe Moscovia, in qua sedem
Imperij transivit Ho. 2. 3. 1721 - Dux Georgij,
in tantum autem amplitudine exercuit poten-
tia Rufforum, ut hodie a finibus Lithuanis
usque ad Oceanum glaciale, et terminos ipsius
imperij Sinensis rega potentia dominant,
hinc iure merito Russia Imperij auctori,
et sub se completit, duo Regna Tartarica
(Cron, et Astracan, ac a mari Caspio, et
Persarum finibus ad extremum Oceanum
glaciale, et incognita adhuc Asia in-
ferior, plerumque dominatur.

Caron SIV.

De constitutione absoluta, et omnibus legibus absoluta, Monarchia, tota enim est auctoritas regis, ut patet in toto Germanico orbem habere, non Moscovita longe abiectione seruiant, quod tunc sine Tartaris, unde Machometus Papa dicitur solebat solo Moscovitibus, ac Turanicis principibus esse absolutos, et veros Dominos; omnes enim Russi magnate pariter ac plebs dura servitute premuntur, neque aliud regimen natura idcirco concipit, non velut pisces, quos a bellis vocamus in lapsis, unde, nisi multis plagis contusi, ita Russi in frequentibus suis officio, nisi fustibus adacti, bona libertatis ignorant, ac gravissima apud eos servitus est carere Deo, sunt enim ex illo hominum genere, quos Aristoteles vocavit naturam servos, ideoque quo duriores Dominos accipiunt, eo magis obediunt, etiam usque Amorem servituti suam opinantur et multi.

rudine plerumque, ipse autem Imperator velut
Deus aliquis terrestri colitur. Secum omnia fieri
re, omnia posse credunt, voluntas et verba
Principis summa lex sunt, non secus ac obedi-
endum censent, quod si immortalibus, ab eo
enim vita sua, et sanitate, opes, et felicitate
derivari, summa soliditate putant.

CANON III.

mores Russorum. Hoc Imperium gematur ignorantia litera-
rum, unione religionis, et prohibitione pere-
grinationis. omnes Russi sunt homines stu-
pidi, atque ignari artium, et scientiarum, hinc
scholae in tanto imperio nullae habent, nisi
alphabeticos, legere, et scribere posse sumum
Russis sapientia fastigium, et hoc ideo fit,
ne quisquam imperatoris orthos evadat, omnia
enim imperator scire debet, reliquis nihil, quod
se quis plus scire velit, capite plerumque, tanquam
serpente turbator, de Religione inter Russos
non licet disputare, hinc nulla inter eos

facta, idem omnes sentiunt, credunt, am-
 plentur, ita soli Russi confitentur, fuerit id
 quod nullum aliud sapit per orbem terrarum,
 cuius habet, nempe absolutam concordiam in
 sua religione, omnibus sub capite penum-
 lo interdictum, ne peregrinentur, aut fi-
 nes Russici imperii excedant, nisi imperator
 si uelit suos subditos peregrinari moribus
 in bonis, hinc sola Russia existimant para-
 dyssum, nec extra illud ullas potentes terras
 reperiri, atque hoc tria sunt Imperii Russici
 in arcana suprema.

CANON. IV.

Religionis Graecae sunt addicti.

De Graecia.

Hinc solus Graecus, et Russos ueros pu-
 tant esse Christianos, reliquos autem omnes
 apostatos; imprimis uero papa Romanus,
 et Ecclesia Latina inenarrabili odio prosequuntur,
 hinc Euangelicos, Lutheranos, et Calvinistas
 tolerant, et templa ipsi indulgent, sed ne-
 quaquam ab illis impetrari potuit, ut Romani
Catholici tolerarentur, quin in uero militem

quidam papa abditus admittunt. Et omnibus
Devotio erga gentis maxime colunt sanctum Nicolaum, is
S. Nicolaum. est noster Russorum patronus, illum maxime
honore, quod Christum prosequunt, illi omnes
victoria, placato adhibent, vel si irascent
clades adhibent, neminem ad sua religionem
coquant, sed si quis imperio Russiarum Ducat, Russi
eum quod suscipere religionem tenet, volent
eum tolerare coniugia sua nationis, cum
hominibus dispari religionis.

CANON V.

Invites suos sylvas, ac desertis maxime.
Extrema Imperii ruina polonis reliquunt,
ut terra deserta à cultu humano sylvescat
ac densis arboribus in penitus passim defendatur,
prope hanc semper ac civitas aliqua valeat, et
locus non minime probet diffinitatem polonis
Russiarum invasurum, antequam per inimicos sylvas
vias sibi aperiant.

CANON VI.

Militia Russorum consistit in Artibus, et equitibus.

indigenis, ac duabus, peregrinis, sine ex-
 tremis. Stratibus sunt pediter selecta,
 in quibus potentissimus robur militiae Russicae
 consistit, equites autem sunt ex nobilitate,
 sine, ut ipsi uocant, Baiauris, et horum
 numerus est ingens, ita ut 150000 equitum
facile in aciem producere possint.

In militia imprimis laudatur obedientia
 et tolerantia laboris, paucis sunt contenti,
 et si ~~aliqua~~ ^{allegum} deficit, omnia sibi adaequa-
 rant. miles est aptissimus ad oppida, et castra
 defendenda, tunc enim sibi commissum ad ex-
 tremum spiritum incredibilem quodam pertinacia
 tenent, fuit et hodie ex prosequutione
 Aris Wilnae philuensis in Lithuania,
 patet quoniam Poloni id annua obidione
 prementes, nondum tamen ad obedientiam
 cogere potuerunt; sed in eadem Rusorum
 uirtus in proelio Casperis, ibi enim ple-
 runque à Suecis, et Polonis profligantur,
 quippe Russus, quamuis ualido, et robusto

magna copia Equitum

fit corpore, ubi lancea Smelin fugam
inclinauit, adeo abiecto est animo, ut remori,
vel qm deprect, neq insequent; resistat,
sed se pro libitu ad occidendum proponat;
imò conati quiddam fuere imp. hanc gentem
sua imperitia corrigere, conductis extremis
militibus Suis, et magistris, unde plerumq
aliquot millia Germanorum seu Sotorum
in Russia publico stipendio alunt, sed parum
habent apud homines istos rudissimos fuit
profectum, quia exteris omnes, p se con-
sentiant, neq ipsi obedire uolunt.

Canon VII.

Inuentum nepina aequit sub Rari.
Pio, et Joanne Basiliade, idq Ho. L. 500.
Basilius. j. se appellauit Czar (Czarus, cum
dactens magni dices uerentur
intelleperunt enim Rusi, quod supremus
Christianorum Princeps appellaretur Czar, quia,
re se ipsi eent inferiores, et ipsi titulu Czaris

assumpserunt,

Russi iborū Primi:
quem etiā Imp:
alorē nūcupant.

assumpserunt, ac se vocari iusserunt Erar,
quod eandem significationē apud eos habet,
quod apud nos Cæsar. Joannes Basilicus regē
na tartaria (Sion, et Astracan subegit, ac limi-
tes Imperij Russici usq; in Africā, et mediam
propagavit. Post Joannē Basilicū Rus-
si expeditionē susceperunt versus septentrionē
et orientē, ac Colonia deduxerunt usq; ad Oceanum
glaciale, ac innumeros populos ad religionē Chri-
stianā deduxerunt, n̄ bello, sed legationibq; dum
illis ostenderent bona, et comoda q̄ ex eorū
versatione Rustorū possent sequi, ita Samo-
geta, Cyptheri, Condore, Curianore, Lu-
geti, et quōm plurimi alij populi sponte se
subiecerunt Imperatori Rustorū, et ab eo
in fide Christiana pro captu gentis utiq;
facient instituti. Ita hodie imperium
versus septentrionē, et orientē n̄ habet
certos limites, sed magis magisq; coloni-
et comēcijs dilatatur.

Canon VIII.

Hofes Rufforum Hofes Imperij Ruffici sunt tartari
Poloni, Russi, ac Turci, nulli inferiori
Hofes habent, quoniam tartari, q ex Siberi-
is Asiaticis armeniaris expeditione
in Muscoviam suscipiunt, ac inter flumina
ni tota Regione celeritate suorum equorum
obveniunt. hi tartari An. 1230. totam
Russiam occuparunt, et sibi tributariam
reddiderunt, ita qm et per 300. annos tar-
tari Muscoviti, ^{duces} pro libitu darent, et
~~admirarentur~~ donec tandem circa annu. 1500.
Basilius tom Tartarorum, quoniam servitute
exivit, ab eo tempore Russi qm exempti
fuerunt, subiectioni Tartarorum sed
tamen pacem annuis donationibus re-
tinere coguntur, nisi contra Imperium
sua hostilitate exponere volint, quemadmodum

omnino vltij Mos. An. 1540: centum millia Tartarorum
conuic.

repente opprefere urbem Moscoviam, et totam
 in cineres redigerunt, ac incredibili
 hominum multitudine in captivitate ab,
 strata opibus gravem sunt reversi.
 Multoties quidem conati fuerunt Russi hoc regnum
 sub tartarum procerum sestruere, sed
 invito successu; quandoquidem causa tartarorum
 causa in se suscipit, ac ipse solitudine nul-
 lum ad bellum, aut vitiorum locum reliquerunt.
 Tartari coniventi sunt turcis, sed quia ra-
 ra bella contra Moscovitas gerere possunt
 nisi ope, ac interventu tartarorum, sed cum
 ante 40. annos turca fluvium tanaim
 vellet derivare in vulgum, atque copias suas
 per mare caspium in persiam trahere, acce-
 rimus se huic consilio opposuere Russi, et tar-
 tari, ipsi cum consensu et omnes copias
 rursus interfectione deleverunt. Inter
 Polovos, et Russos ab aliquot saeculis con-

Russorum Hostis
Suecas est.

siqua fuere bella, propter contiguos, et
ambiguos limites Poloni, prevalent cer-
tamine Compestri, Rusi obsidione, et de-
fensione urbium omnium inter Polonos et
Rusos bellorum, ^{prelimin} ~~prelimin~~ est Ducatus Smolensko,
Lenisko, et Smolensko, que Rusi asserunt ee
sua, et Poloni armis repetunt, idcirco hodie
inter duos illos nationes acri bello certatur,
prosertim postquam Spalki cum tota Russia
nigra, que vocant Venina, ad Muscos
secesserunt, versus Septentrionem non habet
alios hostes Russia, nisi Suecos; prociqua
controversia est Liunia, qua Juanes Boh-
liades Magnus Dux Mosconie occupasset,
aliquae civitates, velut Nephalin, Renalia
se se subiectioni Suecorum subiecerunt, qui
 tandem successu armorum, et Rusos, et po-
lonos Liunia expulerunt, cum sua coro-
na tanquam provinciali hereditaria adiun-
xerunt, atque hoc hodierni inter Suecos, et Rusos
causa belli est, utriusque pro Liunia possessione certatur.

Canon IX.

Castris Imperij Russici sunt versus
 Aulandiam, et Suecia. Emporium S. Michaelis,
 et Archangeli, et Novogardia nigra versus
 Polonia, Plesaw, et Smoleasko, versus
 Tartaria, Casan, et Astracan, Emporium
 S. Michaelis Archangeli, inter proximam mun-
 denta Imperij Russici in Septentrione caesit,
 propterea quod omnia Russica mercimonia
 per Oceanum Septentrionalem supra Lapponi-
 am, et Frimarqiam in illud et ~~importari~~^{importari}
 et exportari possunt, praetermissis mari Baltico.
 Primi Repetores huius navigationis fuerunt Angli,
 qui circumnavigata tota Norwegia, et Lap-
 ponia peremerunt ad urbem S. Michaelis Arch-
 angeli, et S. Nicolai, ac primus ostenderunt
 Europaeis cum Russis posse commercia exerceri
 per plagas illas Septentrionales, quae hactenus
 credebantur esse innavigabiles. Quasi fuit

bellum inter Danos & Suecos, et inter Suecos, & Russos, quod in mari Baltico tunc temporis gerebatur, cum enim alteri prohiberentur libera commercia exercere in mari Baltico sub pretextu, quod res ad bellum spectantes hostibus precipue Russis suppeditarent; Navigatio ab Anglis mercatoribus usque Septentrione instituta, qua ab eo tempore floridissima fuit, profertim quia magnus Imperator Moscovico privilegia indulgit omnibus mercatoribus, qui ad oppidum S. Michaelis Archangeli navigarent, non solum spargitur Suecos de illis ^{occupando} ~~agitando~~ consilia agitare, cuius exitus Deus ostendet. Inter medietatem usque Suevicam urbes principum locum obtinet Novogardia magna, quae olim totius Russiae caput erat, ac tanta potentia, ut proverbia dicerent: Quis potest contra Deum, et magnam urbem Novogardiam, sed hoc iustitia deprosa fuit à Suecis Anno 1609: cum

Oppressio urbis
Novogardiae.

cum Suedi sub auspicio Cordi de Lange
 600000. Russorum ex Urbe Novogard
 expulsi, ac ipsa urbs in potestate
 suam redigerunt, urbs Smolensko est ma-
 ctum discordia inter Polonos, et Russos,
 quippe sibi alternatim mutuo eam urbe
 eripiunt, nam circa annus 1500. quidam
 Polonus nomine Michael Gilewski ad Moscos
 sefecit, ac ipsi urbe Smolensko tradidit,
 qua postea auctissimo bello Poloni recupera-
 rarunt: sed iterum in Russorum potestate
 redacta fuit, donec tandem G. S. C. circa
 tota Russia est factionibus civilibus distracta,
 Poloni urbe Smolensko recuperarunt Anno
 1634. Moscovita eadem urbe semper oc-
 cuparunt, sed tanta cum perfidia furibus
 cum, ut totis operibus in potestate Polono-
 rum seuerent, ney magna turpitudine
 cubuerunt Russi. Dux eorum Generalis qui
 Jam Hermannus Skletin erat, qui sua

multitudine tanta una cladi occasione dedit, ut
propterea pertinacibus odij à Russis ad supplicium
postulatus fuerit. Quorsum Patruarcha, et
ipse Imperator eum coarctant eripere, ita
capite fuit punitus, et filij eius ad mortem
sententia flagellatus est, sed in fatali iura
nusquam Polonia confusione Russi Smolensko
denuo obsiderunt, ac non ita modo, verum
tota Russia nigra, et magna parte Lithe-
ania occupant, atque nunc inter arripite
casus bellum inter Polonos continuatur.

CANON. X.

Russia gravissime fuit perturbata à pseudo-
Demetrijs longa est historia, longa ambiguitas,
fama. Huc redit quidam impostor
à Jesuitis Polonij, instructus, et subordi-
natus, fingebat se esse Demetrius Raspledis
filius, qui in infantia fuit occisus, tanto
artificio, fuit hoc fabula peracta, ut hic
salvus venisset. Anno à 607. Imperator

Rufforum fuerit coronatus, adiutus eorumque
 honorum, et palatini, seu Comitiensis in
 uxore duxta filia, sed cum hi denique
 in Rufforum moribus et Religione se ali-
 quod ostenderet, Ruffi fraude deprohensa
 impetum in aula facto ipsum obtinuerunt
 sed non alius Pseudodemetrius emerfit, et
 toties cuiusdem demetrius, quoties is à mor-
 tuis resurgerebat, ita Ruffi capite destituti
 facti fuere proda Polonorum, Tartarorum,
 Suecorum. nam Poloni urbes Mofcow, et
 infinitas diuitias, et inestimabiles the-
 sauros prisonum suorum in proda suam
 conuertebant, ita quidem, ut pro nimia
 copia margaritarum inmensi pretij loco plum-
 beorum globorum ex filopetis suis explode-
 rent. Ruffi inter se discordes alij cre-
 arunt magnam ducem Suadislauum Poloniae
 alij Carolum Sueciae principem, sed hoc omnia
 augebant mala Ruffia, donec tandem quidam
 ex infima plebe homo Eucharion Rippenaw

laruo opificio habitare in Septentrionalis
Provincia, quorundam tamen, progressu in
medium dipit, perire Russia, creandis
de ducem ex Russia nobilitate, et regnum
fidei quottori ee comittendum, huius ductu
Russi omnes externos se reuerent expellere
et indigenas principes eligere. Zacharia factus
Dux exgreitq, et quottor Polonos Mosio,
uia eiecit, ac magnus ducem elegit Michael
Phebronicius, qui breui tempore Russia re-
stituit, ac cum Suecis, et Polonis pacem ini-
uit, cuius filius Alexius Michael Imperio
Russico hodie potitur.

CANON XI.

Frustra aliquando mercatorum per Mosioniam
et Persiam terrestri itinere comercia in Indiam
orientalem exonerare conati sunt. Consiliis hoc
id a 260. annis fuit agitatum, ut comercia
euonantur, et aliarum mercium India orientali
Lusitanis eriperent, qui in longa, et periculosa

Africa circumnavigatione soli illa diuisio
 comparant, quare ciuitates maris Baltici
 existimabant breuiori compendio per Moscou
 et Persia, posse exerceri illa conuerua per
 flumen Volgora. et mare Caspiu, unde fa-
 cile melle, possent deportari fluminis Bur-
 caingis, vel fluminis Juna ad oppidum S.
 Mich. Archangeli. hoc conatus circa an-
 num 1636. Holzatis sup negotia
 legatione in Russia, et Persia missa de-
 nuo suscepit. Per uirito sumptu, quia alia
 rationes impedire id conabantur.

CAPUT. V.

De

REGNO Hispaniae.

Canon. I.

Potentia Hispanorum fundavit per Fer-
 dinandq Catholicus; primo per coniunctio-
 nes Aragonia, Castilia, Sicilia, et Na-

uaro; 2. Selectione, et occupatione uo-
ui orbis. 3. coniugio filia sua Joanne,
cum Philippo Archiduce Austria, atq; ita
obscuro hactenus regno, spem, et finem
quinta alicuiq; monarchia concepit. vi.
solum Ferdinando tributis fuit Catholicus,
hanc obscuro nomine Hispanos sua potentia
orbem terrarum consecuturos.

CANON EDVS.

Summum Inuentum Hispania accepit sub
Philippo 2do, per ^{accessione} Portugallia,
ita tota Hispania in unig Regis potestatem
deuenit, ac totum terrarum orbem complexa
fuit; unde ita magnificus de Hispanorum im-
perii dominij Elogia; solum in Hispania
Regis territorio semper oriri, et occidere, et
quod alia quod plurima apud oratores, et
Poetas, multa ueritate, aut adulatione
conficta auixerunt, quandoq; quod antiqui
poeta de Augusto, et alijs fuisse Imperatoribus.

id in Hispanis superius solum impletum
fuit, sed ista Hispania 4. orbis terrarum
partes prosequat Europa, Asia, Africa,
America complexa fuit, ac plus terrarum
hominibus occupavit, quod omnes antiquae
monarchiae, si vel in unum conjungerentur.

CANON III.

Huius illustrius Regni membra con-
tingunt duobus classibus; unius effectus in hoc
ingenti regno Hispania à politicis deprehens-
sus fuit, quod membra ipsius per totum terra-
rum orbem dispersa, haud recte ad mutual-
defensionem, vel auxilia coniungerentur, sed
huic vitio remedium hoc reperitur, ut duobus
classibus, veluti nexis omnes partes huiusmodi
disperse coniungerentur. aliter igitur Rex duas
classis perpetuas, una in Oceano, quae In-
dici Orientales, et occidentales complebitur.
altera in mari mediterraneo, quae Galliam
Hispaniam coniungit, tertiam aliquoties

uoluit addere, q̄ provincias Belgicas Oceanū
Germania, ac mare Balticū completeret, sed
irrito semper fuisse, quotiescūq̄ enim
Hispania clausa in mare Septentrionale
destinata fuit, semper est contrahata, et pessum
data, quod docent clausa Hispania. An. 1588.
fanta fuit, ut ab omnib; naviū peritis in
uincibili uocata fuerit, quippe quod plus quā
30000. militū suis alucis comprehendebat,
qui sese in numero militū coniungere debebat.
Dux Parmae Belgij gubernator, sed omni ille
apparatq̄ paucis dieb; à Belgis, et Anglis fuit
dissipatq̄, ut uix parua nauis fracta, et la-
cerata remeānt, rex minor apparatq̄ fuit
Anno: 1640: cūm Hispania clausa de novo
fretū Angliū ingreſsa paucis dieb; uirtu-
te Martini trumpii Architalapi aperto pro-
lio fuit deleta, ita ut mare Germanicū
Hispanorū fortuna semper fuerit inferat.

CANON. IV.

Regnū Hispania debilitatū fuit defectio,
ac Belgarū, et Portugalarū, uel potentia

1640 inter flandriā
et angliā miserabile
clode oppresso, naclausi,
anno 1588.

humana resistere potuissent Hispanis multitudi-
 ni, quo minus totus tenarum orbis suo imperio con-
 pleretur, si Belgicas provincias ea mansuetudi-
 ne regere potuissent, ne se eorum imperio subdu-
 cerent, quod enim vis resistere potuissent, si Belgica
 classis pro Hispanis in septentrione pugnavisset?
 Sed Deus pertosy superbia Hispanis Philippi,
 pro eorum turpiter errare, ac contra omnes
 regulas politicorum pervenire passus fuit, ut ex-
 istinaret, Belgarum libertatem edictis et supplicis
 eius posse infringi tam infelici successu, ut
 cum Belgae viderent Hispanos absoluta
 dominatione velle introducere, ipsi exiguis
 viribus, sed animo pro libertate in morte
 confirmato sese opposuere, ac bello 80. an-
 norum tandem confessione sui erroris Hispani-
 cis extorquerunt, ac ipsos hanc regulam do-
 cuerunt, liberis gentibus liberè ea impe-
 randa. An. d. 1640: seferunt Portugallia,

et dimidia parte Imperij Hispanici seu ab,
straxit, ita ut Hispania Reg, non nisi di,
midia suorum nationum bonorum Imperij
parte obtineat, sed hoc ipso et procedent
anno agitur de Portugalia ^{Bellicana} ~~debellentia~~
sed lenta, et exigua spe, cum regne
Angli, rex Galii tolerare videantur,
ut Hispania recipiat dimidia parte su,
rum imperiorum, quod si auerbat defectio
Americana, pro ut aliqui rumore spar,
gant, protreget Mexicanum se se imperio
Hispanico equise, sed procul dubio
Monarchia Hispanica ad antiquas angustias
redigaret.

CANON V.

Hostes Hispanorum perpetuo sunt Galii,
postquam Ferdinandus Aragonum tot regno,
cum conuentione fundamenta posuerat quinta
monarchia, Galii Hispanos tanquam imperia,
res neglexerant ab eo tempore perpetuis quasi

39

bellis repente Hispanorum potentia fatiga-
rent. quod imprimis factum fuit, cum Carolus
V. Rex Hispanie Imperium quoque Germaniarum
consecutus fuit, hinc aliorum illa bella in-
ter Carolus. V. et Franciscus. inter Philippus
II. et Henricus. II. sed Philippus. II. cum Gal-
liis suis coactibus tam pertinaciter aduersari
videret, non bello, sed factionibus amplissimum
illum regnum statuit opprimere, donec tandem
Henricus. IV. velut nouus aliquis Hercules
capita illius contunderet, ac partim ferro de-
scinderet, partim igne exureret, ita Gallia
reueravit antiquum animus, ac Hispanica
potentia se iterum constanter opposuit, donec
tandem praesente anno inter Hispanos, et Gal-
los post diuturnum .26. annorum bellum pax con-
iugio fuit sancita. Est inter Gallos, et His-
panos contrarietas quodam naturali, ita ut om-
nia habeant contraria, nec minor sit inter

Suas illas nationes durissimas, quod inter aquam
et ignem, ut penitus bello illa Gallorum, et His,
pavorum repugnantia fuerit descripta, ita neq[ue]
poterunt se mouere alterutra ratio, quia statim
altera sit in armis, ac sese confilijs ipsis opponat.

CANON VI

[†] Hispani ut sunt dem: [†] Confilia Hispanorum, et actiones sunt tarda et
lenta, ac bile abundant, hinc omnes ipsorum acti-
ones ac consilia tarditate, et gravitate quanda
representant, ita ut plerumq[ue] optimas reru[m] ge-
rendaru[m] occasiones protermissant, sed nonnun-
quam nimia scrupulositate expediunt, sunt
potiq[ue] Fabij, quod Mariubi, curatores, quod
festinantes; hinc tanta inter ipsos, et Gallos
contrarietas nota, ut Gallos in omnib[us] suis acti-
onib[us] sint precipites, et festinabundi, qui
furore potiq[ue], et impetu, quod consilio et
ratione suas res administrant, quare Gallos,
rum leuitate Hispani sua constantia fran-
gunt, n[on] sicut ac rapida flumina riuib[us] fran-
gunt, quamquam igitur Galli plerumq[ue] superiores

hinc, bello, lenem, consilio, et mora Africa,
 non fructus uitoniarum amittunt, et in tra-
 ctatibus pacis plerumque inferiores deprehendunt.

CANON VIII.

Hispani afferunt Monarchiam quintam,
 causa fuit inuitatus iacob inuentus His-
 pania per Americam detentione, cum per ea
 fortuna certatim amplissima regna, et po-
 tentissimo populo illorum sceptro adijeret,
 hinc, inmergi opibus, et ditionibus suis freti
 ipse alium non Monarchiam conceperunt,
 atque in illo consilio non obvia manifesta spe
 ad nostra usque tempora perseverant. habe-
 bent Germaniam sibi obnoxiam, ob affinitatem
 domus Austriacae, Italia ipsis quoad ma-
 gnam partem fuit addita, sola Gallia, et
 Britannia inmensa potentia se^{ipsum} opponere
 potuerunt, sed Gallicis turbant factionibus
 S. Liga, Angliam sperabant conjugari posse.

Invalida ideo classe. Ho. J. 58. ita Belgos,
quorum tunc exigua adhuc vires, facile sub
eorum potestate conveniunt, sed omnia hoc con-
silia sine effectu caruerunt, ac tantum abess, ut
Hispania monarchia Europa consequatur, ut po-
tius plerique reges ac principes se se quod acer-
vime opposuerunt, profertim ab eo tempore, quo
Cardinalis Richelieu Galicorum potentiam admi-
nistrauit, cuius etiam industria Luitoni de-
ferunt, ita ut nunc Hispania intestinis
et domesticis bello laborans, ac inensis cladibus
fracta exire profertim suum statum tuum possit,
et consilia de monarchia consequenda deponere
re cogatur. Prolepti monarchia consequenda
erat defensio, ac propagatio religionis catholicae,
cuius se protectorem supremum Rex Hispaniae
restituabat, et haereticorum extirpationis, uti
uocant; ad his duobus rationibus Hispani
sua ambitione pacem uoluerunt soliti.

quod

91

quod non studio amplificanda potentia sed
pro defensione Ecclesie Romano Catholicae, ac
ad extinguendas hereses bellum facere gereret:
sed hoc jam frons adeo fuit deprehensa ab
ipso Catholico, ut hodie ea n. nisi cum ludi-
bris usi possit.

CANON VIII.

Eius moneta in Hispania Hispania laborat inopia pecuniae, et homi-
num, quaequid Hispania totum terrarum orbem
auro, et argento Americano implent, ipsa ta-
men adeo est exhausta, ut iuxta alia moneta
quid cupria utatur, ac praesertim Belgae, cum
secundum Hispanum diceret moneta cupria in-
genti numero clam ibata aurum, et Hispani-
cum argentum ad se transcurrere; ita ut Hispania
in infinitas inter opes miserabilis quodammodo sit
inops, nec satuari possit opibus, quas America ad-
vehit, nec minor hominum est indigentia, tam
cum Hispania ingens terrarum spatium ambitu

tas quare tot suo completat, pauci tamen in uola pro
insula in Hispania tanto impio respiratur, sed magna pars
desolata iaceant. inculta, et desolata iacet. causa reperitur
triplex; primis ob colonias, quae in Aethiopia
et India orientali frequenter abduunt. rdo,
ob illa ex ferra bella Italia, et belgia, q
onae robur iuuentutis Hispania exhaere
runt; tertio ob profanatione Iudeorum
et Maurorum, no. Ho. L. 60. ex Hispania pul.
si fuerunt. noui christiani, quibus ex Mauris
abregato Markonete religione Christiana
impleti fuerunt, quorum numerus superauit
duodecim. centena millia, ita ut integra in
Hispania insula desolata iaceant, q olim
fuerunt populosissima; contra haec hominum
inopia tanta excogitata fuisse conflat, sed no
cipum in eo consistit, ut matura coniugia, et
procreatio liberorum multis privilegijs, et
immunitatibus promouerentur. si quis. 18. anno

hoc sepe in Ger-
 mania contingit
 absq[ue] M. exemptie
 a tributis.

upore ducet, liber erat à tributo, si quis
 sex liberos masculos simul viventes prove-
 aret, is nationib[us] adhuc immunitatib[us] fruebat[ur].

CANON. IX.

Hispani ceteris populis sunt exoti, propter
 morem superbum, et tyrannidem, imprimis vero
 inquisitio omnes populos Christianos odit, et
 tenore Hispanorum implevit, neq[ue] alio
 argumento Wilhelmus princeps Austriacus
 cuius incendit Belgarum animos, quam
 quod dicit, ut homines ~~et~~ vivos comburere ab
 religione.

CANON. X.

Philippus. r. contrauersa Galis primo
 de precedentia mouit de precedentia. Reges Galie in
 Gallia et Hispania per omnes Reges Christianos primus obti-
 nere locum, nemo in dubium vocauit,
 usq[ue] ad tempora Philippi. r. Regis Hispania,
 qui Galis lite mouit de preceden-
 tia, nullo alio argumento, nisi quod natione

sua potentia, quod Galorum. Controuersia
ita uenire in tam calamo inter poli-
ticos, uenit etiam inter milites bello fuit
descripta, neq. hactenus finiri potuit, quando
quidam eius potentissimi competitores nulliq.
arbitrio sua causa submittere uolunt.
Itaq. quotiesq. conueniunt Legati Gal-
lorum, et Hispanorum neuter proponitur,
sed uarijs artibus ambigua ita li tra-
ctatur, ut uterq. sua dignitate quasi
integra contineat, nec alter alteri quid
quod de sua prerogatiua concedat.

CANON XI.

Enihs Castellis co: Hispani ex seras nationes castelli in
crea ex seras na: officio continent, praecepta castella regni His-
sione, Hispania panis per Europam sunt .3. Mediolanense Nea,
politana, et Antuerpiense hi tibi uelut fia-
nis coerent exera nationes sibi subiectas, quas
nouit Hispani Imperium a iuris, et actu

coactor tolerare, constituens Hispani per
 17. provincias belgicas in singulis urbibus
 castella condere, ut Belgae quantumvis reluctan-
 tes sub sua ditione continerent, sed hoc con-
 silium adeo fuit infeliciter, ut hoc uno ex pro-
 cipuis motibus, ac tumultibus causis fuerit,
 nec unquam avius exarsit vindicanda li-
 bertatis inveniunt, quod quolibetque castella
 struere conabatur, quemadmodum apparet Ultra-
 iecti, vulgo Bronningan.

Canon XII.

Portus Americae Hauora est locus Ame-
 ricae. Hispani Americae porta Hauora
 velut clave quada, et tibi opunt, et ex te-
 ris nationibus claudunt, est enim eius
 unius potentiae Hispaniae per Americae
 firmamentum. hinc classe Americae im-
 mittunt in Europam, et ex Hispania misse
 recipiunt, quidquid auri, et argenti Ameri-
 ca suppeditat, eadem omne portu Hauora

Jugiter, qui locus tot arvis, et propugnaculis est munitus, ut omnium iudicio inestimabilis ceaseat, quapropter quibusdam classibus armiferis Hispanis insidiantibus, illi Imperatrix Anna Haerona ex cubicis egreditur, certis in alia via divitiarum Americanorum in Hispaniam portari posse, quemadmodum Hollandis. Ad 629. tam feliciter is conatus fuerit, ut eodem clastro Hispaniam ex portu Haerona egredientes cum omnibus thesauris, abique eodem, et sanguine momento oculi interceptis.

CANON. XIII.

Divitiae ex America.

Divitiae Hispaniarum consistunt in America, in America Rex possidet Hispania innumeras, et inexhaustas auri, et argenti venas, quae tanta copia divitiarum suppeditant, ut Hispani profiteantur (nisi bellum belgicum ista opera exhausta fuissent) sese omnes suos domos auro, et argento sese contempere potuisse,

incredibiliq; de mensis quib; ex Hispania
 in America delatis referunt. Fudico ideo
 partim referunt in nova Hispania, sine
 Mexicana, partim in Peruvia, ubi exstat
 non excois totus argento refert; ut et in
 hominu; sufficiens copia reperiri possit, ad opes
 illas ex terra emendas, quasquod nunc paulatim
 illa ubertate exasperare conuulsis uel abortis
 bene notu aliquot montib; fama referat.
 auerit laud min; hunc ex protestantissimis
 quibusdam mercimonijs, q; ex sola America
 in Europa; deferunt; inter quos principem
 laud obtinet uermicul; quidam, ex quo
 perficit; protestantissim; et pretiosissim;
 illi color, qui uocatur Causchelisi. auer;
 dit inensa faciar; copia, cui; tantam
 multitudin; Brasilia profundit, ut sola
 totu; orbem eo condimento implere possit,
 sed hoc infortuniu; auerit Hispani; quod

frequentissimis naufragijs Oceano impleant,
et antequam illarum opes in Hispaniam ferantur,
sint integra sepius claudere ab irato mari,
cum omnibus populis absorbeant, praesertim
in fretis Rosano, quod ab omnibus tem-
pestatibus infestus est: spiritus enim ibi
aliquis ventus, quod vocant Oceanum cuius
santa est violentia, ut integra navigia de-
mergat.

Canon XIV.

Incolo Americae Americi involuntaria Hispanorum ge-
nera, Hispani, Crioli, et Mestizi. His-
pani vocantur illi, qui in ipsa Hispania
nati, ex ea in America quotannis du-
cuntur, hi omnes fere subjugantur, et digni-
tatem occupant, tam in politicis, quam Ec-
clesiasticis rebus, ac reliquos omnes dura
servitute opprimunt, quippe Rex
Hispaniae fiduciam suam in Hispanis ex-

tra Americae natij collocat. Crioli uocan-
 tur, qui ex Hispanis parentibus sibi in ipsa
 America sunt nati, hi quidem numero, et
 multitudine preualent, sed nunquam
 possunt uenire ad aliquam dignitatem nisi,
 uis nonerit, hinc insuperabile aduicium
 inter Hispanos Europaeos, et Hispanos
Americanos, qui Crioli uocantur, adeo quod
 ut Crioli quacumque natione Europaeos ad-
 mitterent, dummodo ab oppressione Hispano-
 rum Europaeorum liberari possent, atque
 hinc prorsus Regi Hispaniae metum
 admittenda America, si aliquando pre-
 ualeant Crioli, ac prorsus sibi regem
 Hispaniae exclusi eligant, quemadmodum
 nunc fama est Mexicos cum Criolorum
 copia defuisse, nec amplius Imperium His-
 panorum Europaeorum agnoscere uelle,
Mestizos uocantur, qui ex Hispanis, ac

Americanis parentibus. mixtum nati sunt,
et hi Messicis similiter adveniunt, et mixti
sunt ex hispanis, et Americanis natura labent.

ANNO. XV.

In militia His: Hispanis milites post victorias simul,
panora et expeditionibus tubant, sunt generosi autem, ita hispani
post proelia, stipendia per expeditiones percipiunt,
nec ulli miles magis post victorias retinendi propriis dominis, quam hispani,
ita quod ut in Belgio superioribus annis horrendos tumultus excitarent, ac
plures domos intulerint Regi Hispaniae, per tumultus quos comandi auferant per
totam viciniam. Tumultuantes erant
aut supremum sibi profectum, quod vocant electum, et sibi adiungit aliquos veluti
officiorum, ac ^{formam} contra Reipub. strictum,
ac generaliter introducunt vobis quicquid nisi.

nus contra iussa militaria committunt,
 sunt, morte inexorabiliter puniuntur,
 prius est ut occupent urbes, ac illas tanquam
 quas propius patrimonium invadunt, donec
 omnia stipendia plenè sint soluta: ex
 exemplis habens in direptione Antuerpiae
 facta Anno 1578. ubi huiusmodi tumultus
 hanc ditissimam totius septentrionalis orbis ur-
 bes mirabiliter diriperunt, incensa, ac
 combusta curia, innum, multis milibus
 occisis, ditissimis mercatoribus spoliatis,
 quemadmodum apud Aradum, et aliorum bellis bel-
 gici scriptores prolixè videre licet.

CANON XVI.

Neapolitanis ad rebellionem sunt provi-
 intra annos. 46. Neapolitanis. 48. in-
 signes rebellionem commiserunt, omnium fa-
 monissima fuit ista, quae accidit Anno 1619.
 cum quidam pifator nomine Thomas

Antuerpia

Regibus tota civitate terribili tempestate,
ac tumultu commovida, ac plus quam 200. mil-
lia civium solo nutu gubernanda, ac pro
arbitrio moderata fuit. Duravit hoc rebellio
10. annis intra quos honores Angely breves
sua Majestate a Sicarijs omnibus finivit,
exstat tota eius rei historia tot mirandis
causis inserta, ut nisi nostris temporibus
vidisset, fabulis annumerari posset. Qua-
re Reges Hispania cum viderent Neapolitanos
nos lingua ferocis aliquos, et affrend equos
lenissimos incursum in furoribus, et cursum
adigi (nam etiam equos pro insignis, et sym-
bolo utebantur) tribus castellis firmissimis
lingua frontis hunc ferocis equos casti-
garent, ac ^{sepe} reges sui pati dicerent, quem
etiam ea de re Troicorum Bovaling pluribus videri
potest.

ABVT. VI.
de
REGNO Gallia.

Caron inus.

Il n'est point François Roy de Gallie fondant Ludouicq. II.
de sa nature, Agimus de hodierno regni statu, cuius
prima fundamenta posuit Ludouicq. II.
circa annu Christi 1460. Ille enim
primus fertur fecisse Reges Gallia ab-
solutos Dnos, qd̄q̄ autē artibz hoc con-
sentus fuerit, prolixè philippus Com-
muneus commemorat. Tribus tamen
quoy fronte infinita Regū Gallia
potestas circumscripta; religione, à qua
Christianissimz Sicily: Jurisdictione sue
authoritate parlamentorum; et politica sue
senectis, et constitutionibz Regni. Sed hoc

omnia n̄ impediunt, quo minus Rex Gallie
pro arbitrio dominet, ad sua voluntatem
supremas leges constituat nulla habitâ ra-
tione parliamentorum, sine contradicant,
consentiant, q̄ libertas profertim nostris sa-
culo enormiter inualuit.

CANON EDVVS.

Fonino à successione regni Gallie ex-
cludunt, vulgo lex salica produnt, per
quâ fonino à regno excludunt, sed eius
legis adeo obscura, et antiqua sunt ves-
tigia, ut ^{et} usq̄ hodie possint de men-
stris; ac profertim auerrime contro-
uersis de huius legis salice existentia
et authoritate exorta fuerunt, post
mortem Philippi pulchri, inter Phi-
lipum Valerium, et Eduardum tertium An-
glie Reges, nam Eduardus 3. natus erat ex
sore Philippi pulchri, atq̄ adeo extincta

linea masculina proxima sanguine ad
 suessione Galie haberi volebat, quod
 posuit se tanquam externo Philippus
 comes Valerius, qui ex linea masculina
 collateralis Galie regis defendebat
 et provocavit ad l. solius, quod sexum
 femininum a suessione virorum excluderet,
 et. hinc inter politicos acerrime de illa
 lege disputatum, cum Angli negarent
 eam extare, Galli autem ad eam provo-
 cabant, tanquam regis sui fundamentum
 tale, sed hoc controversia late fuit de-
 cisa, ac bello. ror. ferme armorum de-
 terminata, suessio, et regnum non fit
 apud Valerium, apud Anglos autem titulus,
 et protentio.

CANON III.
 Lige sancta gravissime turbata

fuit Regni Francie. An. 1560. in
Gallia gravissimi motus exarserunt, ob
religionem, regnum in duas factiones, scilicet
Ecclesiasticas, Papistas, et Reformatos, scilicet
politicos Monarchicos, scilicet Borbonicos, et
Guelfos, seu Lotharingios distractus fuit.
hinc atrocissima bella civilia, quibus inter,
cepit feralis illa. lacerata facta in noctibus
Henrici Regis Navarre, cum Margaretha
sorore Caroli 4. in quibus An. 1572. die 24.
Augusti, quae erat Sana Bartholomaei, omnes
reformati interfectioni fuerunt destinati,
ab eo tempore cepit Liga Constanti, Savoyae,
Saxoniae confederatio Papa Romani, Regis His-
paniae, ac Ducis Guelfi, pro religione papistica
et reformati haereticis extirpandis, atque hic
erat prototypus. omnium autem causa huius
Ligae erat translatio Regni Galliae à Valois
familia, et Borbonis ad Regem Hispaniae, vel

familia^m Lotharingia^m, quae se à Carolo
Magno defendere iustitabat.

CANON IV.

Extincta familia Valena succedere Bor,
Henrici 3. regimen Boni. Vltim^{us} ex familia Valena fuit Hen,
ricus 3. rex Galie, et Polonia Princeps,
et reseratio. toto regno infelicissim^{us}, et qui voluptati-
bus potius fuit, ac otio, alijsq^{ue} ineptijs,
quàm regno conservando induluit. quare
Francisq^{ue} Dux Guisq^{ue} apud nobilitate^m
et plebe gratios^{us} contempta regis conuoc^o
dia ausu fuit coronam appetere, pulso ex
urbe Parisioru^m ipso Henrico, Henric^{us}
su^{us} genu^s de profundo somno excitatus,
de sua coronâ, et vita agi deprehendit, qua
propter uim Leonora pellic^{is} n^{on} sufficiens, uulpi-
nas induit, comitiq^{ue} regni apud Blois
celebrauit, quo etiam Dux Guisq^{ue}
data, et accepta prius sede comparuit, sed

Regi denuerant eandem suadere, idq; per alios
quos ad hoc constitutos fuit peractum, ac ipse
cubiculi regii fores confectus fuit Guisq;
cum id interfecit facies Regi Henrico pede cal-
cauit memorabili diuina uindictae exemplo,
eodem enim modo id Guisq; calcauerat fa-
cies interfecit. A generalis Collegij. Ho: 1572:
altera die frater Guisq;, q; erat Cardina-
lis in suu Regis strangulatus fuit, et cada-
uera horu duoru fratru in minuta
partes difecta, ac flammis abolita fuerunt,
hoc Guisq; eode audita Parisijs, im-
more ditu quantuq; cepit ^{supra} ~~seu~~ legistat
q; palat in templo iurauerunt, se morte Guis-
q; quod auerime uindicturos, rex
Henricus .3. ampliq; pro rege habiturus, q;
etiam post, a quodam seculo monacho Ga-
cobo tenente in castro fuit confectus, fa-
cies loc fuit Ho: 1590: ita Valeria familia

Extinctio familiae
Valeriae.

in hoc Henrico tertio fuit extinta, nam
 cum ab exercitu proclamatus fuit Henricus
 Navarro, et caput familiae Borboniae, sed
 huic, quia religioni reformatae fuit addictus,
 et à papa excommunicatus, sepe quam acerrime
 opposuerunt legibus, quibus tamen furore
 incredibile fortitudine, et fure per inuicem
 neca uictorior ita fugis, ut tota Gallia
 cum urbe Parisiorum reuerteret, sed quia
 sola religio ei obstabat, quo nunc tota ligas
 extingueret, ac conelam Galliam in unum corpus
 coningeret, tandem religionem papisticam
 plebem fuit, ac à papa in gremio, ut uocat
 Eclesia recepta familiae Borboniae ita
 stabilivit, ut hodie florentissimum eandem Regem
 aut ipsius regis Ludouici XIV: aliam Aug:
 uesty, item theodoty obtineat.

CANON. V.

Potentia regni Galliae in multitudine
 hominum, ac diuitiarum consistit, ac sub regno
 in toto terrarum orbe maiori hominum mul,

titudine abundat, quod Gallia, ita ut superioris
seculo sub Carolo 2. viginti, et amplius millibus
censu habito recto fuerint, profertim copiosis,
una est nobilitas, quae suo Regi suis sumptibus
semper ad quaecumque expeditiones prompta aderat,
reliquum vulgum tributis, ac oneribus facendis de-
stinatis, nulla enim onera tam gravia imponi
possunt, quae in se se suscipiant, atque hinc
invenisse illos opes, quibus Rex Galliae curatos
sunt alios, quaequod omnia iterum arant
luxu Superbis, et in necessariis expensis ita
acciderant, ut Regis Patrum semper usum, et
infinitis debitis sit oneratum; inepa con-
jicitur in infinitum memorem quosdam, qui
et Reges, et populum exigunt, utrum haud raro
sanguis plene hauritur iterum experimentum,
et quo inique averagunt, usque ^{egurgita} ~~iniquitate~~
re cogunt;

CANON VI.

Omnia officia apud Gallos sunt venalia, idque
inter turpissima vitia Galliae politiae numerant, unde
Thiery. l. 1. c. 25.

Canon VII.

Cultus bellic: ubi ait.
 Et in Italia antiquitatu
 monumenta, in Gallia
 milites in Hispania Gallici
 profetas, in Anglia
 agricolas. In Polonia
 nobiles. In Germania
 principes, omni laude
 et administratione
 dignos invenisse.

CARON VIII.

duellis se domi occidunt, ob causas
 nobilissime familie duellis se
 hinc tantu' artis gladii,
 quod n' alio fine addiscunt,
 nisi ut se vel defensionem, vel offensivam
 tuo conficiant, nec ulla mors videtur generi
 rosior, quod quae tali congressu ierunt subit.
 credibile est natus genus venientia sacrifici
 cia, q' gentiles sui dijs offerbant, exorta
 luce Christiana fides transformasse in de
 ella, hoc ubi se mutuo involunt, ac corpus
 suu' vita? animas aeterna salute privant.
 audent crimine longe atrocior, quod n' modo
 ripiam participes, et auctores sese mutuo ad
 jugum mortale' prouocant, uerum et inty
 nos suos amicos extra omne controversia
 profitos eodem scelere titulo secundum in
 uolunt. Honoris proceptu incredibile,
 quod ubi pretiosissim' sanguinis quotannis
 ex launiat, hoc feraci certamine, neq' ira,

rec neder Muminis, vel atrocissima magis,
fratuum pona, et infamia post mortem du-
ratura Gallos ab hac infamia auerere po-
tuit. Quod n. Reges Henricus. 4. Ludovicus
XIII, et XIV. contra hanc gentis suae infamiam
expugnant, nulli flagitio vel atrocitate edita
fuerunt opposita, et ad tenorem edicti Fluffri-
sini capite plebunt, quibus Regionibus edito-
rum contempta Magestas priuato iniuria,
vix casta nunc digna, protenta Magistratum
authoritate ipso fero inter se transfingunt.
est enim reuera crimen lese Magestatis,
duello a bigi uasferre sumi Principis sciantare,
quia duellum est ipsa species belli, quippe cuius
eventus consistit in uictoria, vel morte, vel
captiuitate, vel exarmatione uicti. Hoc
duellum licentia à Galis ad externos Gallos
frequentante, fuit propagata, ita qd, ut intra
30. annos, et amplius etiam Germania hoc con-
tagio fuerit corrupta, ut vix seueritate legum

de Hispania
regi dicitur
20. fuit
regi Gallicis
dicitur qd
habuit
reuerentia
Magistratum
legum
20. fuit

coereri possit ea sacrificia honora, quae
 re quibus Gallia frequentant, imprimis
 sibi ab hoc infanti vitio coeant, necesse
 est, neq[ue] ex qua aliqua iniuria, aut lesio hono-
 ris titularis tanta ee debet apud generosum
 patrem, ut propterea et vitam suam, ac spem
 parentum, et patrie salutem animo in anceps
 periculum conjicere velit; armis nulli, q[ui]
 alicui magistratus est subiectus uti licet,
 nisi iussa, et auctoritate magistratus contra
 hostes publicos, et in casu extremo necessitatis,
 pro sua vita inevitabili offensione contra
 latrones, et teneros aggressores

In Hispania ad legitima
 regis etate requiruntur
 20: anni. ex consuetudine
 regni Gallia regis summi
 etatis. 14. anni
 habenas capessit et
 pro maiore test. Carol.
 Molines ad consuet.
 Parisiens: lib. j. §. 29.
 n. 4.

Canon VIII.

Galli sunt fortissimi, et bellorum avidi.
 Antiqua hoc fuit Galorum natura, quod nun-
 quam quiescere possint, sed vel externis bellis,
 vel civilibus, vel factionibus famulandi, ac
 duellis inter se exerceri cupiant, similes
 sunt et stipulis, q[ui] leuissimo contactu flant

gravi, sed eadem facilitate, qua ignis conerit,
punit, iterum extinguunt, hinc Gallorum crebra,
sed brevia sunt duella, paucis annis et pax
et bellus, transactiones, et raptiones, sed hoc
omnia percipiunt claris ex historia unius
seculi ab anno 560. ad hunc annum
663. quam prolixiori narratione exponi possunt.

CAPITULUM IX.

Facilius aliena acquirunt, quam retinent, hoc ex
eodem fundamento, ut antea edens profuit, quia
enim natura Gallorum est mercenalis, hinc
non die in uno loco consistere possunt, sed ubi
inter omnia loca inuadunt, atque occupant.
huc spectant illarum expeditiones in Lombardiam
Auatibus mediolanensibus, Neapolim, Sicilia,
Catalonia, quae omnes regiones brevi tempore
re occupauerunt, sed eadem facilitate iterum amis-
serunt, imprimis memorabile sunt expedi-
ones in Italiam, quae copiose de finibus phi-

Lippus Conirog, et Quindardus, memora-
 biles sunt veteres, Sicilia persequata. l. 282. ubi uix hora conspiratione simul,
 cum omnes Galli per totas Cæliæ fuerunt
 obtinuerunt, tanto furore, et odio animi
 Gallis, ut progentibus ex Galli formidant
 utero partem exciderint, ut si ex inuita et
 odiosa sibi natione nulli superesset. Ita,
 Sery et natura Gallorum mobilis natura
 sui limitibus includere uoluit, nec egressi
 montes Pyrenæos, uel Alpes, uel flumines
 Rhenum; Rhenus enim fuit antiquus ter-
 minus inter Gallias, et Germanias, quare
 etiam Galli in nupera pace Monasterium,
 Brisacum, Philipsburgum, Chornillam
siue Sibandorum, et alia ad Rhenum lo-
 ca sibi pacti fuerunt, et nunc in contra-
 uersia cum duce Lotharingia tres sibi
ad huc aditus, siue uias in Germaniam
 usque ad Rhenum seposuerunt.

Max, Phil, Suid
 et Sibandum

Canon X.

Militia Gallia consistit in robore equestri
nulli equitatus profertur Gallico, quia res
ae constant et nobilitate, quare Galli omnes
suae victoriae imputant suo equitatus:
peditatus haud parva virtus gallicorum
respondet; quia nemo nobilis pedes, nulli
militare sed tantum plebei, qui dura ser-
vitate praesi exigua armorum notitia
habent, nec Reges magnopere desiderant
populum in armis exercere, ne sua multi-
tudine confisi tumultu excitent, quare
Rex Galliae robur peditatus sui, imprimis
ex Helvetia petit, Helveti enim proci,
quod auctoritate obtinent in pedestri
exercitu Gallico, inmensi privilegii, ac
stipendio conducti, ita quidem, ut iuventus
helvetia in Gallias militatur abeat,
n' seruis, ac olim proci in Asia ad reges perferantur.

CANON XI.

Sed est Regno Gallia sufficienti navali
potentia, quoniam Gallia sita lateribus
 partim mari mediterraneo, partim Oceano
 alicui, et spatio terrarum multitudinis,
 fluviorum comoditate portuum quarumvis
 Regionis, vel oriet, vel super, nunquam tam
 non Galli mori, et magnas egere. immo
 ob defectum navium bellicarum. ita ob ignorantiam
rerum navaliu, hinc Anglis manibus bello super
 succumbent. hinc defectum Regni Gallia con-
 rigere voluit Cardinalis Richelieu, utempti
 in Hollandia, et magno sumptu extructis navibus
 bellicis, sed nihil adhuc tanto apparatu
 dignum effecerunt, nisi quod mare, et Oceanus
 per piraticas classes perturbata. Ita deus
 finiti senectute potentia voluit esse per Gallor,
 ita maritima subit alijs populis, imprimis

Anglis, et Hollandis, ne ammirum usq[ue] omnia
sola possent, sed ut se mutuo auxiliis, et fo-
dere opus habere cognoscerent.

(Canon XII).

Antipathia inter
Anglos et Gallos. Inter Anglos, Burgundi,
Hispani. Inter Anglos, et Gallos est natu-
ralis quoddam irreconciliabilis antipathia, ita
quod ut Angli à pueritia inbuti fuerint
odio Galorum, cum erim Angli sagittandi
arte imprimis excelleret, pro scopo in quem
sagittas intenderent, designarent homines ha-
bitu Gallico, ac filios suos arte sagittandi
domare, hoc compellatione discere facere Francos.
Hoc odium inter Francos, et Anglos perpetuis
bellis fuit propagatum, ac à parentibus ad
filios velut hereditas quodam transmissa,
propterea ab Anno 1325. cum Edwardus
3. Rex Anglie titulos, et iura regnum
Gallicum sibi armis vindicaret, hinc abrogat.

55

illo bellorum clades ab Anglis auxilio,
Cestriam in Picardia apud jithone, et
Denig apud Fincurtu, quibus prolixis tota
Gallorum potentia ab Anglis fuit confracta
ita quod, ut Henricus V. Rex Anglie de-
claratus fuerit, heres, et successor Regni
Francie, excluso Carolo Belphino legitimo
herede, ac eius filius Henricus VI. Parisi-
ensis coronatus fuerit Rex Francie.
Tunc odia, et bella inter Anglos duraverunt
usque ad annum 1554. quo anno ab Angli-
remperebant Galli urbem Calcedoniam, ac ita
finem imposuerunt omnibus istis bellis, quae
per 200. annos continuata fuerunt; nec
ab eo tempore quaquam perpetuo repetent
Calcedoniam Angli, et interdum quovis arma
inferent Gallis, nihil tamen amplius
ab illis potuit confici. sed fortuna ea,
quae Francie favere, quin aliquoties in

genti strage, profertim naris à Gallis fu-
erunt profligati, maxime Anno 467. et
28. proximi post Anglos Gallorum hostes
fuerunt Burgundi, et illi potius domestici,
quàm externi, quippe Dux Burgundie ab ipso
Regis Gallie familia origine ducunt, sed
non atrocissima factiones inter domum
Burgundiam, et Aurelianensem fuerunt ex-
orto, quàm nisi sanguine, et morte utique
componi poterant; quippe inter eos sup
Burgundiam Ludovicum Aurelianensem pariter
in medio civitatis insidit obtinuerunt, et factum
veluti legitimum defendere: Aurelianensem
non ante acquieverunt, quàm focum in
trepidum contra datam fidem obdumasset
sed uisitata utriusque sanguinis in hunc
usque diem inter Burgundos, et Gallos armis
durat, longe sunt huius discordie ambages,
ideoque potius disceptationis, quàm calamo relinquenda.

potentia
iudicia
incho
Hugoniam

In odia Burgundorum succedunt Hispani
 quippe Ludovicus XI. Rex Gallie n̄ ante quic-
 evit. quā familia Burgundia nomine Gal-
 lio adeo infensa, ac formidabile peritū dele-
 visset, factū hoc videbat 1477.
 cum Carolus Audax Rex Burgundia apud
 Namur in Lotharingia ab Helvetijs
 fuit occisus, nulla relicta prole mascula.

NB:

Sed unica tamen filia Maria. sed in
 hoc casu Ludovicus XI. omni sapientia
 humera sefellit; suus prolixus apud
 Comitum videt, quippe Maria nupsit
 Maximiliano Archiduce Austriae, atq̄

potentia Burgundica quomodo
 iuncta domini Austriae.

ita omnes potentias Burgundias coniungit
 cum domo Austriae. hoc à coniugio
 Philippi. Hispaniarum Regis fuit in-
 nepa, ita q̄m ut hodie tot Rex Hispania
 quam Rex Burgundia, et Princeps Belgij
 gerunt antiqua ita odia Burgundica con-

tra Gallos nationibus longe uiribus con-
tinuet, quod licet interdum breui pace
componatur, uix tamen diuturna illa per-
epte solet.

CANON XIII.

Gallorum fœdus
cū Turis: quibus
rationibus purgetur.

Galli fœdus cum Turis inueniunt sub
Francisco primo. inde auerrimis bellis dis-
putatum est, an licet Christianis cum Turis
fœdus inire, Hispani pertinaciter nega-
bant ac multis congestis in Gallis op-
probrijs factis exasperauerunt. Galli
Dupliis respondebat. primo per simplicem ne-
gationem, quippe Francisco primo constan-
ter negauit, nullum sese aliud fœdus cum
Turis pepigisse, nisi comerciorum, et publico
quietis causa. rdo per redorsionem, Italia
nimirum fœdera cum Principibus à Christi-
ana religione a Christianis alienis fre-
quentissimè ab ipsis Hispanis fuisse unitata, et

Poloni
et Gallo
miserunt

huius latitudine sepe campus offerebat, si se
rendi de omnibus federibus principum, cum
tio hoc potius ad invidiam Gallorum spectabat,
quod quod reuera aliquid solidi completeret.
Sicut enim historia et facta, et profana sa-
lia federa politica cum infidelibus boyer
fuisse liuta, etiam a Regibus, qui propter
pietatem maxime celebrantur: qui in pro
uelligione sed regione, licet autem uti de
separationibus quibusque in extrema necessitate

Poloni cum Tartaris
et Celtae Fedus
inierunt, quod Moscos.

Ita Poloni Tartaris contra Moscos, et
alios hostes perpetuo utuntur, nec propterea
crimes ipsis aliquos imputant velis.

CANON XIV.

Galli senus Burgundiam, et provincias
Belgicas amiserunt. namque in conflictu Ludovici
XI. de extinguenda familia Burgundica,
in iruitu incidissent, senus data sunt Gallis

suasio, quae ne quom spe, aut uobis conuincere
potuissent, ut omnes Prouincias Belgicae cum
regno Gallicae perpetuo coniungerent, quippe
ipsi Belgae partem Hispanorum, et abiurata fide
et auctoritate Philippi re. comuni omnium Pro-
uinciarum consensu sese Regibus Galliae non
subicerent, quae per ultimas praesertim res,
sectioe, et defensionis petierunt. Quaeque imperi-
is Wilhelmi Principis Auracae, qui tunc
seniori non alia ratione defendi posse Belgas contra
Hispanos, quae opibus Gallorum uidebat. Dux
Franciscus Henricus 3. frater unicus accepit
conditione, ut Dux Brabantiae, et Princeps totius
Belgiae fuit declaratus, ita Galli fortunam domus
Burgundiae iterum habebant in sua manu, si
tam fuissent parati eueri, quae quorere, sed magis
furor aliquis, et a densa coepta mente Gallor-
um occupauit, ita ut coniuratione contra ordi-
nes, et ciuitates Belgarum instituerent, ac una
die potentissimas ciuitates occupare conarentur.

Ruina Gallorum

Proinde huius multus conflixi erat Ant.
 turpia, qua occupata facile capta vi.
 debant. sed in ipso favore deprehens.
 si Galli suis cadaveribus portar Antuer.
 pierles, platearum fossas impleverunt mille
quingenti Gallorum et amplius ad una por.
tas omni ipse Rex Alexsonis in ipso mi.
 serior extremos concitq. atq. ita deniq. Gal.
 li sua culpa, et temeritate amittere iulih.
 animas occasione conuergendi cum suo
 regno provincia Burgundia, et quamvis
 Princeps Fustiaq. sermo studio interat con.
 ciliare Alexsonium cum ordinibus, nihil ta.
 men efficere potuit. si deniq. antiquum eand.
 odium inter Gallos, et Burgundos inflammatu.
 ac ipse demum Alexsonius paulo post &
 morore animi defunctus fuit hi conflixi
 imposuit.

CANON XV.

Libertas Religionis reformatae prosequuntur

Regni Gallie fundamentum est, hanc libertatem
sibi armis pepererunt reformati. Ho: 2. 560. sed
quia toties promissa ^{si} servata non fuerunt, hinc
tardus fidei progressus, praecipue urbes occupant,
quos inter caput est Rupella, sine Archebella,
hanc libertatem Religionis confirmavit Henricus
8. edito mandamento, quo reformatos in civibus
ad pacem voluit Catholicis, sed cum Reges Gallie
hanc armatam reformatorum libertatem sibi fore,
dolosa esse existimarent, atque regnum in regnum
distingui tolerare nolent, prout in primis Cardine
li. Rupella urbe fiduciam reformati fuerunt
erepta, unde ingressus per Gallias bellum, quod
tamen memorabilis obsidione Rupellae, et Re-
penda eius oppugnatione Ho: 2. 628. fuit
finitum. nulla unquam obsidio favorum
quidem artium, ac nationum unquam in bello
occupatio vrbis Rupella memo-
rabilis.

occupatio vrbis
Rupella memo-
rabilis.

urugabat fuit ad expugnanda Rupella usq. fuit
fitebat. nitebatur Rupella tam suis civibus

quod auxilijs, et favore vicinorum Regum
 imprimis domus Anglorum, hi enim perpetuo
 suo Gallis infensi Rupellam obidione
 liberanda censebant, non tam studio felix
 yvoni, quod quod Gallia factionibus in
 ter se distincta uellent, neq. conueniret
 vicinis Regibus concordia eam Gallia, ipse
 Rex Hispania, quoniam alias auerimus
 reformatorem persecutor, clauulum domus
 fauebat ^{Rupellani} ~~Rupellani~~, et cum Marchione
 la Hispaniam copiam in Belgio, Rup
 laxa forte obidione Rupella, et in eas
 illas moles, quibus ipso Oceano claustra
 fuerunt, cieta spectasset miratq. gigan
 tes istos aufus, cum in Hispaniam per
 uenisset in consilio Regis perpetuo urgit
 Rupellam obidione esse liberanda. Hispani
 ni sperabant Anglos hoc esse profuturos, qui
 supplicii de se potentissimis instructa, hanc

conati fuere stringere opperire Gallorum, sed
semper repulsi pristina gloria, quae in Gallia
acquiescunt, amiserunt, ita laudat nationi,
miserae Byzantiae fame polles, quae extrema
miseria, quae oppugnantium virtute succubunt
~~sed~~, ac facta deditione Regis gratia
se submisit, nulla graviore inflictata poena,
quod quod instar Carthaginis monia, et munia
mentis solo equata, ac ipsa urbi hactenus in
expugnabilis sibi nudata fuit. ita regnum
Galliae iterum in unum Imperii corpus
redactum fuit ac servata hactenus reforma-
ti conscientia libertas, nisi quod crepta
fuit se contra vim, et oppressionem defen-
dendi occasio, ab eo tempore Galli con-
iunctis viribus aeterna gloria Hispaniae, et
Austriacae bella continuaverunt, usque in
primis armis, et animis reformatum, quorum
sua fides, et constantia erga Reges semper

inviolabilis se protegens, unde Rex Gallie
supremum armorum suorum imperium felicissi-
mo successu comisit marchioni aurenis,
reformata religionis Principi.

CANON XVI.

Quid vi Istri
pauis Monasteriensis
Regno Gallie acq:
habeat.

Quid
pauis Hispanica

Regnum Gallie supra pace magnum
incrementum sumptit, nam pace Germanica
sive Monasteriensis accepit Reges Gal-
lie Alaricia, et totius Rheni summum
propugnaculum Brifam, proterea Philippus
Burgum pace Hispanica accepit comitatus
Penfilion, Ardena, Granelingia, et multas
alia ad Mosam usque, ita Regnum Gallie con-
sequitur suos limites ad Rhenum, et Mosam ne-
cessario occupatis ipsis Germanico clas-
sibus, et quorundam necessitate postulata, ex-
eritibus in Germania suam Rhenum in Ger-
maniam fundere possit. Lotharingis quoque
duabus hoc bello in potestate Gallorum per-

uenit, de cuius etiam restitutione nunc tracta-
tur. quippe Galli etiam n' arguant restitutione
Quatuor libi lanen referuntur cupiunt urbes
Naxepcius, et proterea 3. uias publicas per
Quatuor Lothoringie in Germania.

Canon XVIII.

Potentia Riche-
lini, Galcia ludie per primarium magistrum staty
gubernat. No. 624. Cardinali Riche-
lini creatus fuit primarius minister status uicarij
Regis, sicut ut tunc uocant, Magnus Venetq.
huius primarij Magistris summa in toto Regno est
potestas, ac omnes alij consiliarij ab ipso dependunt
ad tantum fastigium promotus fuit Riche-
lini sagacitate, solum enim ille tanti Regis
in magnitudine capacissimo ingenio im-
plere poterat oque promptq Martis, ac arte,
coratio, et manu, et felicitate sibi quasi famili-
are habuit. Huius industria Regnum Gallicis
optimum splendorem recuperauit, ac se Hispanorum

uolitionibus

Succesor Richelij
Cardinali Masarin.

moltionibus tanta cum constantia oppo-
suit. Quae et quanta Richelij hic perage-
rit peculiari commentario de scripta aptant.
Richelio 1642. Insuper in hoc supre-
mo Magistratu Cardinali Masarin nati-
one Siculus, unde odia contra eum barqua
extraneos, et coniurationes, et bella civilia
proscriptus, et toto regno expulsus gloriosior
redijt Regis charitate defensus: hinc Prin-
cipis conditi fuga, sed Masarin dignitate
sua strenue ducta, tandem in hostis
Richelij consilijs manus imposuit, gloriosa
pace cum Cesare, et Hispano irrita, sumisq;
curis, et laboribus exhaustus obiit, in cuius
locum Hartenq; primarij Magister Status
n̄ est constitutus, et vltim Rex hunc
Magistratum in plures alios distributus,
reus sed inertum renaret, euentus
darebit.

15
CAPVT VII.

REGNVM MAGNUM.

Britannia.

CANON PRIMVS.

Regnum magnum Britannia condidit Hen-
ricus VIII. per conventiones Rosa alba
& Rosa rubra; alba vocatur domus
Eboracensis. Rosa rubra domus Lancast-
rensis; haec duo factiones et familiae
inuentis pro regno Angliae bellis con-
sistunt, de quibus Philippus Primus in-
veni potest, laudat Ho. L. 660. domus
Eboracensis domus Lancastrensis regno
seuient, primus Rex et familia Eboracensi
fuit Edwardus 4. et Henricus 6. copul.

Isabella uxor Edwardi. 4. filia atq; ita
duas factiones coniunxit, à quo tempore de
plurima rosa alba, et rubra in Regni Angliæ
insignibus conspicitur, qua devotæ coniunctio
harum duarum domuum Lancasteri, et Ebor-
racensi, quare Angli hanc rem designant
his verbis Henricus rosas. Ex istis hi
factionibus Henricus 7. totam Britanniam
sub uno imperio redigere conabatur, quod
ante nullis tactus belli effugere potuit.
Natus coniugio inter Regem Galie, et Sco-
tiæ hoc perficere: igitur filiam suam Margar-
etham matrimonio iunxit cum Jacobo
& Rege Scotiæ, atq; ita fundamentum po-
suit Monarchiæ Britanniæ, nam ex illo
coniugio procreatus fuit Jacobus 6. et ex
hoc Jacobus 6. quia extincta familia Re-
gum Angliæ in Elizabetha Anno 1503.
sanguis procreatus hinc rosa alba, et
rubra factus fuit Rex Angliæ, atq; ita pri-
mus ab orbe cordito totam Britanniam in

Henricus
rosas

una monarchia redagis, quod Angli
designant hi verba, regna parvobq; coniungit.

CAPITULUM XV.

Henrici-8. potestas
erga Papam.

Henricus-8. se fecit papam Anglia ex-
clusa potestate pontificis Romani. Hen-
ricus se constituit caput Ecclesie Angli-
ce in Henricis, et primo successerat contra
Lutherum, ac propterea vocatus est à Leone
X. papa Defensor Ecclesie, sed paulo
post in ripa cum Clemente septimo papa
delapsus fuit, ob divortium cum uxore sua
Catharina, et quia papa se volebat ipsius
voluntati accomodare, hinc omnia mora-
teria per totam Angliam fronditq; destruxit,
et seipsum constituit caput Ecclesie, et no-
vam quandam religionem introduxit, quae nec Ro-
mana, nec Lutherana erat, vindicabat, et
conturbabat omnes, qui ipsius auctoritati re-
fragarentur, ita ut uno die combusti, et oc-
ti ceteri fuerint, hic Romano Catholicis, alibi Luthe-
ranis, alibi Anabaptistis &c.

Canon .iii.

Quandq. 6. religione reformatā intro,
duxit, quaquā Henricus 8. autoritate
papa suscipit, retenta nihilominus fuit
fidei Romanae Ecclesiae. donec Eduardus
vi. ad Regnum pervenisset, is enim cum esset
minorēnis tutor, natusq. fuit reformato religio-
nis, quos inter principus fuit Thomas Craney,
archiepiscopus Cantuariensis, à q. in religione
reformatā fuit institutus, ita q. ut p. tota
Angliā abrogata fuerit missa, fuit autē
Eduardus 6. tum temporis miraculis suis, tum
ob pietatē erga Deum, tum ob iustitias
erga subditos ob eruditionē, et omnium
artium cognitionē linguarū admirabilē, ita
q. ut incomparabilē principē daturus An-
glia fuisset, nisi non false prope, vel
ut alij suspicant, dolo anno orationis suae
ipsum suscipit.

Canon IV.

Maria Papa auctoritate restituit post
 mortem mortis Eduardi. 6. regis in
 Anglia fuerunt controversie de successi-
 one, quippe duo filii Eduardi. 8. Maria
 et Elisabetha testamentis Eduardi. 6. a suc-
 cessione excluderentur, sed Northumbria
 regnum ad sua familia transferre conabantur,
 proclamata regina Johanna Graja, sed non
 prevaluerunt inter Maria, adeoque Johanna
 Graja capite fuit percussa, mox Maria ab-
 ditata Papa Romani auctoritate restituit
 combustis, et interfecit viris, qui reformatam
 fidem profitebantur, tum temporis etiam Thom-
 as Cromwell, et alii fuerunt combusti. mox
 Maria duxit Philippum 2. Regem Hispanie.
 quem temporis a Carolo. 5. patre suo depre-
 hensus fuerat, Rex Neapolit, et Princeps
 Belgii: hoc coniugium vehementer displicuit
 Anglis, unde coniurationes contra nuptias

Maria inite, quam conficia fuisse Eli-
sabetha sorore Mariae Papa Romanorum
dicitur inprimis vero Stephanus Gardinog Episcopus
Lithonensis. Procijsus Elisabetha
vimen erat professio religionis reformatae,
unde metuebantur Papales, ne mortua Maria
Elisabetha ad regnum perveniret, coniecta
igitur fuit in carcerem durissimum, et capiti
accusata innumerat artque excogitabant, eius
adversarij, ut aliquis saltem speciosus pretextus
reperirent occidendo Elisabetha. Inprimis
enim urgebant, ut saltem culpam confite-
retur, nec de gratia Reginae dubitaret,
sed Elisabetha veluti Agnes in medijs fluctibus
instabat, ac innocentiam suam professa
negavit. Nunquam culpam confessuram vel
gratiam Reginae imploraturam, in hoc ni-
seria solum quinquennium transiit,
singulis momentis mortem appetens.

52

sed Philippus, quamvis alia avertim
persecutor reformatæ religioni, voluit
sanguine Regium effundi, secuta fuit
amissio Urbis (aleti, et sine morte Re-
gina Maria contracta ex animi dolore Ho-
L. 558.

CANON. V.

Elisabetha religionem reformatam restituit
ita Elisabetha ex carcere ad regnum, post
mortem ad vitam reuocata, ac inter primas
Regni curas habuit restituere arta, et
seruata Maria, contra reformatos, ac illos
ab exilio reuocare. Hoc est illa Eli-
sabetha, quæ totum tenarum orbem regni,
Indiæ nominis impleuit, q̄ Gallias, et
Belgium Hispanorum tyranni cepit,
et quæ amor, ac delicia suorum subditorum
fuit uocata, ita ut Angli in hunc usq̄
diem ad feliciam Elisabetham respiciant.

ac nunquam felicior fuisse Angliam pro-
 fiteri quam ea regnante; erat Eliza-
 betha ultima ex sanguine Regum Angliae
 ideam crebris potentissimorum Regum con-
 iugijs amiciebat, quos ipsa diu uasa spe
 contempsit, certa n' rubere, et in illo pro-
 pinto constanti. 14. annos Regni super-
 seueravit, innumeris fuit petita insidijs
perituro, sed semper Dei providentia eua-
 dit. imprimis tamen Hispanorum uersent
 uolentia se sola opposuit, ac omnia con-
 silia turbavit. imprimis memorabi-
 li fuit profligatio classis Hispanicae
 iactanter inuisibili appellabat, qua
 ipsa An. 1588. auxiliantibus prouincie
 Hollandiae, et Zelandiae tota dissipauit.

(CANON VI.)

fundator Regni
 Britanico

Haroldo. 6. Rex Scotiae fundauit Re-
 gnum Magnam Britaniam. An. 1603.

nouo ante obitum suum Elizabetha suc-
 cessere, et heredem Angliæ seculari iurij
 suum aequalis Jacobus 6. rex Scotiæ,
 qui prius omnia regna, et insulas Britan-
 nicas in unum corpus redigis, et ut etiam
 aliqua odiosa nomina aboleret regnum An-
 gliæ, et Scotiæ, in posterum antiquo, et
 comuni nomine appellari iussit publico de-
 creto magna Britannia, sed non astra
 contra ipsum, et parlamentum inita fuit
 conuictio, et uocata Pulueriora, quia
 se domus in qua parlamentum congregat
 puluere pyres stiperant, uno istu re-
 gem simul, ac parlamentum sublatum.

Hic Jacobus totam uitam suam pacis fuit
studiosissimus, nec ullum unquam bellum
 cepit, uetus hoc symbolo, Reati pacifici.

Symbolum regis

Canon VII.

Parlamentu Anglie Suprema Regni administratio per parliamentu consistit. parliamenta Anglie consistunt ex tribus membris, scilicet ex Rege tanquam capite, et anima. scilicet ex domo nobilium, et universitatibus. 3. ex deputatis populi per hoc est suprema potestas condendi, et abolendi legem. Rex habet potestatem probandi, et improbandi decreta nobilium, et populi, sed nullo tributa, aut onera nova sine consensu populi imponere potest Rex, quamdiu inter Regem et parlamenta est concordia, tam diu se res bene habet, discordantibus autem obnoxia bella civilia, et tumultus civiles, quibus, quemadmodum nostro tempore contigit.

NB.

Canon VIII.

Fractura Anglorum anificium proiqua Anglia columna est. in quo consistat.

floruit inde ob Eduardi 3 temporibus, qui
 hoc in regni sui plurimam libertatem
 gessit, et libertatis Belgarum in Angliam in-
 uentum, à quibus Angli, arte pannorum lan-
 eorum dependens didicerunt, creuit sub Eli-
 sabetha, quae ipsorum artibus multa mercia
 Belgarum ob tyrannidem Ducis Albani
 fugientium in Angliam recepit. hinc inuenta
 illa copia pannorum Anglorum per totam terra-
 rum dispersa, atque inexhausta. illa opera magna-
 rum, quibus reliquae nationes fere superant,
 quippe inuenta potentissima lana copia
 ex innumeris omnium gregibus colligitur, postquam
 in tota Anglia postquam omnibus congregata cernuntur,
 quae nullo curae toto anno liberè passuntur.
 Anglia enim caret lupis, unde oves abiq-
 uo metu perna libertate fruuntur, ac in
 collem ubi sit temperatum ac molle etiam
 hinc sub die agunt. quae autem causa sit, cur
 Anglia lupis careat, uariè apud externos dicitur

NB:

scilicet, ad ium in Scotia frequenter reperitur,
 & Anglia contigua est, minus videtur queat,
 cur in regione cuius frequentissima pa-
 buli eriguntur, nec aeri temperies ipsi
 aduersari, potissimum enim in magnatibus uicariis
 lupis custodiuntur. Historici causas referunt,
in primis regum industria, & totum lu-
porum progenies hac arte extinxerunt, sicut
capiti pondus fuit promeritum, pro magnitudine
delicti, tot lupos uindere, et secundo capita
ad uindictam deferre tenebant, ita tandem nulli
reperiri potuerunt. sed nec hoc ratio suffi-
cere uidetur, sed unius ratio est multitudo
canum ingentium, quorum tanta ferocia est,
ut etiam uiri Leonibus, et uis decerent,
 quippe nulla regio totius orbis canes alios
 molosius Angliis parat. Sed non est minus ex re-
 gione ibi tam inimica excipisse, ac in

Ratio et causa
 cur Anglia lupis
 careat.

 vulgo Anglijsa
 molosus

Molosus

montana Scotia, ubi nullus à
coribus metus esse reijisse.

CANON IX.

De Religione Angli. Angli religionibus pluribus sunt sediti,
hinc illa sectarum multitudo, quæ nostro
tempore in immensum excrevit. olim pro-
teritiani Romano erant addictissimi, hæc
vero sunt infensissimi, propria sectarum
nomina, et familia hæc sunt. vel pro-
teritantes, vel conformistes, vel non confor-
miste. non conformiste erant Breuitate,
vel separatiste, vel independentes, atque
hæc secta iuramentum usque ad annos 1688.
natum veni flagrantis bello tota religio di-
uisa fuit in Presbyterianos Episcopa-
les, et in dependentes independentes item
quædam fuisse in plurima parte, nam ut
quis erat novam rem et opinionem
studiorum, ita et independentibus adiungebat.

Sed potissimum Haabaptista: tunc ple,
roy / feto in comune nomen Quacorum
segeneriam: hi alio nomine uocantur
Prejudante, sine sua lingua Premlers,
et prope à doynote homines quinta Mo,
naukie, proterey statunt breui abo,
tenda ee quarta, et instituedo quinta
sine Regnum Christi in terra, idq; ex
Danielle, et Apocalypsi sibi reuelat. ^{quod}
"gtendunt"

CANON. X.

Militia Anglorum tenentis, et montana
Reges Anglie hoc habent privilegium, quod
ut alij principes milite uoluntario,
et per sympanum conducto opus habeant, sed
possunt suos subditos etiam uolentes ad
bellum cogere, id quod ipsi uocant propter
militas Angli quibus audacia, et serenitas,
se conferunt, sunt enim supra alios nati,
omni mortis contemptores, sed labores, ac pro-

69

Latim in mediam viam fere possunt, nisi
qui extremo toto a fuerit, hinc copia il-
lorum in externis regionibus utiq; sine in-
temperantia, sine inopia solent interire
quod interdum locis contingit. pedita-
tum, quam equitatum sunt meliora, quamvis
etiam nulla regio feracior sit equorum. An-
glia vix tanquam in equis bello fuit opti-
ma, quare equos militares ex transmarinis
fere regionibus petunt, aut etiam domi-
estivos penuliam ratione ad bellum apte,
faciunt. De navali Anglorum potentia
nullum est dubium, quippe in qua ho-
die primatus tenent: quicquid hinc postre-
mis annis ante bellum civile lingua pace
et antiqua gloria navali defecerunt.

CANON. XI.

Procedendum dominium maris, de hac con-
trouersia estant scripta Joannis Sel-
denij, q; mare clausum, et Hugonis Gro-

ly, q mare liberum defendis, quos hie
hodie disputatur, exitum sicut dabit.

CANON XII.

De bello Anglico. Anglia bello civili graviter commissa
cuius brevis delineatio, nunc
sufficiat. Controversia erat de pro
rogatione, et privilegijs populi. Rex
Carolus ~~II~~ membra Parliamenti cum
habebat, et sibi tradi volebat, parla
mentum hoc interpretabatur violationem
juris imperatorum. Rex offensus tumultibus
populi Londinum deserit, urbe nulla
per portam exivit, hinc mutua qua
rela, et amissiones, denique ad arma ut
rius convenit. Rex standardis sine
vexillum erigit Northampton: parla
mentum generale exercitus creat comites
Essexia primus prothom comitibus apud
Echingham, in cornubia Essexus totum

De bello
Anglico

experientia amittit ut parlamenti con-
 sennato frant. sed reprobato errore com-
 misso Londono Glocestria obsedit à Mar-
 ceo supra fidem ^{fortifera} defensio. secundum
 probum fuit apud oppidum Nuberia. tertium
ad urbem Eboracum, ubi rex gravi proelio
superatus. Excepit successit Lanfoxius sub
 quo episcopus regis partibus prolium ad vi-
 cum Nasebin. Rex amissis omnibus fugit
 in castra Scotum, ab his traditus parla-
 mento Anglia in carcerem conjicit, cum
faturo capite truncato. Angeli Repub.
 instituend non illam in protectoratum
 nutant, tandem et huius pertosi Reges reuo-
 cant, antiquam formam regiminiis qualis fu-
 erat ante bellum civile restituend, in Re-
 giis iudices arinadventum, atq hi profer
 Anglia status.

De occisione Regis
 Anglia

Capitulum VIII.

De
REGNO DANIA, et Norwergia.

Canon Trimus.

Unus regnum septentrionalium capit
sub Margaretha. Cap. 388. non post
mortem Olai Regis Norwergia, q̄ ultim
fuit ex familia Harald, Harfugeri, sine
p̄sultatione Regnum Norwergia cum Da
nia fuit coniunctum, ut ab eodem tempore
idem perpetuo Dania, et Norwergia Reg
fuerit. Conati q̄m fuerunt Norwergii
ex sua gente iterum reges creare, sed inuito
frustra. imprimis notabili fuit conatus
Hernolei Autuati, q̄ Norwergos ad
secessionem impulerat, sed eo capto, atq̄

nota

178

rota imposito Norwegi in graviore
servitutem redacti fuerunt à Christiano
rege, à quo etiam tempore reges Danie
sepe heredes Norwegie successerunt, ita
regnum Norwegie ab antiqua illa
gloria et potentia, quam sub prius regibus
suis habuerunt hodie multum de-
fecit, profertim cum ad Danos prociua
regni, munia exercitq; indigenis trans-
ferant. Margaretha Danica, et Norwe-
gia regina uicta, et capto Alberto Nea-
politano rege fuerit, illud quoque regnum
reliquis duobus adiunxit, ita tria regna
septentrionalia in unum corpus redegit, et
est hoc unum est perpetuum, ac totq; septen-
trio imperium ab uno Rege regeretur in
comitibus (Polonensibus) lingua lege pro-
gnatua sanctum, ut unus est rex
Danie, et Suecie, et Norwegie, hac

lomen sub conditione, ut inter Danos,
et Suecos suffragia regis creandi alterarentur,
ut Dani, et Sueci alternatim primum suff-
ragium in rege creando haberent.

CANON SVS.

Vnicuique Regnum septentrionalium iterum
dissoluitur, si potuit inter Danos, et Suecos
longa et concordia, ob causas politicas
notas, hinc non ex parte mutuo querebantur,
et conquirebantur Sueci, post obmanentia
in creatione regis Christophori Bavari
a Danis esse violata, hinc post longas con-
tentiones, cum Dani in creando Rege
primum suffragium sibi arrogarent,
Sueci proprium sibi regem ex sua Gen-
te et volumine cum Dani crearent Christi-
anum comitem Alderburgium; diuturno

69

illa fuerunt lites, et gravia bella, no-
do Suecis iterum unione Almainensem
admittentibus, modo iterum ab ea recu-
sentibus, atque hoc alternatione duravit
sotto Christiani primi, Joannis, et ex
parte Christiani secundo regno, quoniam
enim Sueci nolent fere reges Danorum,
non dum tamen solam ab unione trium
regnum deficiere volebant, sed tantum
conquererentur, si servari parati, testati,
ideat si servarentur, nullam in se moram fore,
quo minus unus Septentrionis Rex esset.
inter hoc contentiones Sueci pro sua liber-
tate defendenda creantur sibi tres guber-
natores, juanone, et duos Stevone,
maiore, et minore, quorum magnificis
gotant favora.

Canon. III.
Dania, et Suecia iterum diffinguntur.

Episcopi Christiani &
Tyrannis.

et in duo regna discedunt. No: 532.
plane abolita, et sublata fuit unio (St.
nariensis comuni Danorum, et Sueorum
conferre, causa fuit atrox Christiani &
Tyrannis, q̄ a Sueis Rep̄ admittitur contra
datam fidem, et Oratores Stockholmie in
publico foro nonu carnificis fruidari infid.
et alia agit, q̄ nec ab ulla Tyranno patrata
leguntur; hanc inauditate ex hominib; totus
Septentrio, ac comuni Danorum, Sueorum,
ac Norwegorum secreto regis Christiano
edo fuit abrogatum, utiq; id armis re-
peteret, captus à Danis, et in inferissimis
carcerib; per 38. continuos annos usq; ad
finem vite coniectus fuit, ita amoto Tyranno
suis iam Quis Dani, et Sueis penulimare
sibi Reges reuertunt.

CANON IV.

Sane regnum transulerunt ad ducem Hol-
 latie, sedum hoc imprimis favore no-
 bilitatis, nam cum Christianus. & tyrannus
 imprimis nobilitate persequutus fuisset,
 captans gratiam civium, et plebi, hinc
 nobiles ipsius patrum ipsius Fridericus
 Dux Holstie certis conditionibus, et
 magna sibi privilegia parti elegerunt, q̄
 privilegia ad hunc usq̄ annum nobilitas
 Danica, et Holstia in creatione Re-
 gum in tantis acriter defendit, verum
 etiam magna acceptione auxit, ita q̄dm, ut
 Majestatis iura cum rege communia habe-
 erint, sed imprimis cum Fridericus. &
rex eligeret, hoc nobilium privilegia

in immensum fuerunt aucta, quo-
rum hoc erant propria capita.

Primo Rex nobilitatem nullam capite
daret, vel proferret, sed senatus iu-
diciu relinqueret.

Secundo nobiles in vita, et ne in suis sub-
ditos abs provocatione laedant, neq-
uep de multis pueret.

3. honores, et dignitates nulli privato,
aut externi Rex det, sed id pene senatus
fit. in hoc lege Frederici .4. iuravit,
ut ne suum iuramentu violare posset,
nobilitate cum civitate Lubecensi, et Re-
ge Poloniae fedus inisset, atq- hic statu
politius Regni Borussiae fuit ad hunc
usq- annum. 1661. quo hoc nobilitatem
privilegia à civitatibus, clericis, et
rusticis fuerunt sublata, ac ipse Rex ex
ita quasi senatus nobilitate in libertatem
fuit aperiens, quo cum successu dies daretur.

CANON. V.

Castrum Regni Daniae est fretum,
 Sunda. hoc fretum totiq orbis cele,
 berrimus, quod lingua vulgari Sund
 vocat, est clavis maris Baltici, nec
 alia via navigatione ultio citioq
 exeri possunt, nisi per illud fretum.
 quare Rex Daniae est quasi claviger
totius navigationis, et mercature
Balticae, atq hinc praecipue redditus,
 ex telonij, navibus, et mercibus im
 panti sunt. quare praecipuum robur
 Regni Daniae consistit in defensi
one freti Sundani. Inde Frudainq
 Rex Daniae firmissimo castello, quod
 Coreburgus appellant exstructo, huius freti
 defensionem sibi posterisq suis confirma
 vit, propter hoc Sudaense de telonij, quod

Regis Christianus .4. multis modis contra
antiqua iura, et consuetudines aggravabat.
magno controversia inter Danos, et
Batavos fuerunt exorta, ita quod ut Hol-
landi armata manu transitum sibi liberum
per fretum Sundi apertum viderent, et por-
tam iactarent, claves freti Sundani, et
Amstelodani. de controversia bello inter
Danos, et Suecos. 1644. exorta compos-
sita fuerunt, ac navigalia ad certas le-
ges, et modum redacta.

CANON VI

Dania ex Regno Electivo hereditaria
facta est. Anno 1661. magna in regno
Daniae facta fuit mutatio, ac introducta
hereditaria utriusque iuris successio Rex
factus supremi Regni Danus, qui hactenus
a Senatu Regni dependebat.

Dania
quod
fuerit.

Canon VII.

Hollandia, Scania, Becklingia Regno
Dania deservunt. De hi provincijs
antiqua fuit controversia, inter Sa-
nos, et Suevos, utriusq; eas tibi ven-
dicantibus, que composita fuit nupera
pace, ita qd ut ha provincia suis
Suevis eent.

CA. V. IX.

De,
Regno Suecia.

Canon unus.

Sueci Regnum transulerunt ad Gusta-
uum Erici. An. 1523. Gustavus Erici ob-
fuit Christiano. rdo, datus hobitus & Bubulis
effugit, et Lubera puenit, ubi uestimenta
Dania Regnum
quomodo ad Suecia
fuerit.

Sua iustitia dedit senatui, q̄ hodie quoq̄
ab illis observantur, et novo habitu et pen-
na instructus, in Suecia redijt, ut eam gen-
tem ad defensionē à Danis concitaret. Gusta-
vus igitur Balcarlos gentem firmissima ad
arma compulsi, et ab illis Rex contra Christi-
anum idem creatus fuit, ac felicibus prolijs
breui tempore sanorum consilia toto regno
populit. propter hoc nōta Gustavus à Sue-
cia Rex creatus fuit, ac paulo post obtinuit
ut regnum illud sua familia, quantum
ad prolem masculam hereditarium, et sue-
cipiendū esset, sub cuius nepote Gustavo
Adolpho, q̄ prole mascula carebat, hoc
privilegium etiam ad feminas ~~et~~ fuit
extensum, quemadmodū ipsi filia Christiana
illud miraculum mundi suscepit.

M

Caro et Sig.

Controversia inter Sigismundum, et Caro,
 cum Suecia cum Polonia diuturno bello
 inuoluit. Gustavus 3. reliquit filio eius
 Joannem, et Carolus Joanni filius erat Sig-
 ismundus, quem Poloni Regem creaverunt.
 Quum partem non haberent, et religionem
 in Suecia turbaret, Sueci patrum eius
 Burchardum Sadernandiam primo Gubernatore
 deinde Regem creaverunt excluso Sigis-
 mundo, et omni eius potentate, hinc
 bella inter Suecos, et Polonos repe-
 tente Regnum Suecia tanquam heredi-
 tarium Sigismundo, possessionem autem
 eius defendente Carolo 11. tandem Gusta-
 vus Adolphus, Caroli 9. filius, et Suecorum
 hunc novum gordium gladio victorie
 dissolvit, ac Sigismundum omni in Regnum

Suecia profectioni renunciare coegit.
Ad 1677. quonquam uero inter Suecia
et Polonia uel pace, uel induijs hoc
controuersia Sigismundi utriusq; legita ui-
deret, renouatum eius ratiq; quippe
Rex Polonia ex linea Sigismundi,
quoniam Regno Suecia careret, tituliq;
tamen, uty insignib; abstinere uoluerunt,
unde antiqua odia inter eandem gentem
reuiuuerunt, q; tandem inter Carolium Gusta-
uum Suecia, et Joannem Casimirum Polonia
Rex infestissimum iud bellum anno:
1655. exarserunt, quo toto fere Po-
lona conflatauit.

CANON. IIII

De successu Regis Suecia bello germanico, et Danico maximis
Suecia in ger-
mania et Suecia. Septentrioni inclusis Suecia irrupit, et
na incrementa copis obsura, hactenus et

Toto orbe inclamatis bello germanis,
 quod Gustavus Adolphus 1629. ge,
 nere cepit incredibili cum felicitate,
 tandem 1648. pace monasteriensis
 finitum fuit. hoc bello, et pace Sueci
 obtinuerunt proter ingentes thesauros
 et inestimabile pecunias et predam am,
 plurimos ad mare Balticum provincias
 Ducatum Bremensem, et Verdensem,
 omnem Queneriam (Seniorem), unam
Episcopatum Amirensis, et Dominatum Vis-
marie in Ducatu Meyapolitano. Bello
 postremo Danici Suecis auferre in
Normergia, Scythia, et Bahusia in Sa,
nia, Haliandia, Phonia, et Plect,
ingia, atque alia in mari Baltico insula:

CAV. X.

De
Regno Polonia.
Canonimus.

Qui ab hoc tem-
pore regis in p[ar]te:
nia filium Geleri.
Polonia exteros Reges habere cepit. An-
no 1547. extincta familia Gayenomi-
um in Sigismundo Augusto copulata Po-
loni exlevis sibi Reges creare. primo q[ui]dam
Henricus dux Andegavens[is] Frater
Caroli. 9. Regis Gallie, q[ui] primo anno
persecutus regni Poloniae clam ex regno
fugit. t[er]cio Stephanus Bathorow Primus
cipem Transylvanie, q[ui] antiqua regni
Poloniae gloriam ingenitib[us] virtutib[us]
excitavit. 3. Sigismundum Regem Sues-
ciae, cuius filius Joannes Casimirus
hodie quov[is] regnat, restat nunc ingen-

De reg
restitu
na.

illa controversia de futuro Rege Res-
gni Polonia, de cuius eventu Divi-
na providentia iudicabit.

Canon II.

Forma Regibus Poloniae est magis
Historica, quam monarchica, ad quos
nobilitas Polonia non tam libera, quam
Austria est. & se praeponunt frater Regis
ac aequales arbitrantur, regem ipsi eligunt,
ac quoscumque volunt, leges ipsi proscribunt,
si quis istos leges non velit suscipere, pro-
clamant prius ex sua gente, vel na-
tionis, vel rustici volunt eligere, qualis
fuit prius.

Canon III.

De magno potestate Perpetua sunt certamina inter Sena-
torem, Regem, et nobiles. Senatores fa-
ciunt Regi, nobiles Regem, omnium nobi-
litum Poloniae, par est auctoritas utro-

Dissentiente, reliquorum iura sunt
suffragia, cuiusvis nobilitatis habet ius
intercedendi in Comitibus Polonicis, cum
ceteris consensu probaverit, cuius nobilitatis
NB: summi, et se hoc non probare dixit. Regis
huc causam respondit, quia nobilitas Polonica
sum, ne ante ratum potuit esse decretum,
quam ipsius consensu impetraret, in
comitibus Polonicis prouidentibus, et suis
deputati nobilitatis, et causam libertatis
publicae, contra Regem, et Senatores, Re-
gni strenue agunt, semper enim retinent
nobilitas Polonica ne a Rege suis privilegijs
spolientur, habent autem privilegia in
gentia, quippe suis subditis cum absoluta
potestate dominantibus, in illis ius uitae
et necis habent. Ita singuli sunt
nobilitas, singuli sunt Reges.

Robur
Poloniae
nobilitatis

Canon. IV.

Robur militiae
Poloniae in quo
confidat.

Militia polonorum est equestris, pro tot
privilegijs nobilibus proprijs impensis mili-
tare cogunt, sola ibi nobilitas tractat
arma, iures ad natiuitatem, uel officium,
quos ad stium relegant, q̄a nobilibus
polonis turpiter uidetur pedibus incedere,
hinc omnes militiae equestris sectantur,
et hoc est illud robur militiae polonorum.

Pro centum mille nobilibus constant in pro-
cinctu ad defendendum regnum de finibus
prolatandis n̄ sunt solliciti. Inter equites
recreantur Cosaci leuis armatura, quo-
rum unius scopus est, omnia deuastare

N. deprodari, et incendere, tam hosti, quā
amicis terribiles, quod si poloni opus ha-
beat peditatu, illum n̄ ex sua gente,
sed ex Germanis, et Hungaris conducunt.

CANON V.

Opes Polonorum in frumentis consistunt,
Polonia est Europa Aegyptus, ac imprimis
Belgij bonum, ne his Polonia tota fere
Europam sterilitate ingruente aliis, ac
propterea tota Europa optat pare Polonia,
ut illius uberissima frumentis copia sa-
turet, ac ipse DEVS fluvio Istula tota
Polonia permeate, et apud Constantiniam in
mare Rosticum sese exponente, tanquam
aliquo Nilo beare voluit, ut sua merce
Europa reliqua impertiret, Emporium
Polonia mercatum in mari Rostico
Constantia est, pro cuius libertate hacten-
us Belge tam acriter pugnant, ne
nimirum a Polonia evelleret. Hostes
Polonorum Sueci sunt, Moscoviti, ac
Tartari, ac Turci. Sueci, inter, ac

Causa belli inter
Iudeos et Polonos

Polonos hostilitas ex causis tribus de
causis. primo propter Liuaniam. rdo
ob protectione lineae Rижsmundi in
Regnum Suediae. 3. ob titulos, et in
Figonia, sed hae controversiae tot bellis
deinceps brevis evanescent. de Mosco,
cum cum Polonis diffidio, eius causis
dilectum ad imperium Russiae.

Tartari prope Voliniam, et Po-
lonia inuestant: deliberatum aliquando
in comitijs Polonia de pestilentia illa
Tartarica, vel penitus extinguenda,
vel saltem refronanda. promptissimum
remedium videbatur, si infulsa flumini

¶ Sed res effectu caruit, Bonistensis praedictis munirent, quod
ita hodieq; Tartari transire Tartari in Polonia^{expugnantes} debent
annuis expeditionibus praedant, vel ut amicos, vel ut hostes
Poloniam de[†] ipsi enim pinde est, quo titulo Poloni-
niam invadant, cum semper praeda,
imprimis hominum agminibus grave in

patrua sua revertantur. tarsi in igitur
in student occurrere, sed locum depre-
dari. ^{Polonia} Maximus autem procul dubio
Polonia hostis est curia, prosertim
postquam Maldana, Valachiam, et Troy
Sylvaniam sibi obnoxio habent. ^{Polonia} Hoc
hoste nil adhuc certi sciri potest,
quia consilia fortum habent et mo-
tus sunt cognita.

CANON. V.
Cetera Judaea, Judaei à Casario magno
privilegia impetravit, sicut Effer sub
Rege Ahen, ut nomen ideo fatale
ac favorabile videatur Judaei, ab eo
tempore Judaei omnia vestigalia
Regni Poloniae popidarunt, gravi
cum opprobrio indignatione, atque hoc
una ex principis causis est, cum
Cosacki imper rebederunt.

CANON VII.
Polonia.

Canon VII.

De electione Regis Poloniae

Polonia ob Regum electiones est tur-
bulenta, quoniam Regnum Polonia est
electivum, nunquam tamen Poloni proteri-
sa Regis familia opteros elegerunt, sed
si quandoq; deficiat familia regia, tum
demum oriuntur graves factiones, antequam
in novum Regem conspirare possint. Com-
petitores Regni Poloniae sunt primi
Mosus ob eandem linguam originem
et viciniam. 2do Tartarus procrupensis,
qui sibi imprimis rationibus nititur.

aspirantes regnum Poloniae

prima est se potente, ac vel centena
millia equitum in armis producere posse.
2da se esse parvum, et paucis contentum;
quippe cui raro equina cibum sanguis
et lac potus subministrat. 3. 3o reliqui

one spectet, de qua audeant in Polonia
disceptare, se iam suiq; deq; habere. tunc
inquit, Lutherus, meus Lutherus, tunc Papa
meus Papa. tertio domus Austriaca q;
duo Polonia Hungaria, et Bohemia iungere
uoluit, quod imprimis apparuit post mortem
Stephani Balthari, tunc enim Poloni in duas
factiones fessi, alij pro Sigismundo Suecia
Regem, alij Maximilianum Archiducem Austriae
elegerunt, sed uictus et captus Maximilianus
protectionis suae in Poloniam renunciauit,
inquit tamen, et titulo sibi reseruato. At
Rex Galliae à tempore Caroli 9. quippe Poloni
extincta familia in Sigismundo Augusto
Regem creauerunt Henricum Duem Ande,
gauensem fortem Caroli 9. Regis Galliae
à quo tempore Galli ne domus Austriaca ad
Regnum perueniret, semper aliquam partem
fauerunt, praecipue postquam Vladislaus

79

cuius frater Joannes Casimirus uxorem
ex Galia Aquicensem duxisset. Ita hodie
die agitur de filio principis condidit
Aquino ad Regnum Poloniae post obi-
tum Casimiri promovendo.

CAPIT. VIII.

Polonia delixit primo ob Moldavia
et Wallachiam. etiam ob defectionem
Cosacorum, et Russorum nigrorum, cum
sola Ukraina. Tertio ob Lithuania
a Moscovitis magna ex parte occupatam.

CAPIT. XI.

De
Repubblica Venetia.

CAPIT. IMVS.

origo Venetiarum. Venetia in ipso mari Adriatico sunt
condita. An. 421. occasio fuit bellum Hun-
nicum, quod ~~summa~~ senjoris tota Europam,
maxime vero Italiam senore impleverat,
cum enim Attila Rex Hunnorum in Ita-
liam irruptione faceret, quam plurima fa-
milie nobiles ex terra in continenti in insulas
et ostuaria mari Adriatici se receperunt,
ibique stantibus pro tempore edificijs cum na-
tura loci, et inextinguibiles videre et oppida
condere, et in Reipub. diuidere coeperunt.
quandem Societate initia in uasta illa
ciuitatem Venetiarum conuenerunt, de qua
urbis extant proclari uerfus:

Viderat Adriacis Venetas Neptunus in undis,
Stare Urbes ac totos ponere iura mari.
Istae hinc ciuitas Venetorum a prima sua origine
ad nostra tempora per irov. annos ab omni

hactenus

hostili impetu libera persistit, ac fura
in ipsi indidit omnem vim vel occasionem
hostium despicit, adeoque super omnes alias
respub. diuturnitate gloriatur.

CANON IV.

Respub. Veneta legibus, et institutis omnes
superat, est enim perfectum exemplar per-
fectissime Respub. et nil humani ingenio
excogitari potest, quod ipsa non observaverit,
ac in suis usus transulerit, quare quomodo
respub. propior aequat ad imaginem Respub.
Venetae, eo quae perfectior censetur, impri-
mis autem Respub. Venetae exprimit, et quae
proxime refert Respub. Norimbergensis, in
Germania quae ad leges Venetorum sese auon-
mudavit, atque hinc pro alijs flores, atque pullit.

CANON V.

Repubblica Veneta est Monarchia. Arist.

De statu Venet. Honoraria, et Democratica, quam optimè
temperata. Statum Monarchicum repræ-
sentat Dux Venetorum, qui omnes exter-
nam Regiam potestatem habet, sed potestate
describitur, adeoq. n. nisi splendore, et
majestatem Senatores, et interdum
plures referunt, statum optimatum ac plerumq.
iura Majestatis exercent. sed ipsa Basis,
ac fundamentum huius Reipub. consistit in
Consilio magno Patriciorum, omnes enim
nobiles, sine Patricij Veneti, qui exissent
annum statis. 20. huius magni consilij
sunt membra, et ius suffragij habent,
locum numerus est ingens, ac plerumq.
plures quam 1020. ac penes hoc con-
siliū magnum supremum vis Reipub. con-
sistit, ac omnis Magistratq. ac profectura ab
hoc consilio proficiunt, referunt autem sua

multitudine status populares excludunt
 autem ab omni administratione mercatorum
 atque artificum, quibus nullum est locus in ulla.
 Magistratus officio comparere, excepto, quod
 Cancellarius Reipub. in plebeio ordine Ciji-
 tus, licetum tamen est mercatoribus, profertim
 quando Republica opus habet pecunia, sine
 nobilitatem, sine patriciatum auferri.

Emerere, ac in nobili-
 um consilio

MONIV.

De potentia
 Venetorum

Potentia Venetorum partim maritima,
 partim terrena est. Dominus Reipub. Ve-
 neto complectitur provincias terrene continentis
 et maritimas in terra continente possident
 namque partes Lombardia Marchiata,
Friaul, et forum Julij. Provincie mari-
 time sunt Istria, Dalmatia, et Insulae Con-
furranta, Candia, et alie in Archipelago,
 quare Reipub. Veneta proprie maritima

potestatis ratione habet, in quem fine
in ipsa urbe est Armenarium p[ro]p[ri]etatis
simum, ac instructissimum, cui simile, to-
tus orbis n[on] habet, ex quo 500. triremes
instructissimas facile in maria mitti
possunt.

CANON V.

Dux aureo annulo quofanni mare
sibi dependet. Respub. Veneta sibi ar-
rogat dominium maris Adriatici in
quem fine quofanni in die Offensio-
nis domini Dux cum magnifica illa
navi, q[ue] vocat[ur] Quentaurus, mare
Adriaticum invexit, ac stans celsa in pup-
pi aureum annulum digito detrahit in
mare projecit, dicens, se in signum legitimæ
ac perpetuæ sibi hoc annulo mare Adriaticum si-
bi dependere.

Canon VII.

De Divitiis Venetorum.

Venetis thesaurum habent ingentem. Inter alia huiusce rei admiranda refertur nunc inestimabili thesauro, que peregrinantibus ostentare solent; tanta ibi multitudo generum et aurum, ut maior acervus in uno loco nunquam alibi reperiri credatur. Sed legatus Regis Hispanie unquam hactenus in hoc thesauro deprehendit, quod nimirum non haberet radicem adeoque ea in re thesaurum Regis Hispanie procellere, quod si radicem in America haberet, adeoque inexhaustum nunquam deficeret.

Canon VIII.

Scopus Reipub. Veneta est servare pacta non equivare, atque hoc commune habet

cum oibz rebus publicis hodiernis, quam
sopus est acquiescere in profecto statu,
nec potentia sua longius extendere, licet nul-
la bella gerunt offensiva, sed defensiva,
quemadmodum Respub. in bello Turcico
hodie ostendit.

CANON VIII.

Stodes antiqui
venerunt

Stodes antiqui fuerunt Genueses,
Papa, Austriaci, et Turci, inter
Respub. Genuesem, et Veneta acer-
rima fuerit bella, pro dominio maris,
et mercatura, quippe utraq. urbs illo
tempore privatim affertavit, et in mari,
et mercatura; tandem Respub. Veneta
prevaleuit, adeoq. Genueses exuti in pio maris im-
portantibus conuenientibus, soli mercatura
et lucro dediti, unde hodie Genueses

quaque potentia militari inferiore,
 opibus tamen, vel diutius Venetos
 vel equant, vel superant. nostro tem-
 pore hostes Republice tres fuerunt,
 Papa, domus Austriaca, et turca.

CANON. IX.

Repub. Veneta sodere Conuersioni
 grauius affligitur. circa annu Christi
 1500. sub duce Leonhardo Loretano
 tota Europa conspirauit, ad extinguen-
 dam Repub. Venetae, autore Julio
 2do Papa; duxem sodus fuit cameracij
 in Belgio inter Julium 2. Papam, et Maximilianum 1. Imperatorem, Ludouicum 11. Re-
 gem Gallie, Ferdinandum Regem Hispanie,
 nis, quibus se minores principes conuenere,
 et, tamen occulta fuit hoc conspiratio.

ut sanguisima alia Repub. citius oppressa
fuerit, quam fœdus contra se initum intel-
lexisset: pene momento oculi amiserunt
omnia, quæ in continenti possidebant, et in
sua sola Venetia secessum redacti, tum
Imperatoris Maximilianus tormenta sua ex
continenti in urbem explosit, ipsam urbem
senore plenam occupaturus, nisi naues
desuissent, ita Leo Venetus Aquila
iuravit, ac Republica per mille du-
centos annos iniusta Imperatoris sup-
plex facta fuit. postquam hæc confœderati
iterum à se invicem disciunt, fuissent
Veneti singulos aggressi, facile cuncta
quæ amiserunt recuperant, et ab eo tempore
Repub. Venetam contra tales conspirationes
inviatam reddiderunt. De tota hac memorabili
historia legendus est in primis Franciscus Guicciardus.

Canon X.

Actu venetum
contra Papam.

Paulus .s. Papa Reipub. Veneta ex-
communicavit. Anno 1605. causa
erat duplex primo: quod omnes Eubri
ostio a regimine excluderint - et do quod
nulla pensione curia Romana impenderent,
et quoniam boni catholici ordinari vellet,
parum laen ordinarent, Papa, a quo pro
erat rixa inter Reipub. Veneta, et Eubri
fratros, quos papa defendebat: Veneti
sua lege, iura, Royonati, tandem Pau-
lus .s. Reipub. ut loquitur excommunicavit
sperantibus, butu iudu fulmen Veneti, ac
Papa lenitate identibus, tandem Res-
publica suam indignatione ostendit, et
arma contra Papam sumpsit. Spectatores
huius comediae erant Galea, et Hispani
hic aqua, ille oleum incendio effundente

8

Ad Batavi statim Reipub. auxilium
tulere. Tandem videlicet hoc bellum
magno Pope ludibrio, magna Reipub.
Veneta gloria terminatum fuit, sed cum
perpetua prohibitione hospitum. Cui
quondam Pope adhaeserunt, sine nullis
preiis poram potuit Respublica ut illor
in suis territorijs toleraret, donec ante
tres annos necessitate belli furvis in gra-
tia hodierni Pope sed strictis conditioni-
bus restituti fuerint.

CANON XI.

Inter Venetos, et Austriacos bellum ex
ortum. Ho. 5. 516. controversia erat
de limitibus. Statim Venetis auxilia mis-
erunt Batavi, unde paulo post inter dis-
sidentes pop. fuit unita.

CANON XII.

Cardium generose contra turca dependunt.

Anno: 1645. Ibrahim Imperator
 Turcarum Insulam Andiam, sive Cetan
 inuasit, ac totam suam ditionem subiecit,
 usque ad uniuersas urbes Andiae, quae Reipub.
 Venetiae contra uniuersam potentiam Ottom.
 nominatim, stante Europa sola defendit,
 exitus huius belli nondum conspicitur.

Canon. XIII.

Coustra Reipub. Venetae sunt contra
 Curcas Corfu, contra Romanos Augusta,
 cum noua palma. hoc duo munimenta Rem-
 pub. Venetae terram maris defendunt. Corfu
 est clauis maris Adriatici, noua pal-
 ma est clauis fori Julij, ac perfectissimus
 exemplar artis fortificatoris, nec nulla in
 tota Europa Urbs reperitur, quae secundum re-
 gulas artis tam perfecte ad inexpugnabile
 robur sit constructa, quam noua Palma.

Canon XIV.

Veneris uita prostantissima supeditant. nil
produunt Venetia, quippe medio in mari
sita, nisi uita prostantissima tal pellucida
et ingeniose confecta, ut nubibi seruant talia
repiant.

APVT XIII.

Respublica Helvetica.

Canon iiii.

Respublica Heluetica consistit in 13.
cantonibus. Caput anno 1308. et com-
pleta fuit 1513. primi confederati
fuerunt hi tres cantones Gallia pagi
uocant Schwitz. à pago Schwitz omnes
ingressum confederati cantones appellati sunt
erunt Schwizeri, occasio huius confederati-
onis fuit insolentia profectorum, quos

domus Rustiaca nomine Imperij profectus
 erat, duo tantum exempla huius insolentiae
 commemorabimus. primo profectus N:
suum pileum longo hasto imposuit, et singulis
proterendis n' minore honore quam
sibi profecti exhiberi iussit, hoc narra-
tum saepe iniquum contemnit quidam
Rustius nomine Wilhelmus Telle, is igi-
tur criminis lese Majestatis accusatus, et
ad supplicium abreptus sua generositate ma-
nus tyranni effugit, ac Helvetios suo
exemplo ad libertatem impulit, unde ipsius
memoria est apud Helvetios sacrosanta,
ac cantilenis vulgo celebratur, cuius initium
est Wilhelmus von der Telle, ad cuius
imitationem Batavi composuerunt. Wil-
helmus von Rustow.
Et id est, quod quidam profectus N: upore
Rustii ad stuprum compellere volebat, namque

autem supervenient semis caput aduultu con-
 fregit: ita duo ruffii fody intra se contra
 profertum insolentia inuenunt, ac gloriosa
 fundamenta propotentis Reipub. Heluetica
 posuerunt, cum prima iustia feliciter sus-
 cepissent, tota Heluetia in hoc fody con-
 iurauit, ac tandem Reipub. in is pagos, seu
provincias est distributa. Quis nunc
 Reipub. acriter se opposuerunt tra natione.
 imo domus Austriaca, q in heluetis, sanguis
 comistum fuit inter heluetios, et Austriacos
Anno: 1315. athenis paulo post fortissi-
 timo apud pagum sonnebach, in quo Leo-
 poldus rex Austriacae, q dicebat gloria mili-
 tum, cum uniuersa nobilitate sua a iustis
 vi aliquot ruffiis heluetis fuit obstru-
 tus, cuius etiam cadaver hodie Heluetia
 quam triumpho parte libertatis ostendunt.

bellum inter
 domum Austriacae: rebelles affectabat
 et d: Heluet.

XB.

memoria

Edus Burgundi sine probo Audace,
sine Burgundio, et Comite Hooardo
 hic tribus prolijs fuit profligatus ab Helue-
 tis primo apud oppidum Granioro, 2do
 apud oppidum Moratu. 3. apud urbem Nar-
 ceium in Lotharingia, in quocumq; prolio
 ipse fuit occisus. Hoc bellu Helueta infi-
 miter diuitias acquisierunt, quam quid fuerint
 rudes, et ignari, tribus Exempli ostendi po-
 test. Patinae argenteae pro stagnis uendi-
bonis: 1do pretiosissima aurea, et lapides
in frustra disperuerunt, et diuiserunt. 3.
pretiosissimum adamantum Suis Burgun-
dis, cuius similis in toto terrarum orbe n-
reperiebatur, quidam helueticus putans ce-
ritud, abiecit, deinde uno auro numo
cuidam sacerdoti uendit, donec tandem in-
ostinabili pretij equitibus a Papa Romano
redimeret, in cuius ^{conspicua} hodieq; conspicitur.

memoranda

3. Suevis duce Maximiliano imo post
bellum hoc gestum. fuit circa annum Christi
1500. in quo etiam Helveti ultimum suum
fortitudinis exempla dederunt, ut se se in
plena libertate vindicarent. ab eo tamen,
pore ab externis hostibus inuessa non sit
Helvetia, sed frequentibus bellis civilibus
inter se coeisa, sic tamen, ut nunquam hostes
inter se semel initum abrumperent, sed semper
per iterum in gratias ac amicitias reuerti
suerint, quod se nisi propria discordia
deruin posse.

CANON 215.

Imperator Ludovicus 4. Helvetiorum fides
res libertate confirmavit. Ho: 3 23. con.
sa erat dissidium inter Fridericum Austri-
acum, et Ludovicum Bavarium pro Imperio, cum
igitur tres pagi Helvetiorum Vrij, Syluarii
et Shwitzeri constanter adhererent Ludovi-
co, hinc ab eo donati fuere libertate, ac

sedes

sedus ipsorum contra Austri-
cos confirmatum fuit.

CANON. III.

Contemptus Helveti-
cum Panones.

Helvetij magno odio prosequuntur panos,
causa quod dices Austria in Zalea
sua haberent eandem panonis, unde Hel-
vetij illud fuit in tota sua ditione extin-
gunt, et si quis panem panonis in pileo
gestaret, is a proximo helvetio obviantem
abique illa reteriori interogatione fuit
interfectus: Exemplum ludicrum huius contra
panones odij refertur tale. Quidam
helvetus vitrum vino repletum in men-
sa ante se radius solis expositum habebat,
cum sol. ut naturaliter fieri solet, in
vitro speciem cauda panonis exhibuis-
set, quodam ex ostentibus dicente: En
pulchra cauda panonis, statim Helvetia

Exemplum

inter multas domus Austriacae exorati-
one, struato gladio utrum illud sanguis
hostem libertatis Helueticae in minuta par-
tes confregit.

CANON. IV.

De Militia Hel-
ueticorum.

Helueticorum militia coarctata in robore
peditatus, n̄ reperit in tota Europa pro-
stantior militia peditatus, quam Hel-
uetica, ita q̄m ut illa aie habeat in
vita, a qua stat peditatus Helueticus, armis
olim utebantur terribilibus. primo gladijs
ingentibus, quos utraq̄ manu dexterimē
vibrabant. Ad: Helletardis terribilibus.
3. Saxi ingentibus sua plerumq̄ magna
saxa quibus Helueticorum serum in aie
portabant in p̄clij terribili clamore im-
petus in hostem faciebant, atq̄ hac militia
helueta ab externis iniuriis non secunt.
Ad ad equestrem militia p̄rogat sunt inerti,

quippe regio illorum tota ingentibus
Lapis, et montibus repleta in admiranda Eques,
sua certamina, quamquam illorum affueverunt.

CANON V.

Helvetis exprobrat militia mercenaria,
cum Helvetis tot proclavis victorijs in libe-
bertatem se aspiciunt, ceteri reges, principes
et respublica certatim illorum amicitias,
fœdera, et auxilia expetierunt magnis
proponitis promijs, atq; da Helvetis luro
neglecta agricultura, et penuria ingenti
multitudine peregrina militia in hunc
usq; diem sectantur, proprijs Regi Gallis
sunt addicti, q; illorum auxilia ingentibus
promijs, atq; privilegijs ~~conducunt~~, non ut
Galli impium valeant equitatu, sed
carcant pedestri militia suo nationi,
hinc Helvetis pediatu sua acie reddunt

inimicitia, non in potestatem reperiri protestante
exercitibus, quam qui constat quod equitate
et Helvetiis pedite.

CANON VI.

Reformationis Helvetiæ ob diffidium religionis non rumpunt
Religionis unitatem, sed fœdus, diffidium religionis exortus fuit.
quod factum in Hel. Anno: d. 1516. cum Zwinglii reformatio-

onem religionis inceptis. primo aliqui
cantones, vel in totum, vel in partem
Evangelium receperunt, ac papa Roma
non iniquum decretauerunt, in papa vero
obedientia aliqui cantones perseverauerunt
ita reipub. helvetica in duas factiones de-
cessit, hinc bellum inter Argurios, et
Cantones Catholicos exortus, in quo tandem
Anno: d. 1543. ipse Ulrich Zwingli
qui tanquam pastor, cum civibus suis in
causam defendebat, fuit occisus, tandem per

Zinguranda Ouf

Das Ländt von B: Gallen ist einlich ein Landt
das die Dreyertheil vorstehend in ein
Calium ist.

Die Dreyertheil ist 10. Dreyertheil ein
Lugand und beständig alle in ein
Calium ist.

Das Land Wallis ist einlich.

Das Land von Land ist einlich ein
ein Dreyertheil.

Das D: Gallen, Zwingli ist einlich.

Das Müllhausen. } Calium ist.

Das Liel. } Calium ist.

Deo horam locorum mihi certum est.

Quatuor Elementa Helvetorum.

Zinguranda, unum, ist unum.

Lugand, unum, ist unum.

Lugand, unum, ist unum.

Lugand, unum, ist unum.

10. Fürstbischöfliche Hochschule zu Breda ist
 katholisch und hochschulisches Land. 11. Solo:
 Hochschule Breda ist auf Land. 12.
 Hochschule Breda ist auf Land.
 13. In demselben Lande verschiedene Religionen
 sind in die Hände der Fürsten
 abgetheilt. Hochschule ist
 die Kunst der Kunst.

Jeder Hochschule die Hoch-2. und Hoch-3. sind
 von Hoch-5. 6. 7. 8. auf 10. 11. und 12.
 bezeugt worden.

Fürstliche Fürsten.

1. Fürstliche Fürsten.
2. Hochschule } Hochschule - 10. Fürstliche Hochschule
3. Hochschule } Hochschule - 11. Solo-Hochschule Hochschule
4. Hochschule } Hochschule - 12. Hochschule Hochschule
5. Hochschule } Hochschule - 13. In demselben Lande Hochschule
6. Hochschule } Landeshochschule
7. Hochschule
8. Hochschule
9. Hochschule Hochschule.

inter hoc religiones fuit inita, hac con-
 ditione, ut unicuique quam velit, liceat
 amplecti religionem, sed ne causa religionis
 aliquod fiat vis: hoc concordia duravit
 usque ad annum 1654. cum novum
 bellum ob religionem inter helveticos
 exortu fuit, ac proinde ad arma dura us-
 que strage condonatum. donec tandem
 interponente se Rege Gallie hoc bellum
 uterque compositum fuit, atque hic est presens
 status Helveticorum.

Designatio 13. Locorum.

- 1. Junus Bratt, Calvinis sub suis Landt. 2. Leroy Bratt
- Calvinis nosse Landt. 3. Leroy Catholis sub
- juulij Landt. 4. Vri Münt Landt Catholis, supra
- Jaupstet, ista Helvetic. 5. Dfroit Catholis, ista Dny
- Jaupstet. 6. Andenwald, Catholis sub Juno Guil
- grofacht. 7. And Nidony, Answald. 8. Juno Landt
- Catholis sub hinc Guil. 9. Juno die Bratt. 10. Dfroit. 11.
- gruzingon. 12. Dfroit. 13. Dfroit Landt Catholis Reli-
- gion Dfroit ista 3 Jaubhous. Dfroit usque
- ganand die Dfroit, Dfroit. 14. Dfroit, Dfroit,
- Andenwald, sicut die Dfroit, Dfroit, Dfroit
- Bratt. 15. Basel Bratt sub juulij Landt.

1657. XIII.

Respublica Belgica.

Canon. m. v.

Respub. Belgica consistit ex septem pro:
vincijs confederatis.

f. 7. sagitta uno vinculo uero
 gulo, et ab. una manu comprehensum
 insignia huius regis. hoc confederatio
 primum copit 1579. ubi uero, et
perpetuum sed contra Hispanos fuit in,
 item, q uero Anno 1650. à septem
 provincijs Hage comitis renouata, et
 confirmata fuit.

CANON. 255.

tyranni huiusmodi huius regis causa
 fuit, cum provincia Belgica in potestate
 domus Burgundia penerisset, multum iam
 uiolata, atq. fracta, atq. antiqua eorum libertas
 prociue sub regimine Caroli Audacis,
 sed respirantibus sub Carolo 5. qui sepe in ge-
 nis Belgarum accomodans, plura impetrant,
 per beneuolentia, quam eius ueloxiter,
 fore, uel sine uolentia extorquere
 poterant. at uero iam Philippus. r. eius

filii princeps, à Belgarum nouby,
lingua, et instituti plene alienis
suepides, statim facta est obalienatio
aliorum, profertim quia statuerat hoc
provincia regio more gubernare
et antiqua eorum iura paulatim
abolere tyrannus hujusmodi erat dux,
pater Culeniastica, et cimbi, Culeniastica
consistebat in inquisitione hujusmodi et in
introductione novorum Episcopatus, hinc
atrox persecutio eorum, qui comiti no-
mine Lutherani non Gaeby, et refor-
mati appellabant, ita ut intra 40. annos
plus quam 100000 hominum vario morti
genere propter religionem fuerint occisi.
contra hanc persecutionem nobilitas Belgica
H. L. 556. libellum supplicis duci Brader,
odio exhibuit Bruxellis Margaretha Sarnon,
si, quo tempore per ludibria appellati fuerint

92

Guesji mendis, quod tamen non sibi
honorificum dixerunt, ac statim penultima
insignia in uestitu suo assumpsunt cum
hoc symbolo, fideles Regi usq. ad mortem eodem
anno, p[ro]p[ter] Belgium horribili tumultu
insurrexit acceptis armis, conciones undiq. e,
lebrabant, ac impetu in senpla factu omnes
statuas, et imagines congregant, ita belli
initium fuit factum. Tyranni civit[ates]
consistebat in abolitione privilegioru,
et introductione noui regiminis. primo
inopsitio, et exorsio nouorum libelloru,
in primis decimis n[omi]ni. 2. exstructio Castell[orum],
3. codex nobiliu, in primis comitis
Egmondani, et Hornani. 4. directio, et
codex ciuitatu, in primis Antuerp[er]is, Mechli-
nia, Poserdani, Lutuanis, Nardo, Harlem,
traiecti ad mosam. Huius Tyrannidis p[ro]p[ter]
cujus auctor fuit Cardinalis Granuellanus,
operum auct[or] Ferdinandus de toledo, Dup

Albanus q in Belgium à Philippo edo missus
fuit ad tumultus componendos conciliium sanguis-
ni instituit, cuius proles erat quidam Vargas,
Hispanus homo rudi, et truculentus, q barbaro
sæ syllabismo sententias pronuntiavit. Hollandii
N. graverunt seneca, boni nihil fecerunt contra,
ergo debent patibulari. Cùm Belgæ protestan-
terent sua privilegia, eadem barbarie respondit,
nos à curam vestros privilegior, tanta
Hispanorum tyrannidem cum diutius ferre
n̄ possit, Wilhelmus Princeps Auricæ
arma contra ducem Albanum sumpsit ac
provincia in libertate iudicare constat
fuit. ita bellum Belgicum Ab. 1568.
cepit, et duravit usq ad annu 1648. Prima
Hollandie urbs Breda, Hispanis crepta
à Golsijs, atq ab hoc tam exiguo principio
profectum fuit principium libertatis Bel-
gicæ, atq mox defecit Rotterdam, Hollandia

93

ac Zelanda proter Amstelodamum, atq; ab
eo tempore a quoquam Hispanij amissa rem,
perare potuerunt, sed regis regis Regum.
victorij eius.

CANON. III.

Renunciavit Philippo ad omne obse,
quod. An. 1581. iij. Julij. hoc Res.
publica pleniter Philippo, ad omne
obsequium renunciauit, firmissimo cum
proposito, nullam unquam pace cum Hi,
spanis inveniendi, tanto autem ardore, et fi,
ducia hoc abiuratio fuit facta, ut na,
luerunt tota potius Holandia, ac Zelan,
dian oceanus, et aquis submergi, quam eas
iterum Hispanorum potentati submittere.

CANON. IV.

Exterius protectione quaerunt. initio
cum tumultus uiderent, se impares ee
Hispanico potentia, externa piodia qua,

fructibus, ac qualiterque dominus, quam
hispanis profere voluerunt. primo vocatus
fuit Archidux Austriae, frater Rudolphi Im-
peratoris, sed cum in hoc parum esset proficij,
ubiatus fuit Franciscus dux Styriae, frater
Henrici 3. Regis Galliae, & etiam Anno 1587.
Solemniter creatus fuit dux Brabantiae, et
Princeps Belgarum, sed hic tam nati admini-
stravit Repub. ut altero anno iteum potentia
excedens, quemadmodum supra in Regno Galliae
diximus, interfecit delphum Wilhelmum Princeps
Juniacum. Anno 1589. Belgae Henrico
3. Regi Galliae principatus ultimis pro-
curibus obtulere operante, & antiqua bella
inter Gallos, et hispanos hac occasione refusi-
tati, sed frustratum fuit consilium, quippe
Henricus 3. sua procuria tot domi fuit in-
pluatus difficultatibus, ut necesse exteriorum
curas habere posset. igitur Anno 1588.
ad Elisabetham Reginam Angliae eandem prece-

cum dominio suo delatent, ubi maior spes
 quia eodem Belgarum, et Anglorum religio,
 sed et Angli abnuent, atq; adeo tam
 diues et splendida gona, quod mirari
 et gonaem ea temperate reperire n' potuit.
 quippe erat in factis, ut uirgo intacta
 permaneret, et suam libertatem proprijs ui-
 ribus tueretur; nihilominus Elisabetha Su-
 cem N. comites N. cum exercitu misit,
 et prouincias contra hispanum defenderet,
 sed huius quoy imperium breue, et infelix
 fuit, quippe Leicesterius captata gratia plebis
 imperium ipse affectabat, et consilijs in-
 uerat urbium prouinciarum occupandarum.

CANON V.

Belge confederati sua Reipub. ipsique
 bernant, ac defendunt. cum habent de
 prehendunt externos duces, atq; auxilia
 tam infeliter suscepisse, statuerunt in

posterum ipsi sua Reipub. gubernare,
et quantum possunt defendere. In eum
finem Batavi Mauritiū Frisij, Wilhelmū
comitem Nassovis gubernatores sibi creaverunt,
quorum concordia à victricibus armis,
circa annū d. 594. ab Hispanis dividata,
et in unū Reipub. corpus redacta fuerunt.
Dribus autē periculis, et tribus gradibus
fortuna huius Reipub. fuit circumdata.
primo Ab. d. 587. ad annū d. 609. quo
spatio numeris difficultatibus fuit afflicta,
et tandem tenā manū emeritū ac Hispanū ad
paciē consilia compulsi, qui cum ob multas
difficultates h. poterant concludi, induciis duobus
decennales facta fuerunt. Ab. d. 609.
ex induciis ad annū d. 621, et eandē eisdem
quod spatium partim belli externi Juliae
centi, Rhenuswicensi, et palatino fuit trans,
estrem, partim discordijs in religione, et

Republia portis. 3tio ab anno 643.
ad annu. 648. ad fine belli hispanici.

Canon. V.

Libertate conscientie cuius indulgent,
exceptis sibi pontificis, qd propter ratione
status publicum religionis exercitius inter
dictum.

Canon. VII.

Memimentis huius Reipub. sunt maria flu.,
mira, urbes, et propugnacula. Reipub. loc
ex aquis nata in aquis subsistit, unde pro
verbis datur, sustandi Belgii notum de
mare, et flumina, quippe propter sa
rum regionum robur consistit in aqua,
propterque vero dominis maris, secundum
ordinem symbolu sup. maris, et terra dicit.
flumina sunt Roza, Qhemis, et tota regio
innumeris aque ductibus ita diffluita, ut hosti
facile inuenta reddi videatur possit. Urbes

Limitanea sunt proinde, Limberga,
Wessalia, Sylvadunus, Breda, Groninga,
unde velut cincta est quasi corona, et
uallibus inextinguibiliis urbium. Inter pro
pugnacula primis locis obsides Shencken schantz.

CANON VIII

Supremum regimen, seu consilium consti-
tuunt ordines, et provinciarum regimen
hanc provinciarum dupliciter considerat,
vel collectivè, vel distributivè; collectivè
in 7 provinciis, quatenus perpetuo se,
dere sibi coniungunt, et hoc modo supre-
mum regimen est pene ipsi, et vocantur
ordines, siue status generalis incho hinc
eiusdem suprema societatum provinciarum
potestas erat pene consilium status, quod
vocatur Der Rath von Brönnen, sed
quia huius consilii status ex parte interese

Debebat, Legatus Angliae, atq; ita in
 arcana Reipub. penitus inquirebat, hinc
 ad evitandam eadem diffinitatem visum
 fuit consilio statui, res tantum leuioreq;
 relinquere, ad uero summa Reipub. ac mai-
 ora negotia transferre ad consilium Ordinis
 generalium, ita nec factis cum anglis fuit,
 facta uis, et tamen a secretiore noti-
 tia Reipub. fuerunt exclusi. Ordinis
 generalium est tractare omnia q; spectant
 commune foder, bellum, pacem, ac foedera, le-
 gationes tractare, et procurare, ita tamen
 ut in grauioribus, et extraordinarijs negotijs
 ad singulorum prouinciarum ordines referant,
 atq; ex illorum arbitrio statuant. Titulus
 ordinis generalis est. Hoogmāgstra,
Alrijolente, ordinis Scoecandiae, et oss,
friniae, Escoomāgstra magrijolente,

coeterarum provinciarum Meritis potentes.
Propter ordinem generalium omnibus septima
nis mutata. Secundum ordinem provinciarum
separatis singularum provinciarum sed, vel
unus tantum, vel plures, sed plures si sint,
non tamen nisi unicum suffragium conferunt,
quippe suffragia non colliguntur. in hoc collegio
secundum numerum personarum, sed secundum num-
-erum provinciarum: proximis ab ordinibus
generalibus locum hodie obtinent Concilium
Status, cuius est negotia quae preparare, et
hoc concilio ordinibus generalibus adesse, in
hoc collegio admittitur supremus militum, vel
provincia gubernator, eiusque successores,
si quis ipse adhuc vivis designatus fuerit,
ut mature asseruat negotia Reipub-
licandis, ac nonne dispartit mores, et
ingenia magistratum.

CANON IX.

Supremus Reipub. et militis profectus
 constitutus fuit ex familia Nassouia.
 huius triplex fuit causa; primo in-
 gentia merita eius familiae in hac
 Reipub. quippe primus Wilhelmus Prin-
 ceps Arvianus fundamenta libertatis po-
 suit, eius duo filii, et successores, Mauri-
 tius, et Fridericus Rexing, ea ad summa
 potentia, et maiestatis fastigia deduxerunt.
 auctoris. add. quod hoc familia Belgand mo-
 ribus affueta, quam optime nosse sem-
 peramentum, quod hi populi maritimi cens
 gubernandi familiaritate omnium pro-
 corum, ac benevolentia vulgi. Praefecti
 huius reipublicae duplex est titulus.

Repub. Republicis vocat gubernator, cuius titulus
est. Excellencia, republica militis vocat
Capitaneus Generalis, cuius magna pars est auctoritas,
itaque si tamen ut suprema potestas, semper
sibi ordinis, quorum se etiam in iuris ministerium
suum proficitur, praecipua prerogativa Gu-
bernatoris fuerit potestas ignorandi, quom-
modum pardonieren. Ado potestas conse-
rendi dignitate. 3. mutandi Magistratus urba-
rum, secundum leges, et constitutiones eorum,
et cuiuslibet loci. Idem fuit praeses, et caput
iudiciorum, supremus Academiae curator mode-
rator, et arbiter controversiarum inter
Provincias, in ceteris eius potestas limitata
fuit. CANON. X.

Praecipua cura Reipub. navitima est
et hoc commissum, est collegio Admiralitatis,

qualia

qualia sunt diversa, in Hollandia
Zelandia, et Frisia. in Hollandia sunt
Cities: Amstelredamum, Rotterdam, et ~~Am~~
Am. in Zelandia unum Middelburgum,
 in Frisia quatuor, Dorcum, Fraxaling
honem praecipuum magis providere, ut
 libera sint maria, et navigationes, ut
 claque, et naues Belgica omnibus rebus
 necessarijs sint instructa, et contra
 verjia nautica decident. Publica
naues sua imprimis curare debent,
 primo ut naues mercatorum contra
 hostes, et piratas tueantur, quod vocant
confojeres. 2do ut mare purgent a
 piratis. 3. ut aditus montinor custo
 diont. Justis belli belgici nulla
fuit venia vite, quod vocant
Quarant inter belgas et hispanos.

sed sese inuicem ab his misericordia cruci-
cidabant, nec captiuitas, aut redemptio ul-
lum habuit locum. Sed siquis in hostium
potestate ueniebat, ligatis manibus, et
pedibus in profundum mergebatur. hinc
nata hanc conditionem facerentur dicebat,
quam gratias rex hosti daturus esset, nec
accepturus, nec uelut deditioem facturus, sed
ut ad mortem pergraturus esset. hinc syrti-
ne uicini peruenirent in manus hostium, igne
ualueris pyres immittere solebant, ac ita se
pariter ac hostes perdere, quod uocabant: Don
Roffan Lannan huajun. sed cum huiusmodi
uideretur inania, placuit tandem hanc
legem remittere, et mari captos ad carce-
res, et ab ulla spe redimendi relegare, quod
placuit Hispano, et ordinibus. Hispanus
enim sperabat se melius san longo, ac

Letra captivitate Batavorum ad navigationem
 onem simidiorum redditurum. ordine autem
 ordinabantur sui metu captivitate eo acris
 inflammari posse, quod factum fuit. hoc
 igitur virtute ad respub. imperium
 nonis obtinuit, ac hispanos inmersis cladibus
 affecit. proinde fo. 2646. profligata
 senibus, ideo classe Hispanica in insulatore
 Anglico, ita quod ut hodie nupit tanta pro
 sentia mentina repiat, quod apud Batava
 vos, ac res prodigio simillima repiat, ne
 quovis tam arctis spatij inclusa. ac vobis
 ad rem nauticam spectantibus carente, nisi
 quo aliunde important, totum terrarum
 orbem suis navibus implere, nam hi non
 minor navium, quod aliam rem mercu
 rura, ac integro classe vobis rebus in
 multiplici venale, ac conductis constant

nec ullus populus prostantior ad res nauticas
reca, ut ab ipso Neptuno geniti, ac educati vi-
deantur: nec res difficilius inter paucos dies
multa seuorū naualium millia q̄tuerent,
quemadmodum nuperi Anglorū, ac Francorū
bellis fuit conspectum.

Canon. XI.

Militia tenentis potius in urbibus defer-
re, quā in agris, vel oppugnatione, quā in prolijs
campis occupatur, quippe cum hoc res
publica arctis seruarii partijs conclusa
undiq̄ vel mari, vel fluminibus, vel
magnis, et incultis urbibus cingatur. hinc
exercitus maxima ex parte ex peditatu con-
sistit, cuius nimirum maior usus in urbibus
obsidionibus et potest, durante bello plerumq̄
centum millia, et amplius in armis, et sub
sacramento militari ferre. Hanc militiam

200

Poliarchieia primis instituerunt, et
evoluerunt Mauritius, et Wilhelmus comi-
tes Nassovici à quibus omnis disciplina mili-
tari hodierna proficiscitur, ita ut Belgica
Schola quasi publica militum, et armorum
fuerit, et ex tota Europa Reges ac principes
tyrannici militia sua in castris belgicis col-
locarent. quemadmodum ipse Gustavus Rex Sueciae
disimulata personâ armis tanquam gregarius
miles sub principe Mauritio exercuisse dicitur.
Seduta fuit haec militia Poliarchieia ab hi-
magistris ad summam perfectionem, et perfectissima
urbium obsidendarum, et pugnandarum ex-
empla edita fuerit, prout in obsidione syl-
vaducis, Groninga, Breda, et Hulsta.
sed imprimis totus orbis defixus fuit, cum
sylvaducis obsideretur, quae urbs natura loci
inexpugnabilis, arte tamen, et ingenio, ac

stupendis machinis fuit superata, et ab eo
tempore patuit nullam urbem esse insupe-
rabilem, quo sylvaducis expugnari potuit.
Prolium iustum unicum toto bello Belgico
comissum fuit. Hoc 600. quod vulgi
dicitur bellum Flandricum, ibi Batavi
ostenderunt, sed etiam campestri prolio
hostibus se pares, profligarunt enim ro-
busissimas Hispanorum, et Galorum co-
horces, quaequod loco iniquissimo, et hosti-
li solo, et undiq. circumventi.

(Canon. XIII.)

Fodera conventionum habuerunt, aut habent
cum civitatibus Hungaricis, Rege Sarmis,
Suecis, Polonia, Russis, ac Turcis.
Fodera armorum habuerunt cum Angli,
sed morte Elizabethae abrupta, deinde

101

perfectissimum foedus cum Galis fuit im-
mum, quod Hispanica pace expiravit.

CANON XIII.

Imperium et commercia totis orbe pro-
pagavit, per suas societates India Orien-
talis, et Occidentalis, quae sunt collegia
privatorum, auctoritate ordinis ad certos
annos instituta, ut bellum, et venaturam
in utraque India exercerent, qui maiorem
pecuniae sumam conferunt, ac ab his eliguntur
gubernatores totius societatis, haec duo
societates amplissima regna, et territoria
per Asiam Africanam, et Americam occi-
dentalem Hispanis, et Lusitanis sum temporis
hostibus suis vigentia damna intulere, et
inmensis opibus hanc rempub. ditaverunt.
Societas India Occidentalis sedem suam

habet in Brasilia, condita ibi urbe
splendidissima, et inexpugnabili, quae
Nauripoli, et Recife. haec societas sub
initio felicissimis auspicijs classem hippa-
miam auro, et argento grand' intercepit,
in qua plus quam vi. millione erant, sed
ante aliquos annos perfidia Lusitanorum gra-
ue damnum accepit, amissa in Brasilia tribu-
tionibus, ita ut de eius reputatione hactenus
consilia agitent. Societas India Orientali
sedem sui regimini constituit in Insula
Java condita ibi urbe amplissima, quae
uocatur Batavia, ubi sedem habet primus
gubernator India Orientali, tanta plus
quam Regia;

Canon XIV.

Deo cum Hispanis Monasterij inita,

Anno 1648. 10. Januarii. post
 bellum 60. annorum tandem pax inita
 de iustissima Belgarum causa contra tyr-
 annidem, et oppressionem tandem triumphavit.
 Hispanus omnes, quam se putabat
 habere protectionis renunciauit in per-
 petuum, ac Reipub. pro libera, et à
 solo deo dependente agnovit, ita diu-
 turnum illud bellum tandem generosa pax
 fuit conclusum.

Canon XV.

Strictior unio inter provincias con-
 federatas. Ad 6 si, initur causa fuit
 obitus Principis Aurisii, Wilhelmi Nass-
 uicis, nullo relicto favore, tum tem-
 poris idoneo, unde ordines 7. provin-
 arum solenne consilium Haga celebra-
 runt, ac in casu isto, qd pro salute

Reipub. consultum foret deliberatum,
Sua summa capta in deliberatione ve-
nerunt, unio provinciarum religio, et
militia, quod unio spectat, repetita
confirmata et aucta fuit unio, ^{Ultraiectana} ac
7 provincie demum solenni federate
se in perpetuum obstringerunt. Re-
ligio, que publice docet, et synodo
Rodorica elucidata fuit etiam stabilita
promissa fuit de militia discretio et
in eam rem communi provinciarum con-
sensu lege, ac decreta fuerit condita.

CANON XVI.

Reipublica Belgica ad perennitatem est
constituta, contra iudicium cardinali
Bentivoglii, quod Reipub. hanc n. diu con-

203

sistere statuit, sed eius rationes sunt
infirme. Quinimo hoc Republica tam
proclari temperamento secundum
horum populorum est instituta, ut nunquam
ab externo hoste. Debitum possit, unum ma-
lum sibi rebus publicis, et imperiis com-
mune, est discordia interna, sed quia hunc
morbum, eiusque consequens mortem filius
non ignorat Belgae, hinc sufficientibus re-
medijs sese illi opponunt, et propterea
sanctissimo hoc symbolo utuntur, con-
cordia res parvas crescunt, maxima
dilabuntur, vel ut Belgae loquuntur
Fin ⁱⁿ Quarst, ⁱⁿ morst, ⁱⁿ morst, ⁱⁿ morst, ⁱⁿ morst,
Questat Leo y. sagittas uno vinculo
colligatas representat, quod quandiu
manent unites, nulla humana vis huius

was den 20. Joss in Landgraben und
 die Zeit wurde auf die Jungfrau Prinz von
 Spanien und seiner Frau: Minerva verweist.
 in die Buchhaltung eingetragelt, und darauf
 tractiert. Solange auf die die gestieg.
 und ungeschickte Prozedur von England,
 seine Prinzipal und in die Landgraben
 Götter.

Iurgia seruntur fuisse inter summum
 Pontificem Innocentium .4. et Fredericum .2.
 Erga
 Papa Innocentium
 4. sum.

Roma diu titubans, longis erroribus acta,
 Corruet, et mundi desinet esse caput.
 Cui Innocentius retorquendo.

Niveris in castro navem submergere Pelri,
 fluctuat, at nunquam desinet esse ratis.

Fredericus.
 Fata volunt, sed leges docent, cuiusque volatus,
 Quod Fredericus ego malleg tibiis ero.

Papa.
 Fata volunt, scriptura docet, peccata loquuntur
 Quod tibi vita brevis, pena perennis erit.

vid: supra sup: fol: ii:

Rustici Definitio.

Rusticus. Raptor in campo. Vulpes in foro. Sus in
lecto. Furtivus in domo. Idiota in Ecclesia.
Calumniator in doctos. Versus in saltando.
Secretus inter sapientes.

Austria

Austria, vir agta, rata vis, ars vita, sat auri,
Ius arat, aratio, aura fit, ara tuis.

In Galium

Bella fugis, bellas sequeris, pugnasq; recusas
Et Bellatori sunt tibi bella thori.
Imbellis sequeris, et ^{bellis} proelia misces
Mars ad opus veneris, Marti ad arma venis.
Parisijs Paris es, Davidis tibi gratia triplex,
Sic Rex, et Paris, sunt in amore Pares.

Mercurius Paris

105

- 1679.
Pax nova, Germania. Pax nova Neo-
magi conclusa, subscripta, et ratificata
Gurij. facilitate, pertinacia Rünshij,
clementia Leopoldi.

Saxeburgica magnanimitate invidiosa,
Brandenbaricus Victoris infidiosa,
Danico gratitudine ingrata,
Germania necessitati conformis.

Politico rationi difformis.
Accepto Philippburgo, amisso Triburgo.

Causo Rheno: et aperta Suevia.

Bello inordinato, secuta inordinata pax.

Quae revivuit hostes, dignavit Cives,
Confidentiam cum Gallis renovavit,

Inter Germanos enervavit
Securitatem Imperio reddidit.
Puncta securitatis sustulit.

Quos annos duraturum putas pacem.

cum legibus respondeo.

Hi numeri non e definitis in fine, duo sufficiunt.

Nihil naturalis e rem unam quamzita dissolui
sicut colligata e. vale!

Lilia navescent marcescent lilia galli,
Et Rex et Regna, Genusq; peribit Amen.

Marquis de Pio.

Impig ille pig, vero impietatis imago
Lusor et Illusor Cesaris atq; Geri.

Id tibi! qui sacrum profanae impia nomen,
Lus tua, certe eadem Domoni et pietas.

Scivus Horator Susanna, impia nomen

Non Reg est, inquis, Experire Deum.

Disticum super novum aedificium seu Palatium Regis
Galliarum a fixo seu marmore incisum.

Vibi par Bonus est, Vibs Orbi, neutra Triumphis
Et Belli et Pacis par Ludovico tuis.

Poetus e contra.

Vati par versus est, qui bis mentitur uterq;
Nam minor Vibs Orbe est, et minor Vibe Bonus.

Sic mendax Vates et Versus, uterq; Triumphis
Et Belli et Pacis par Ludovico tuis.

Carmen Ingeniosus

M. De legas directi gloria Turcarum si autem retro
Romanorum Imperatorum stabit.

Pannonicis fera Mars movet si proelia Terris,
Gloria morebit tuae Mea sed tua non.

Austriacas potis est Aquilas vis Turcica Bello
Vincere, nec Virtus est satis Imperij.

Omni potens memor est Mahomet, nec Cynthia Christo
Subdita parebit, spes tua deficiet.

Auxilium Deus est Nobis nam Turcica vincunt,
Agmina, non prodest vox tua Christiadum.

Sis pereat tua vox et floreat Austria nunquam
Turcica sit foelix, gens mea Militia.

Turcica sit foelix, gens mea Militia.

Aliud distichon

retrogrado modo lectus reddit sensus omnino gratius
haud dubie verior.

Prospectum modo, quod durabunt foedera longo
Tempore, nec Pax nobis cito diffugiet.

Sur le Bref du Pape contre le Roy de France

En Gallico Versis.

Belligerum offendi cum Papa austere Monarcha
In te tot semper qui bene facta locat.

Si Sapis, haud Urbis Somitores quae so lacepe
Ne Gallo Petrus forte carente fleat.

LVD. VICVM FORTVNA IRRISISTI.

Vndique iam canitur Rex Gallus fabula Vici,
Cui dum plura cupit, nil retinere potest.
Plurima congestis fundendo largiter aurum
Multa dolis, armis paucula, Jure nihil.
Deficiente auro deflexit Martia Virtus,
Mars favet haud Bello, si dona dare nequit.
I Ludovice Somnum, Leopoldy ad arma volavit,
Ad Galli cantum non timet iste Leo.
Nulla Salus Bello est, Sermo hic verusq; vetusq;
Mars parit omne malum, Pax parit omne bonum.
Elige consilij post haec melioribus uti,
Et ruptam Pacem mox revocare stude.
Redde suum Bavaris, Lotarog; ablata repone,
Restitue Hispanis, Imperioq; suum.
Nil tibi conduxit subito accepisse tot Urbes
Quam cito Victor eras, tam cito victus eris.

Aliud Carmen Ingeniosum.

107

Prudentes dico, verus qui intelligit istos,
Siliige, luxuria, vitium cole, destrue, Sanctos.
Iustitia, fuge, Sperne, Secus, Sathanas, reverere,
Occidito, Patrem, Spernas, Matrem, fuge Christum,
Fures, conforta, crimen, lauda, mala, queras;
Semper eris felix, si sic vivere studebis.

De Urbe Genue.

Manet apud Genuenses indeclinabile
Genue.

Nec eis caput hunc non cogitatus declinare potuerunt hactenus.

En Genue ad genue.

Senex, Senatoresque Genuensium prorumpunt
ad genue.

Regis non Gallilaei, sed Gallie,

non Christi, sed Christianissimi.

Cuius stellam non quidem polarem

sed pyropolarem

viderunt iam ante Annus sibi Orientem

venient nunc adorabundi

Regem hunc ne amplius noceat.

Aurum et thauri libertatis olim invictae nunc devictae afferunt et offerunt.
Myrrham tamen splendidae servitutis et crucis dono suis referunt domus.

O Pater Papa miserere eorum et per somnia eos mone,
ne remeant domum meam mediolanum.

illuc eis eos expectat Herodes Hispanus.

ad Geniculatorem hanc nova

Tremas, Gemenas, et tremas.

Epitaphium ipsius sepulchro
inscriptum tale exhibetur.

Nobilis miles Guy Imperator
Cesari similis,

Hic iacet Albertus Fridlandia Dux
victor victus, desertor, desertus.

Quam sepulchrum quorundam feretrum inuenit
Sicce viator.

Non semper audaces fortuna secuat.

omnia proleuant transit quoque florida
vita
Cui magis offendi, sumus ad ima ruat.

In Ansehung: X. gebot.

Du sollst dieu sein gott, nach dem die König in
fruchtbarlich glaubt.

Du sollst dieu namens sein sonnen und mond
mit ungen bibel lieblich.

Du sollst dieu Gebotlich fruchtlich lieblich

Du sollst dieu fruchtlich Nationen, und
sein fruchtlich mündlich in Gott, lobt.

Du sollst in dieu Ansehung niemand
beleidigen noch tödlich.

Du sollst mit dem bibel seinen fruchtlich
sein fruchtlich.

Du sollst dieu sein geistlich fruchtlich mit
ungen lobt.

In Ansehung in dem Minister nach dem seinen
fruchtlich fruchtlich ungen lobt.

Du sollst dieu sein dieu: fruchtlich fruchtlich
mit ungen geistlich lobt.

10

In saltis sagittis, dicitur, unis, sunt
magis, et sic, non audiam, dicitur, in sagittis,
dicitur, dicitur, in sagittis.

Prospicimus, modo quod durabunt fœdera
longo tempore.

Nec patrio, non cito disjungiet.
verbe et adverte

Disjungiet cito, non patrio, nec tempore
longo.

Fœdera durabunt, quod modo prospicimus.

Brisach

Als die importanten Anstalten bey
meiner kaiserlichen Landeshauptstadt
Brisach Leopoldo primo, kay. Inq.
Ludovico XIII. fünfzigtausend
neun hundert und siebenzig
vierzig und achtzig Jahren
gegründet worden.

Limes eram Gallis, nunc post Januam
si pergant, Gallis nullibi limes erit,
post recuperationem, ista non
dum imperialibus diebus
verum.

Terror ero Gallis, quamvis iam porte reclusa
si pergat Gallis reddere, nullus erit.

Leopoldo. Monarche.

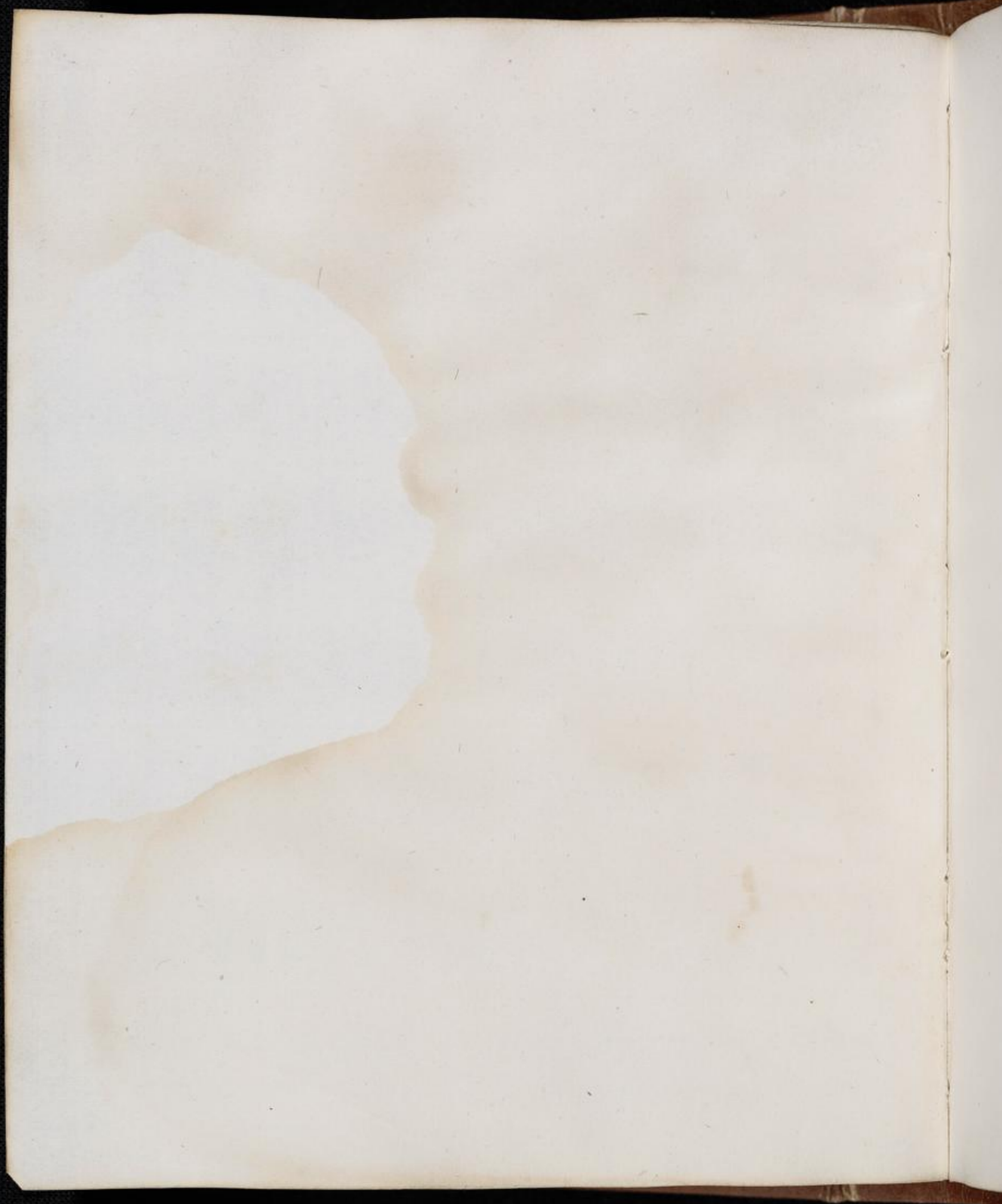
Comme le Roy a bati Brisach,
Brisach le Roy battra. 1703.

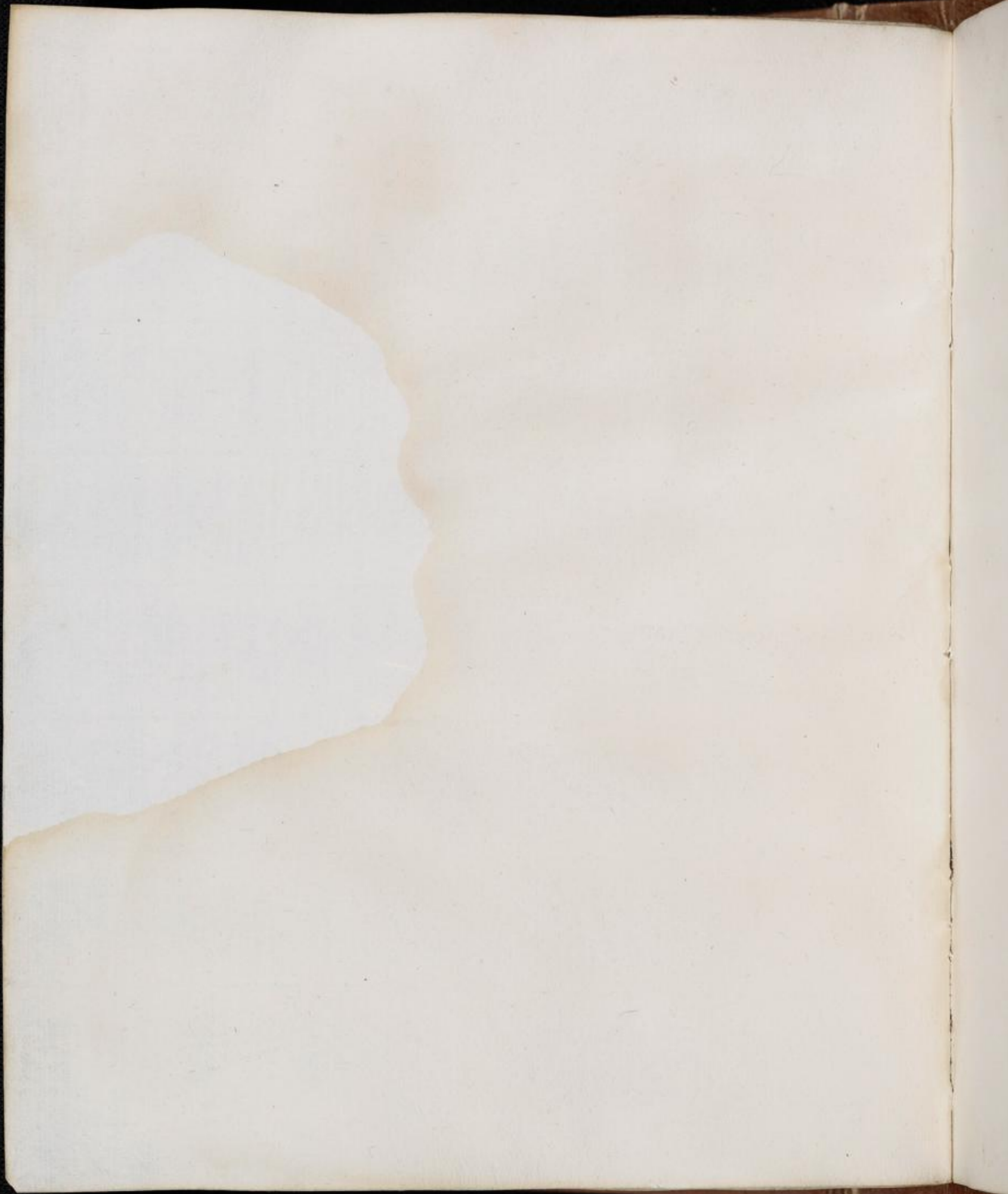
Nach dem Jahr fünfzigst ist Emanuel
 von Savoyen New die Stadt perstrata:
 zuma ruhmwurdig, hat er durch das Genue
 Schwilatz zu Wunzt, dazallst ist 7. Stand:
 andez holgawer Emplennata ist unger
 last, ist der fust, stunde die bar ist
 wuch mit dem heid, in vulnere crudelior
 ist d'auder, was wird die bar und stund
 nec sanguine fatior. Die d'ihre wesenheit
 fies Genue mit die wunzt, und coronari
 and rumpi. ist d' hie, was sie comed.
 und die wunzt zulast, nec aspectu ne terret.

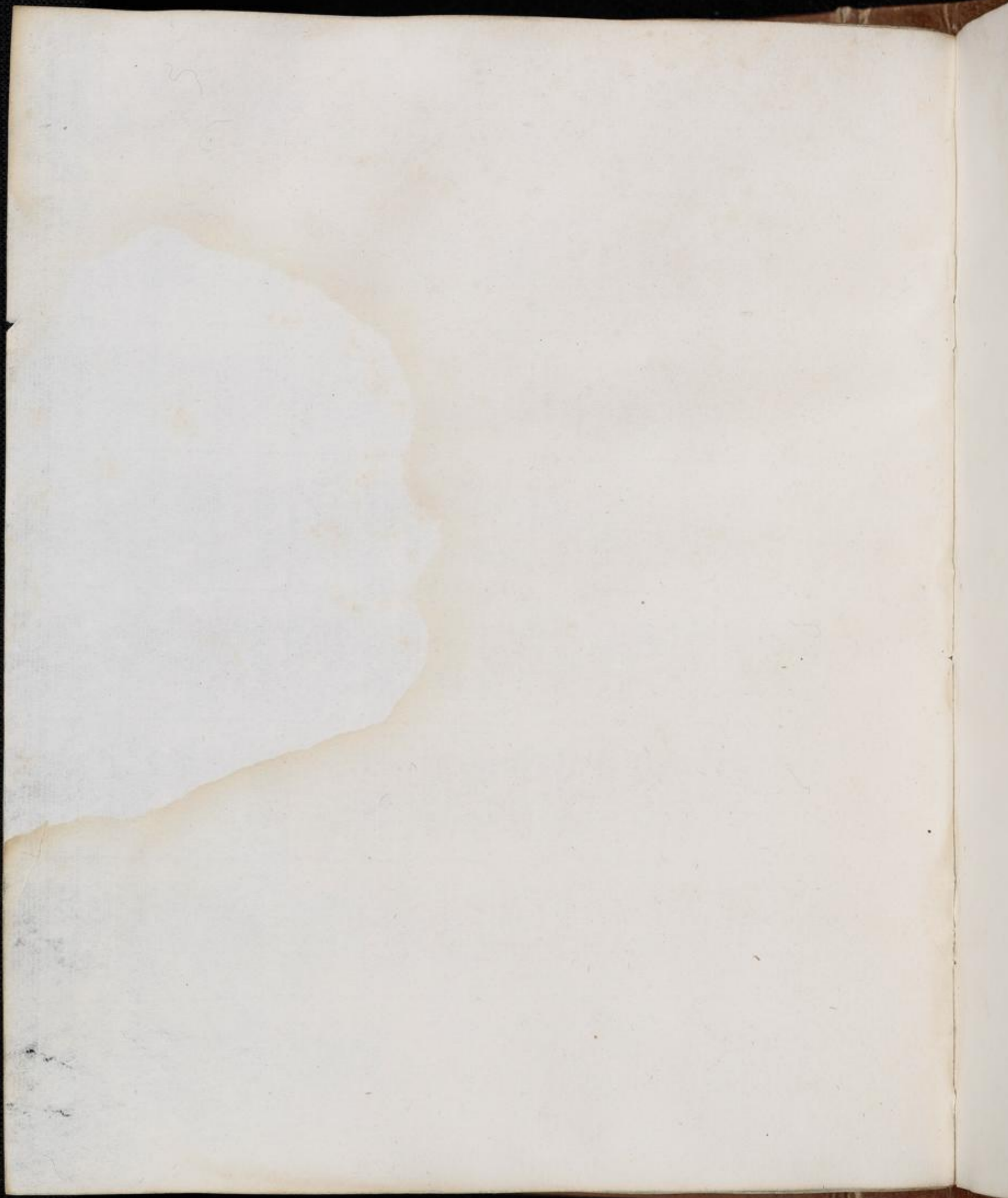
Einol ist fies bay d'wunzt unmagliger Provinz zu
 das Gail ist unmagliger d'wunzt bay, von d' wunzt
 unmagliger d' wunzt und d' wunzt, hat die d' wunzt
 Maximilian primus, fies die d' wunzt, bay d' wunzt
 d' wunzt die d' wunzt Anno 1563. hat die d' wunzt
 d' wunzt die d' wunzt, Margartha was
 d' wunzt die d' wunzt, die d' wunzt d' wunzt
 d' wunzt die d' wunzt, d' wunzt die d' wunzt
 d' wunzt die d' wunzt, d' wunzt die d' wunzt
 d' wunzt die d' wunzt, d' wunzt die d' wunzt
 d' wunzt die d' wunzt, d' wunzt die d' wunzt
 d' wunzt die d' wunzt, d' wunzt die d' wunzt
 d' wunzt die d' wunzt, d' wunzt die d' wunzt

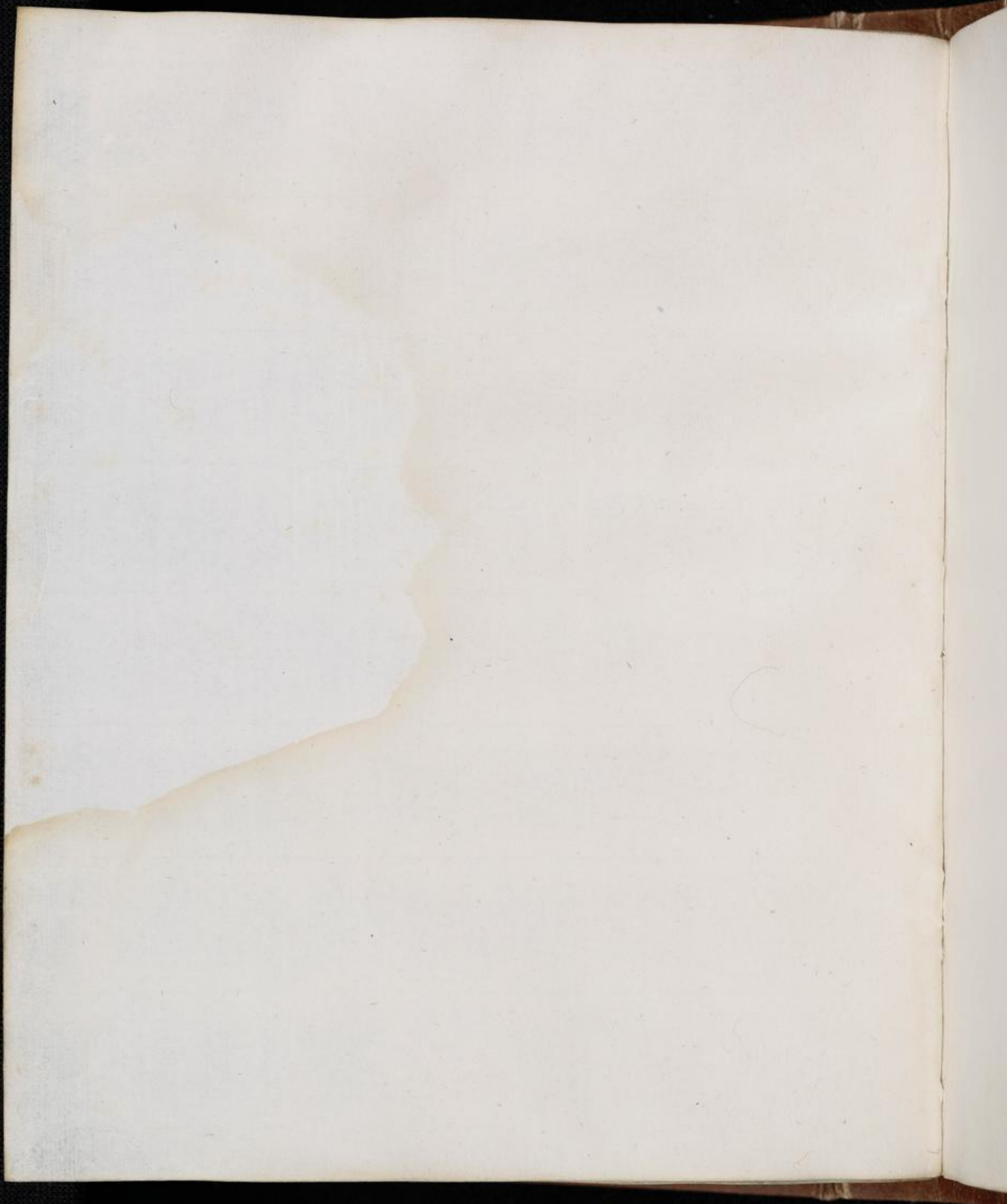
17. Dielt, 11 Manly, 5. Inüßer Garjan, 25. Cöfser
207. Gfalsun, 1230. Hurly, 355. Gflöfser, 15.
waynflüß und 29. erbaute Gälom.

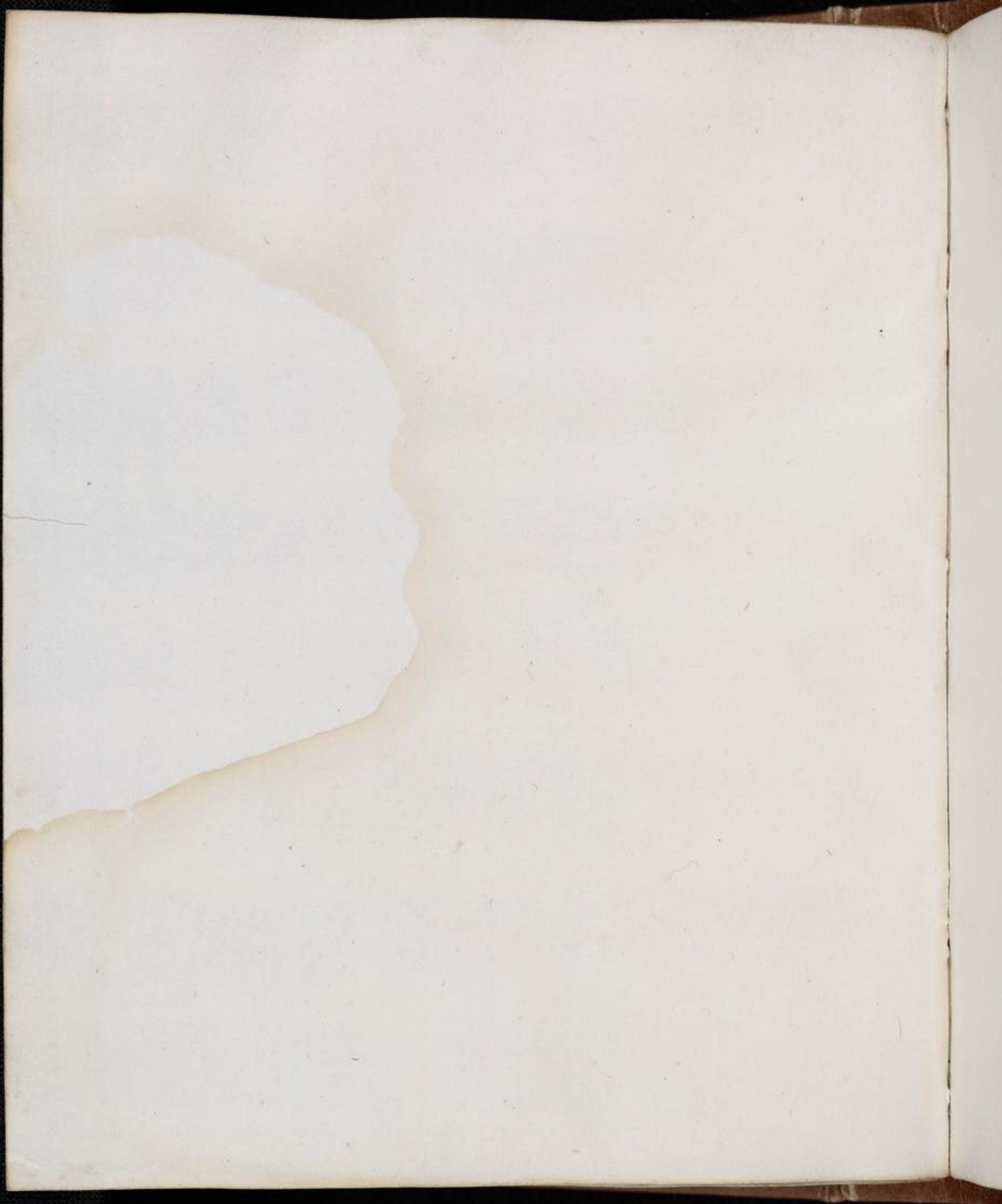
ad 95. f. 111
15.
f. 111.

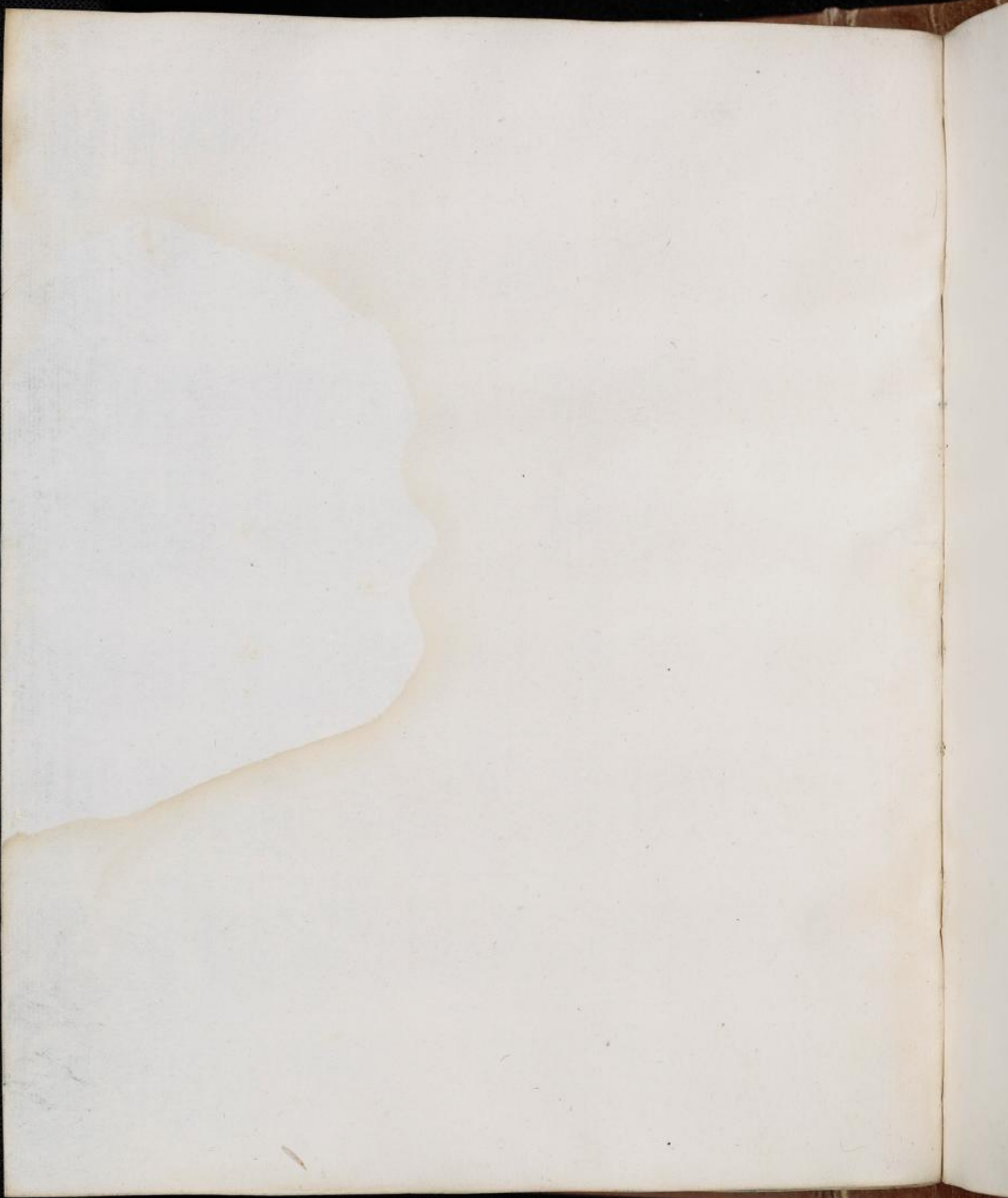

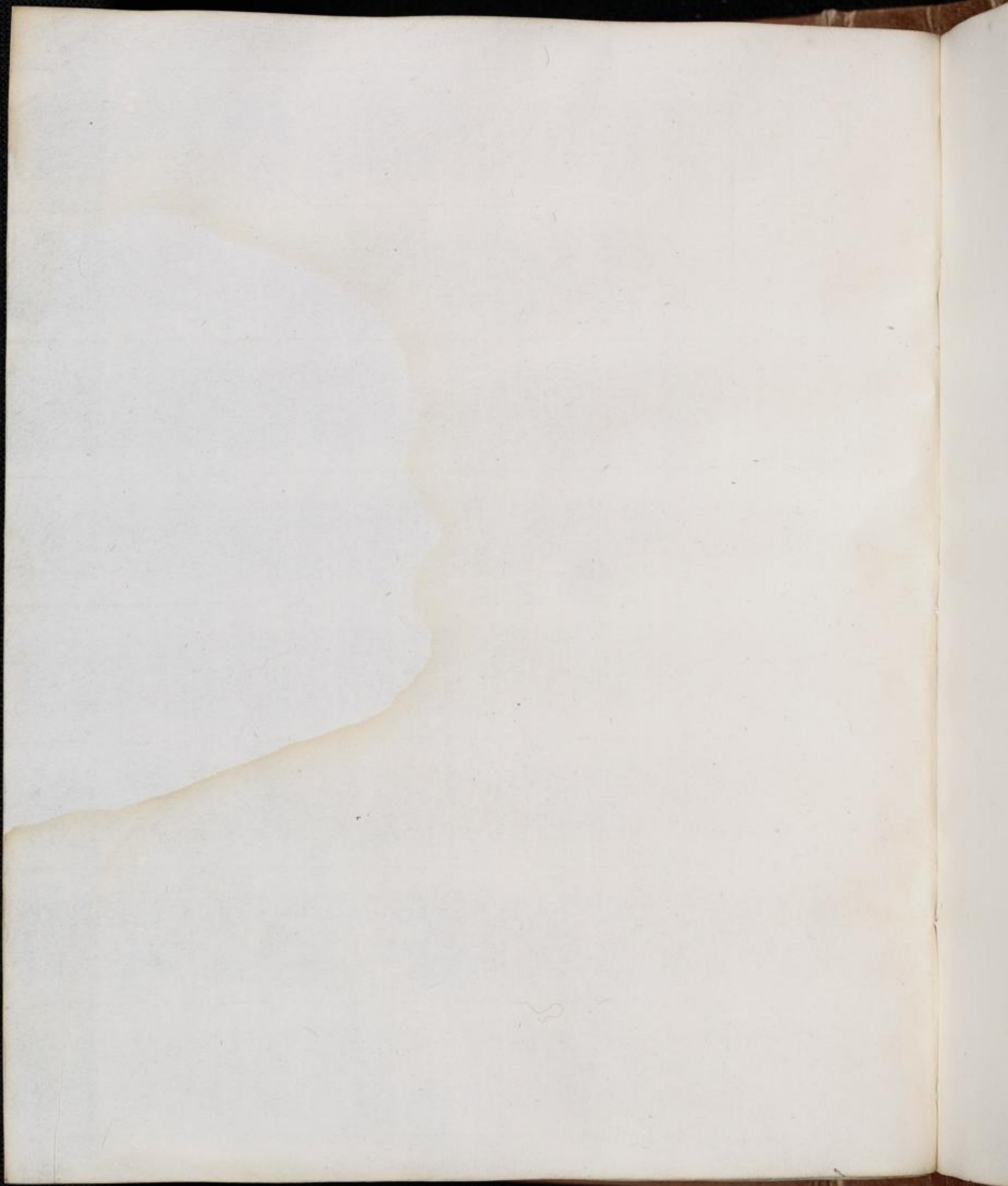

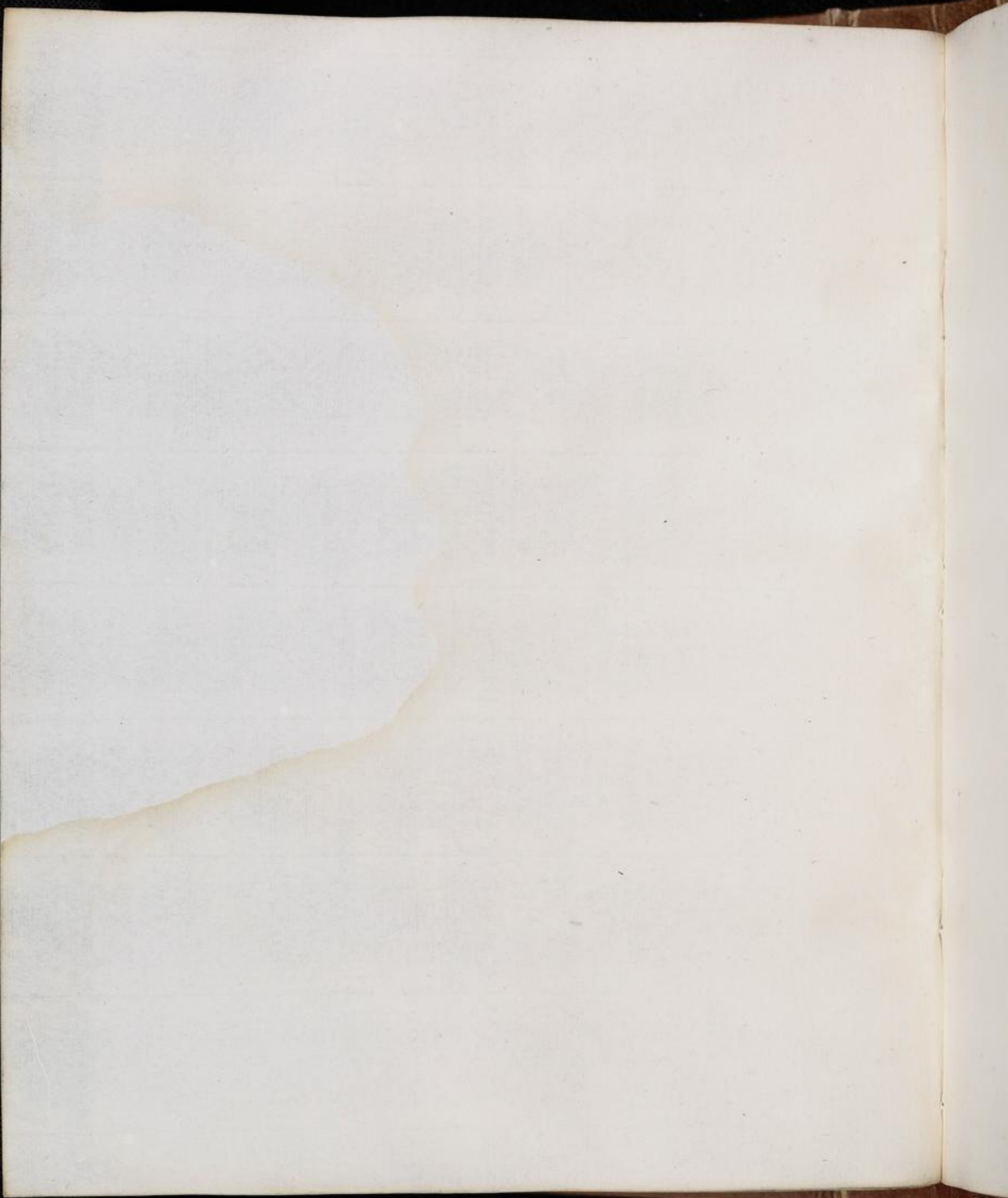

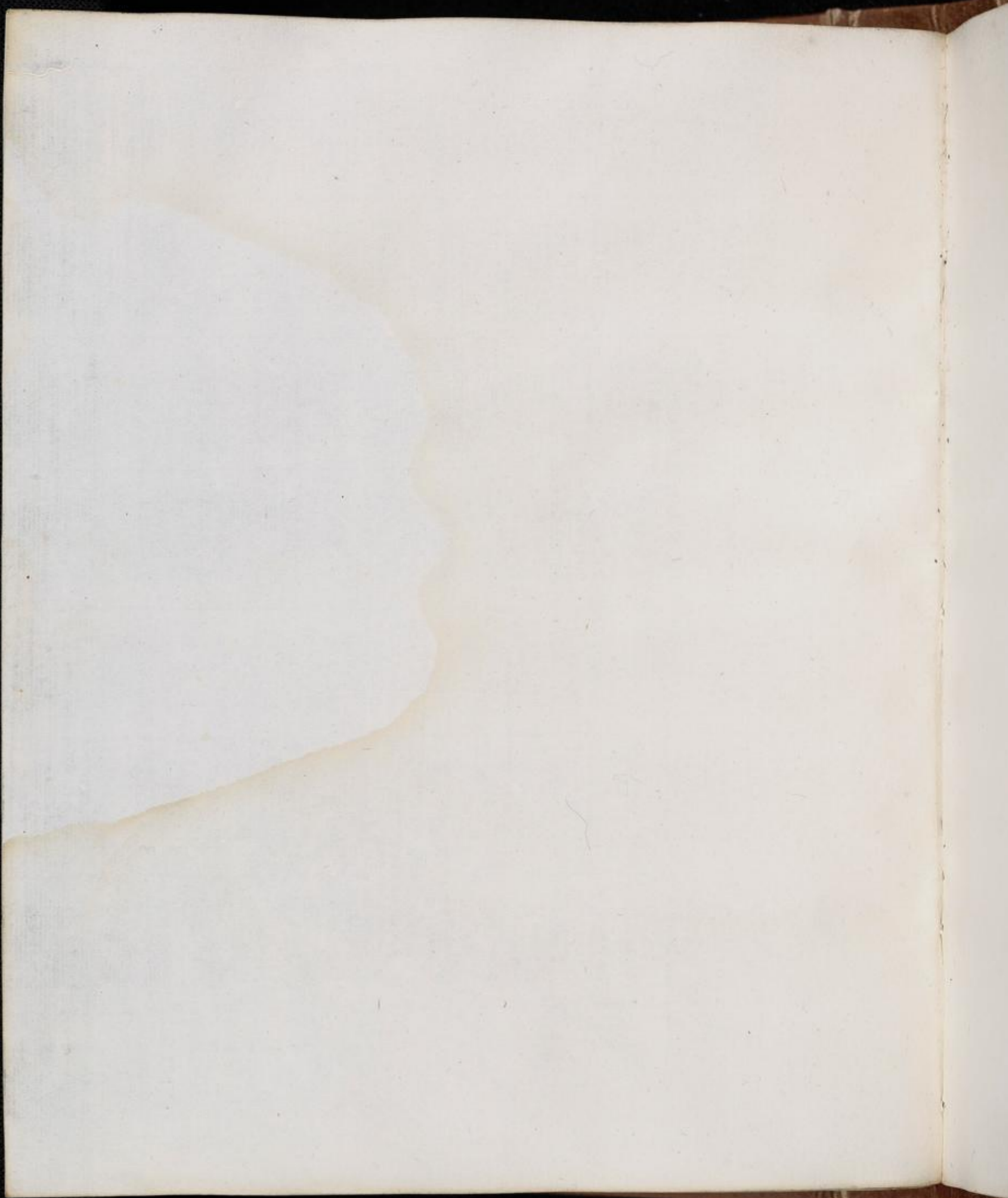

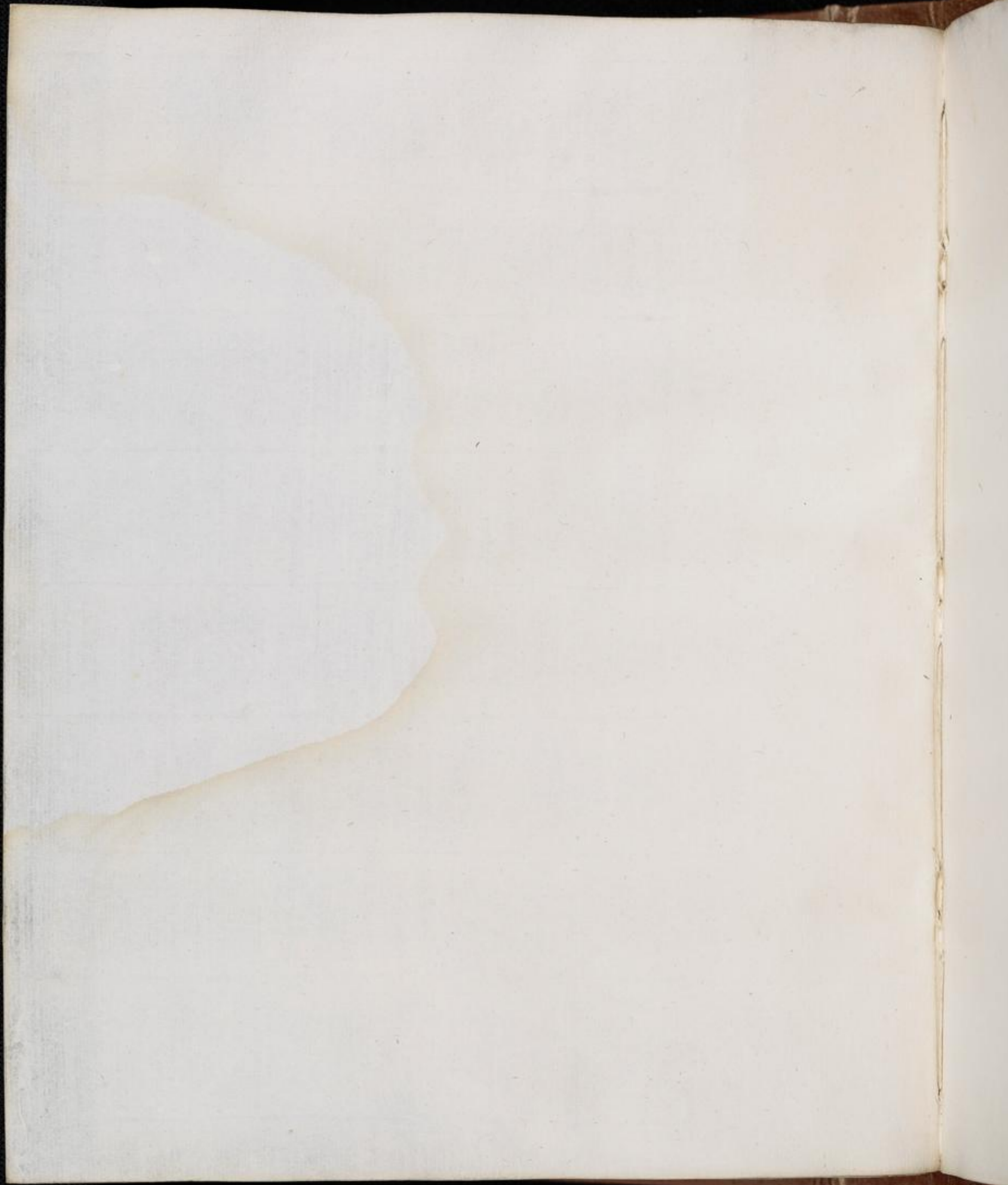

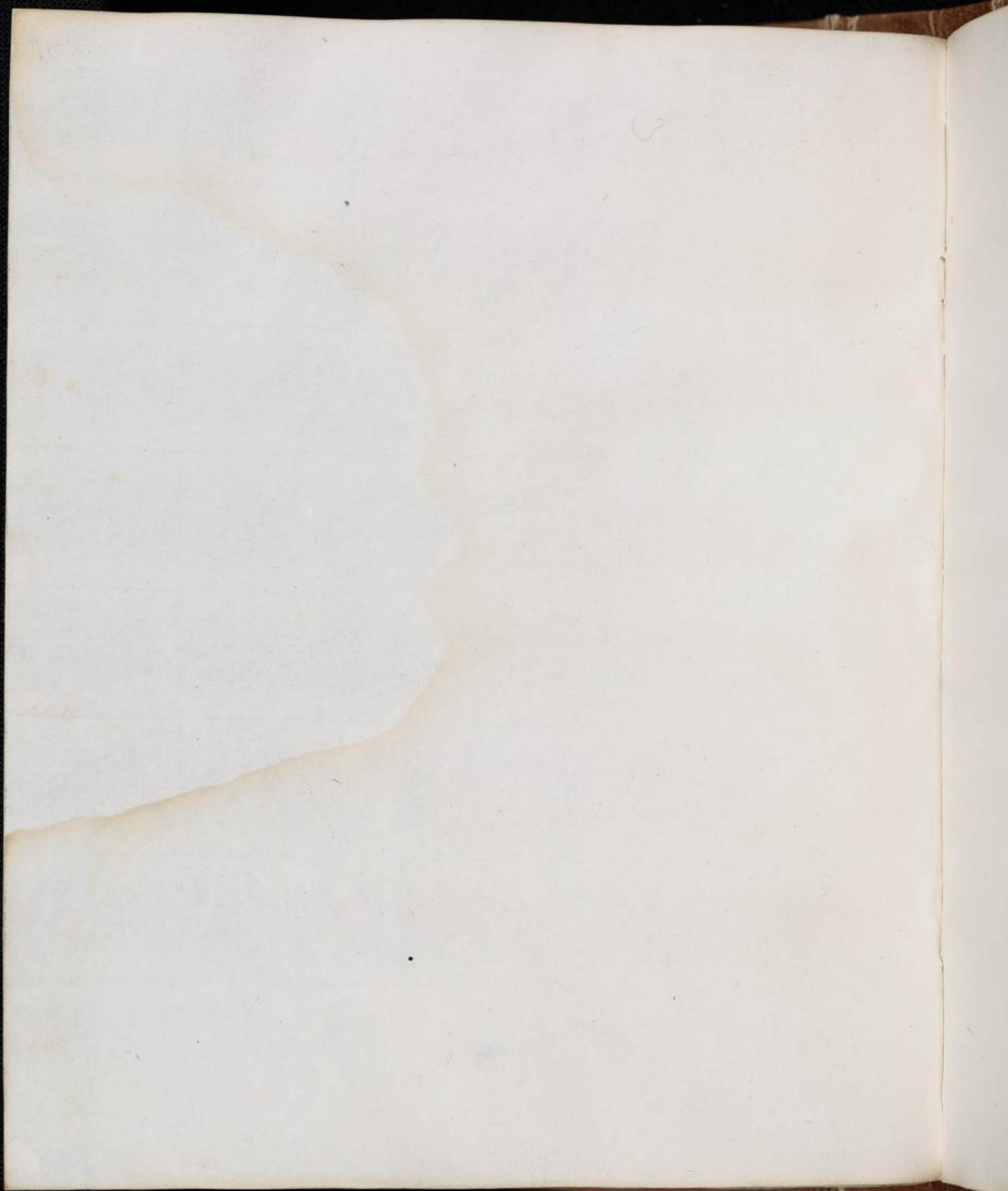

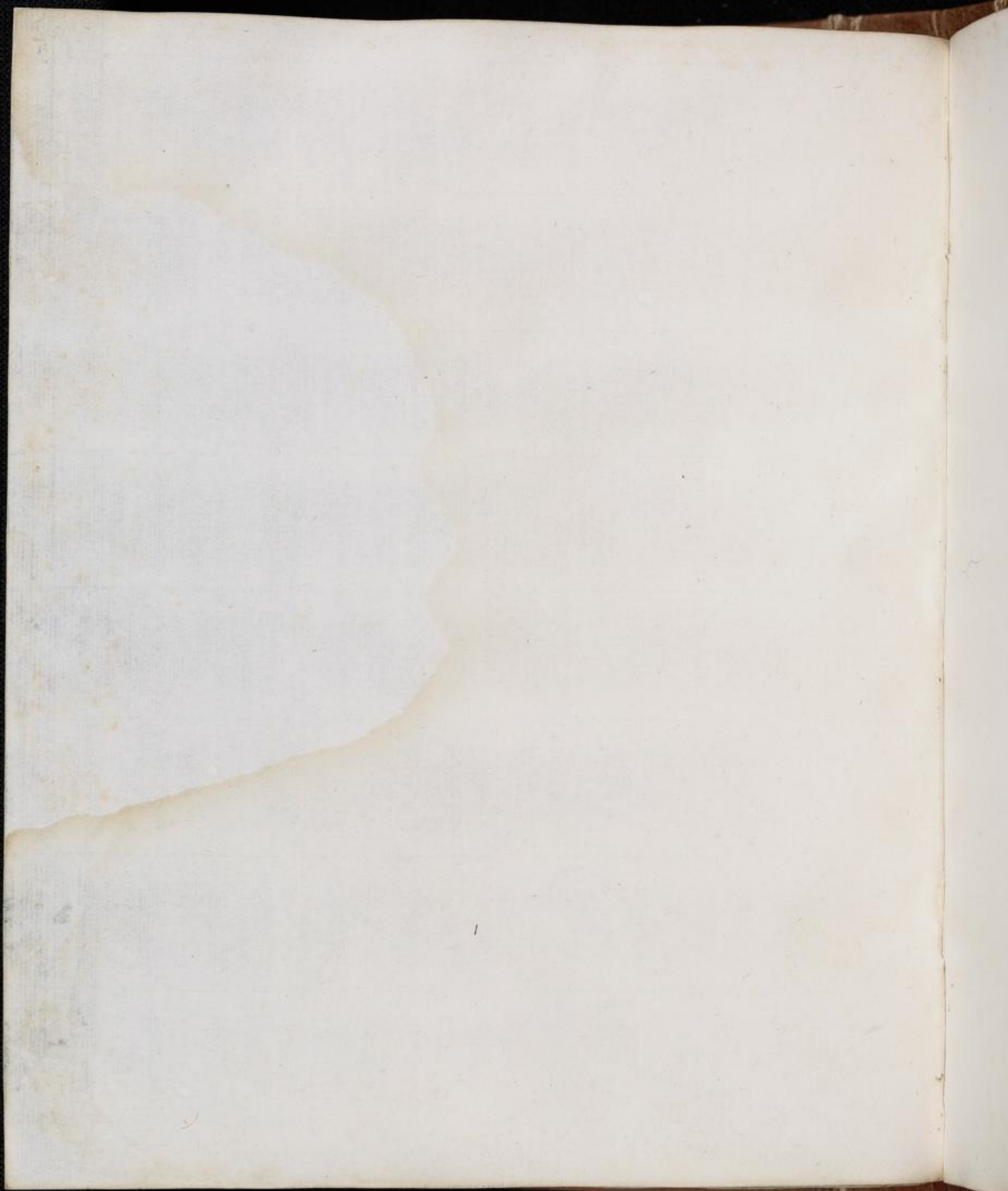

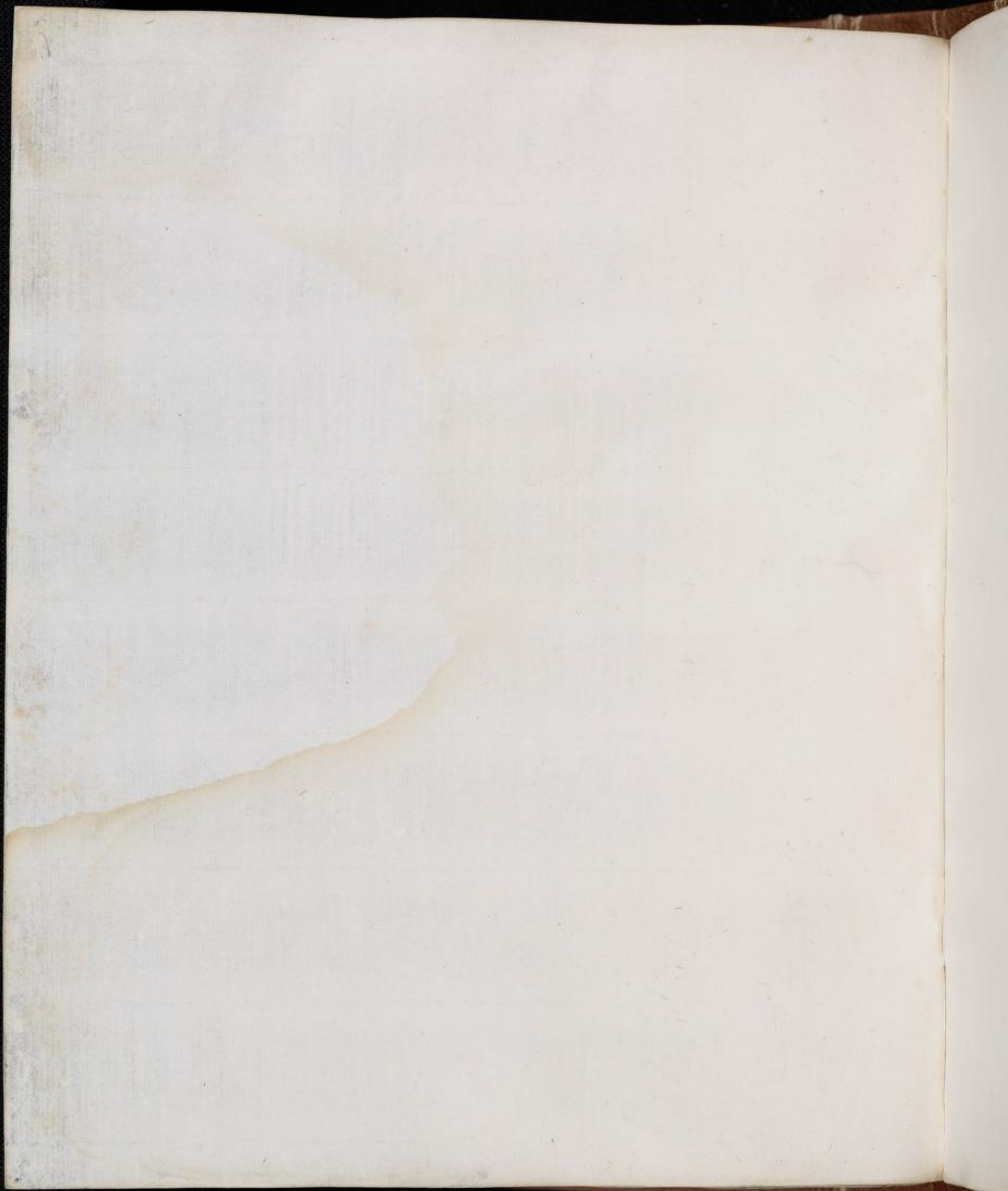

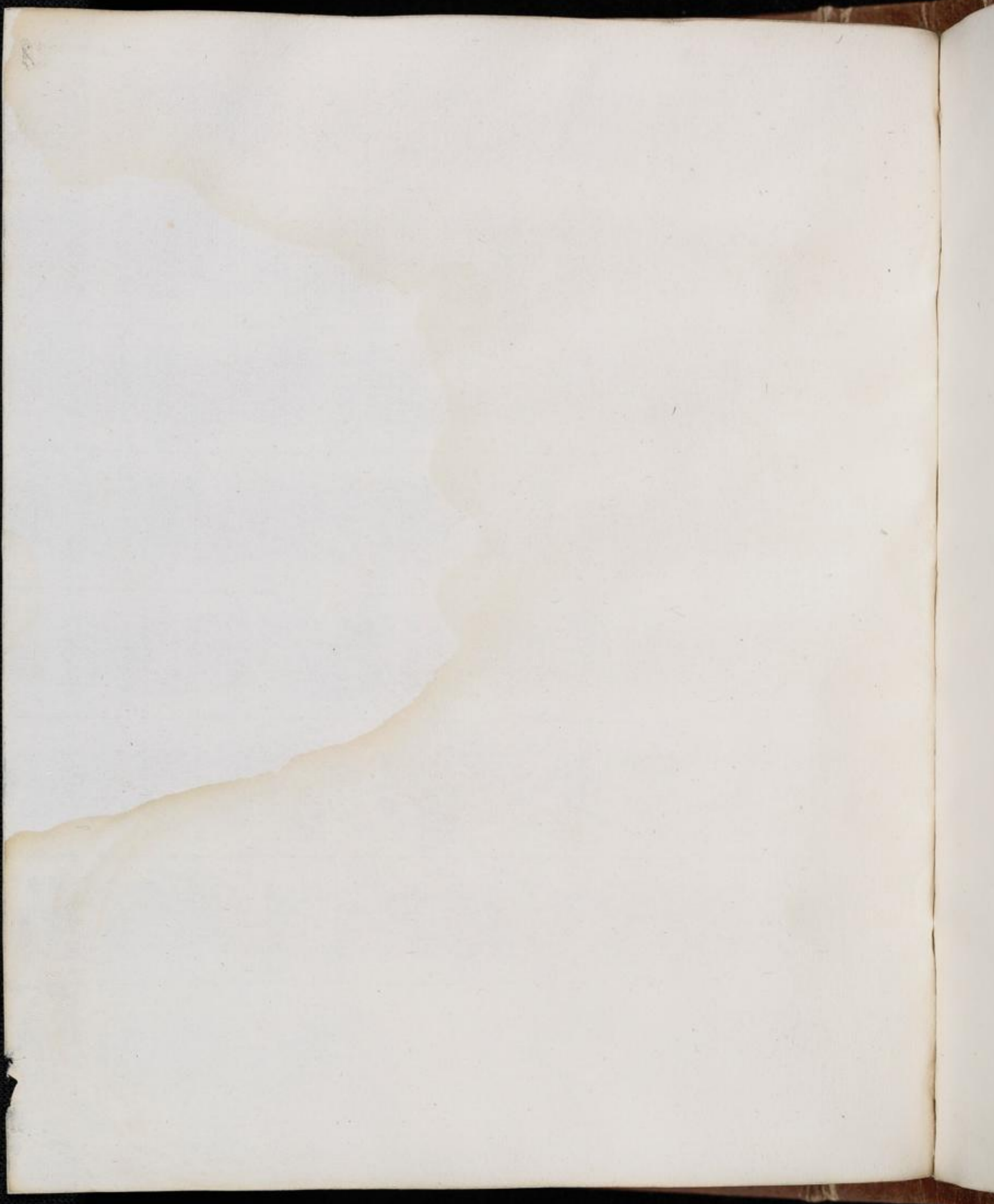

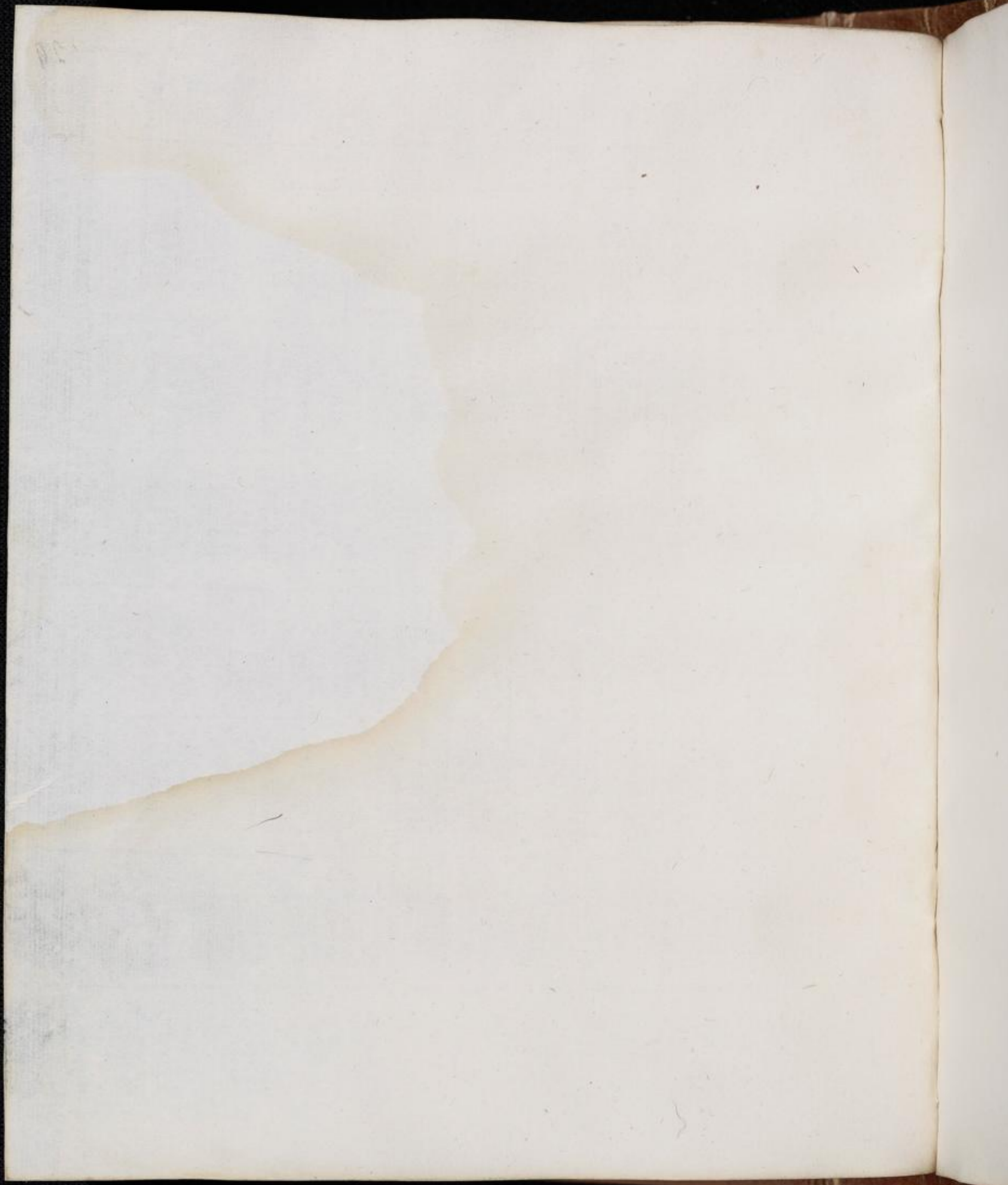

100

73

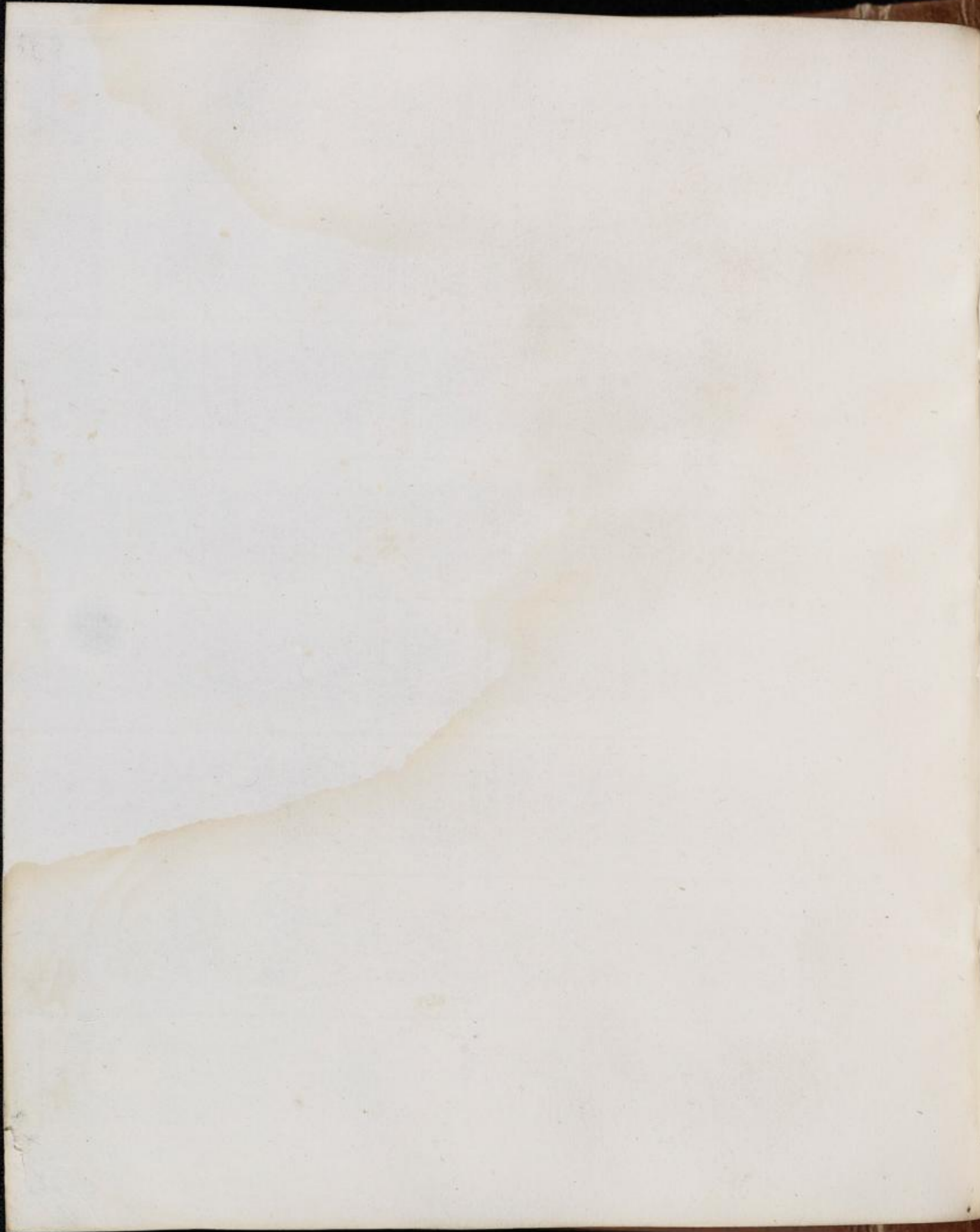

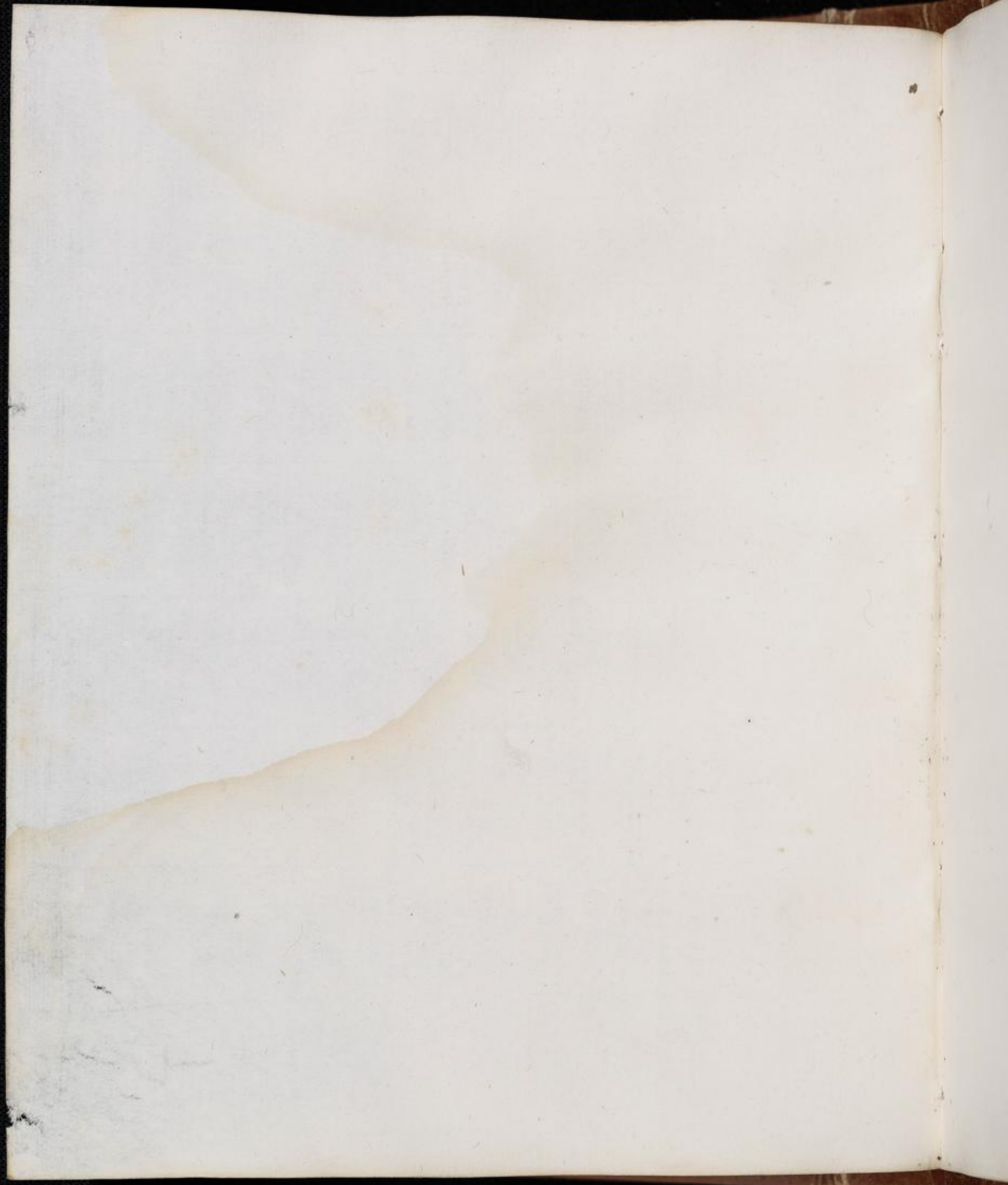
129

130

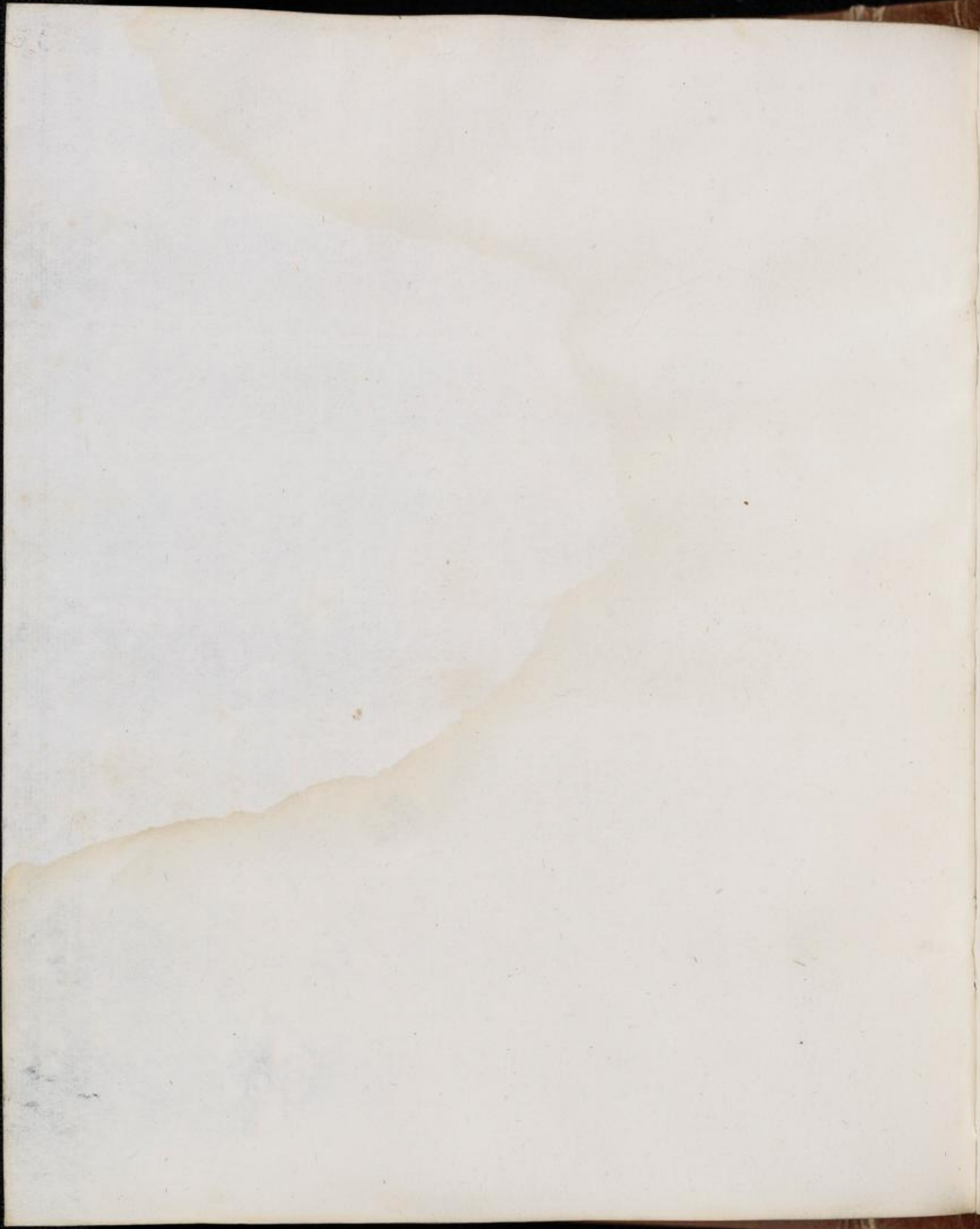
141

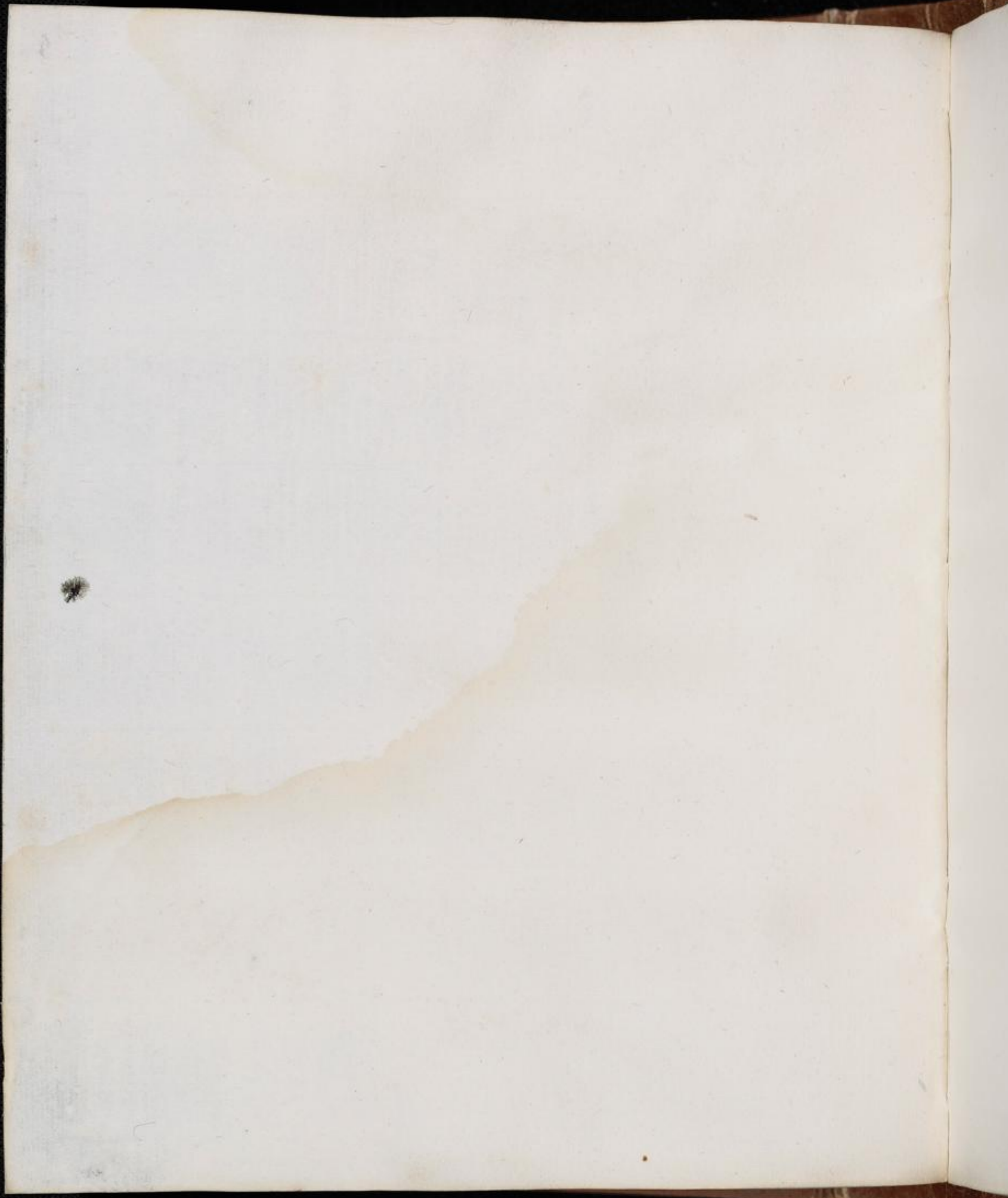

101

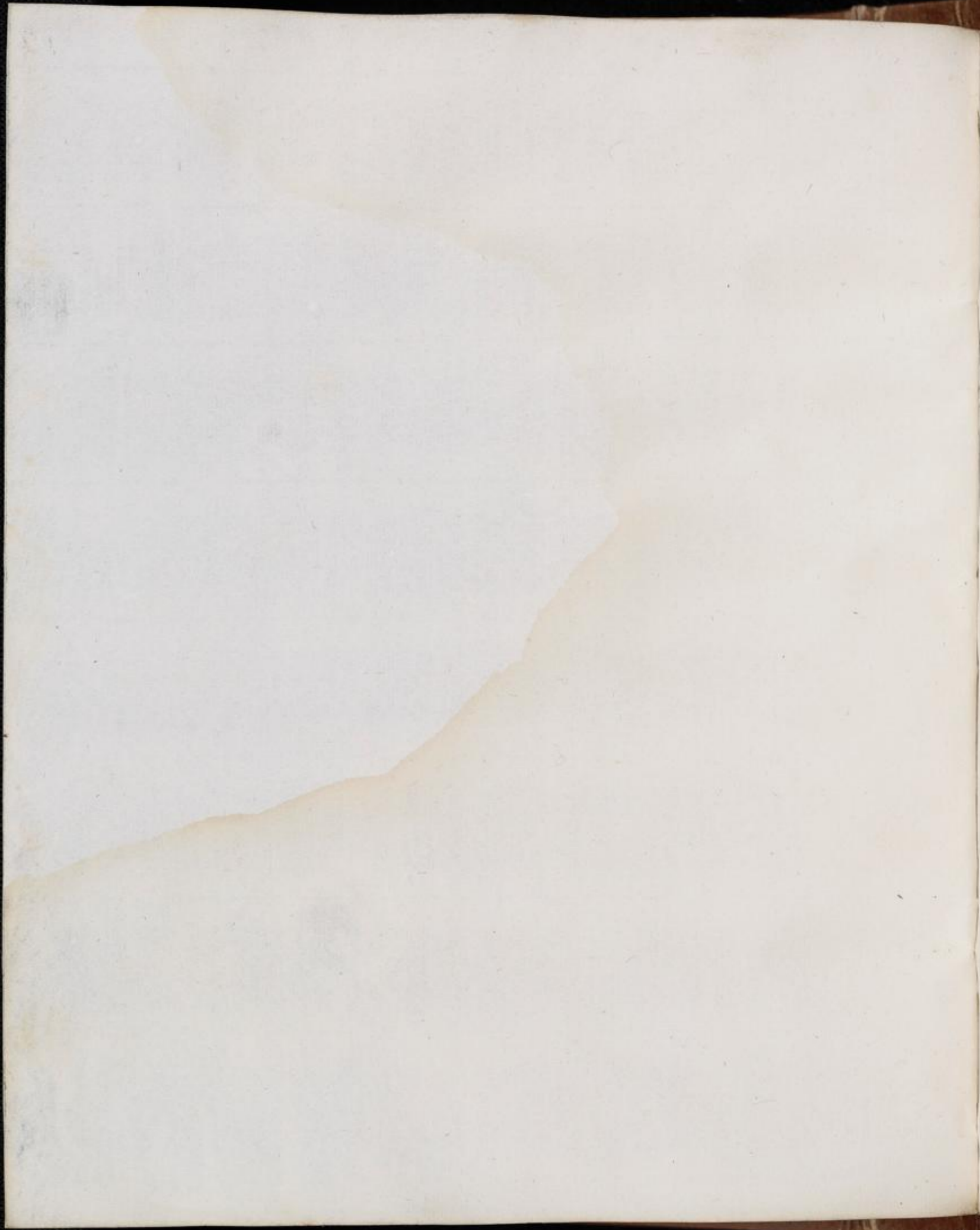
134

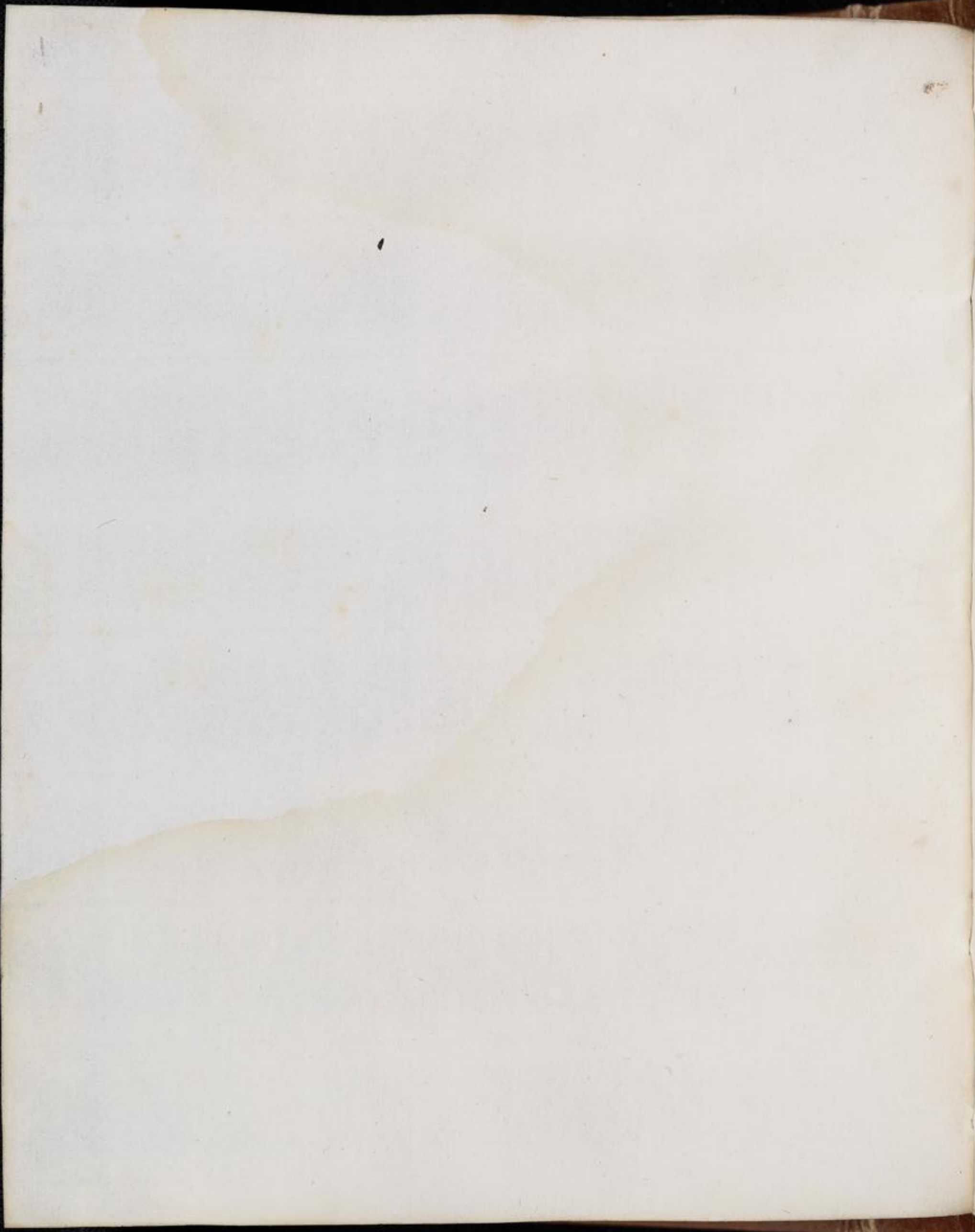
138

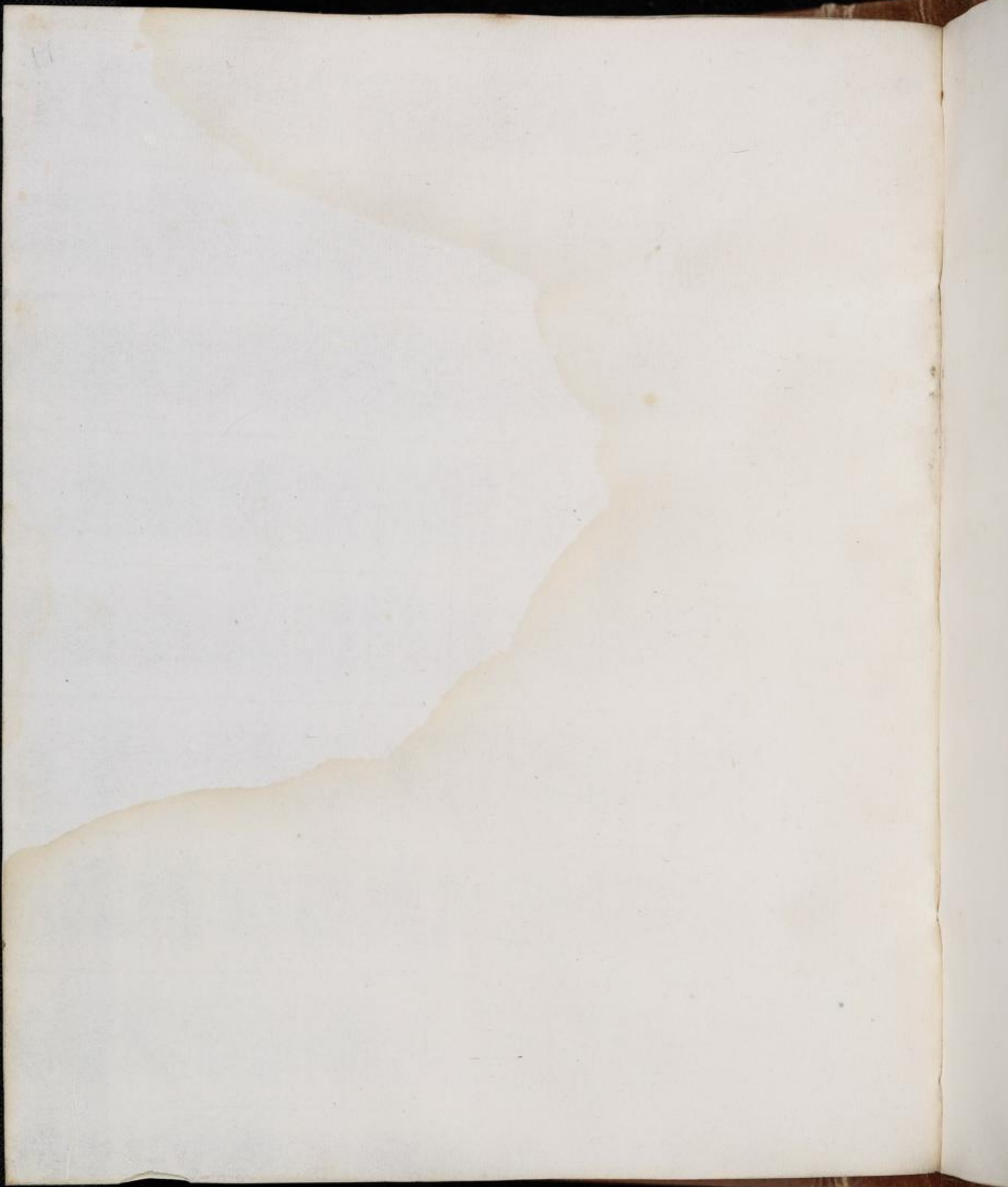
139

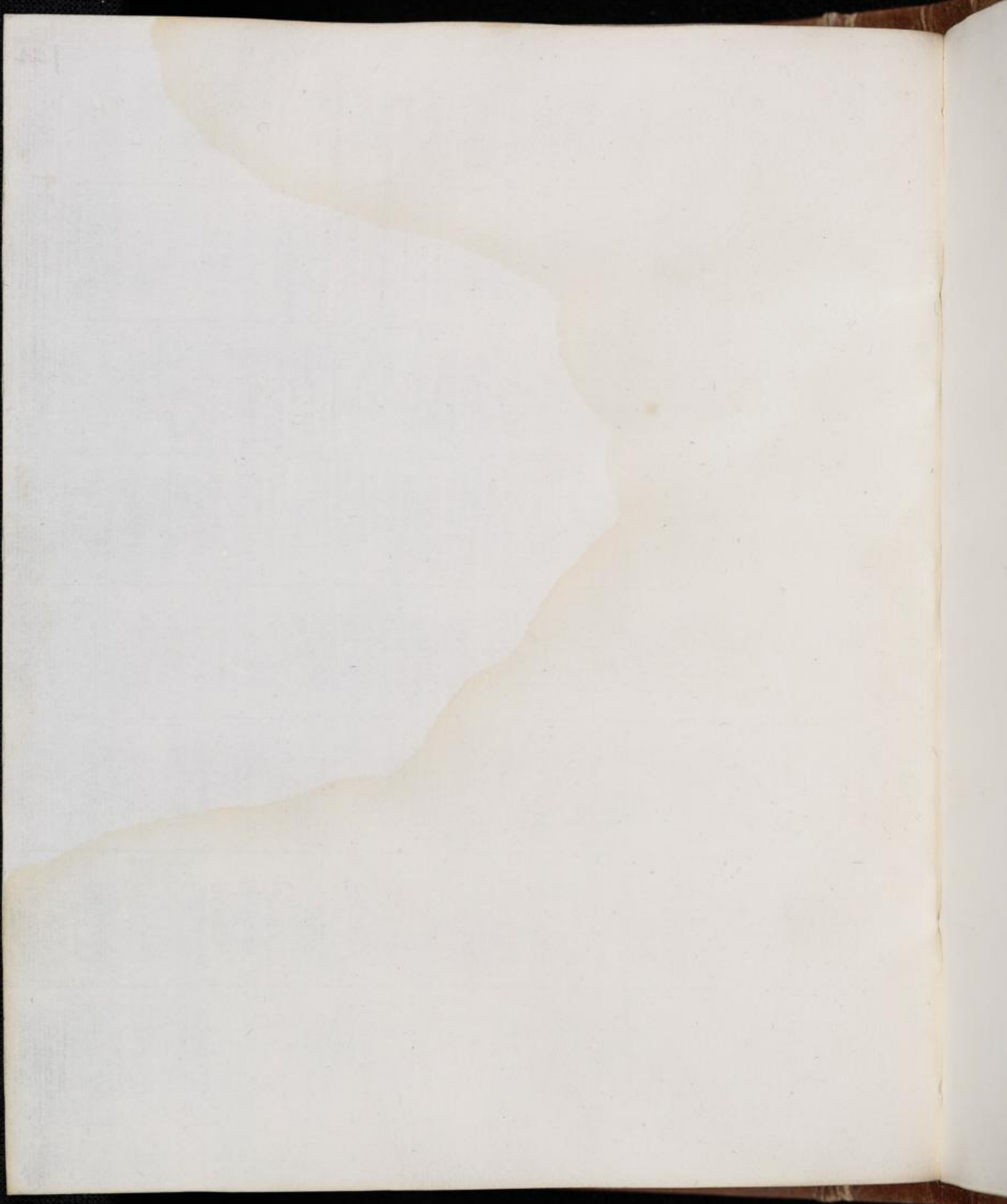
141

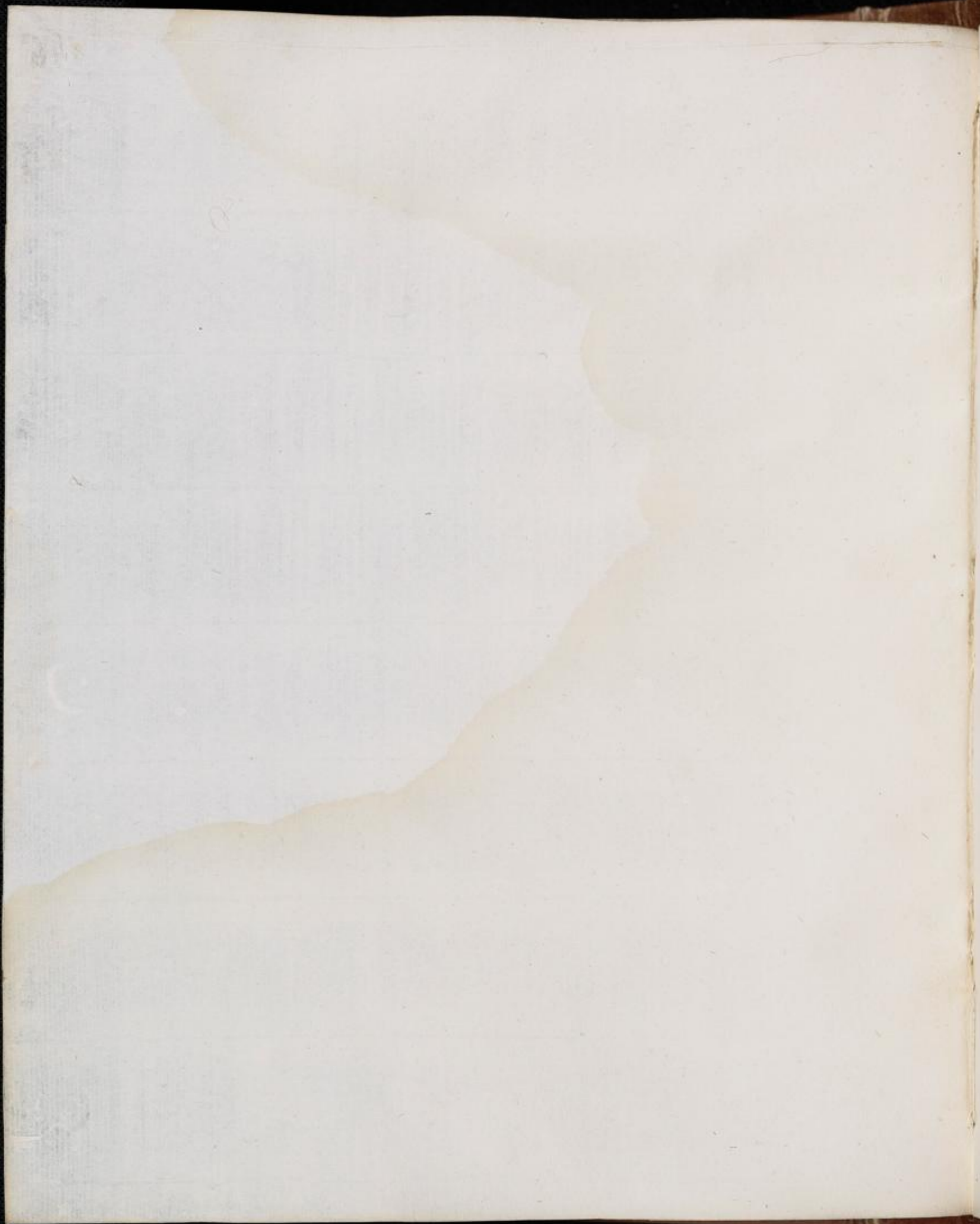
142

143

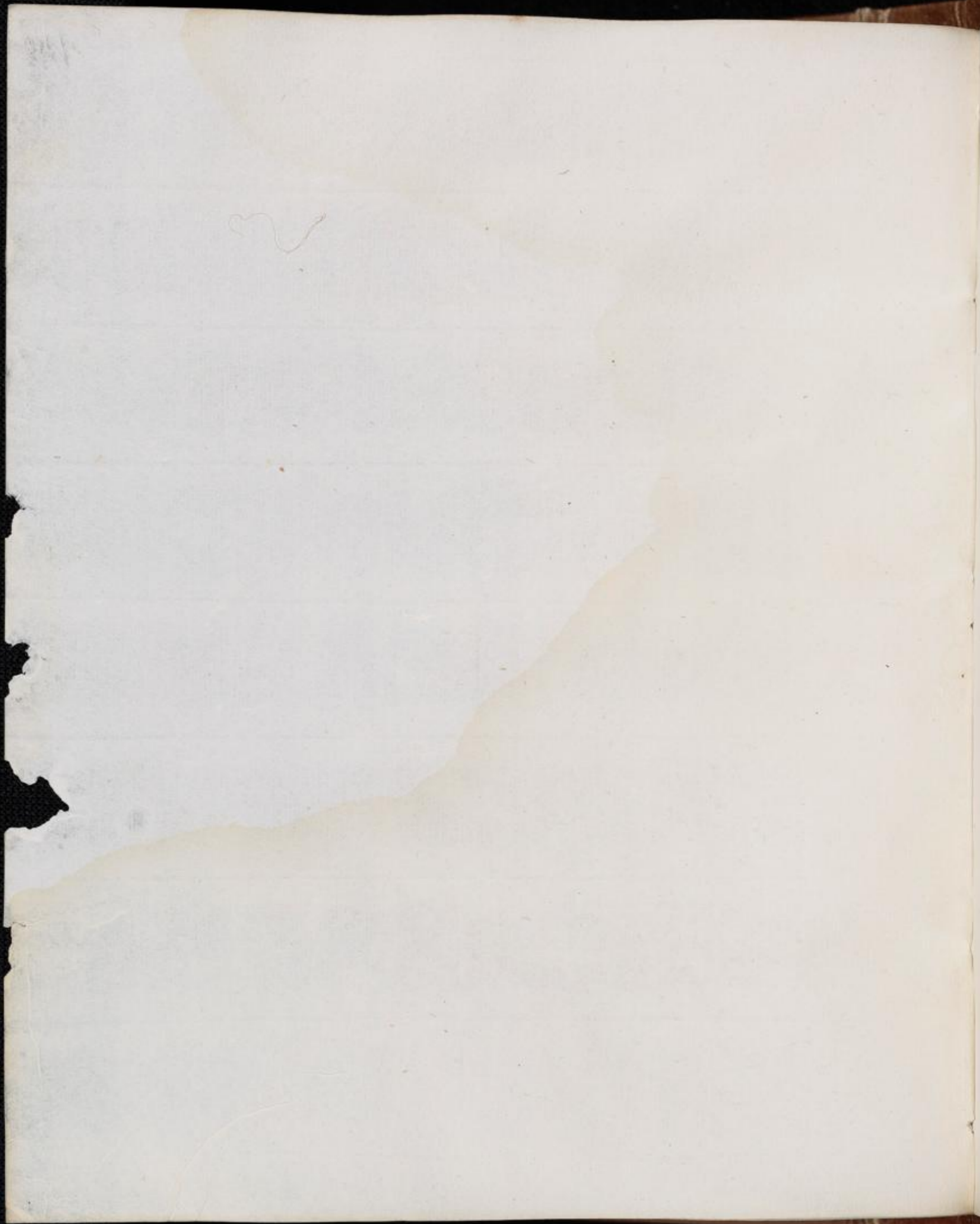
201

144

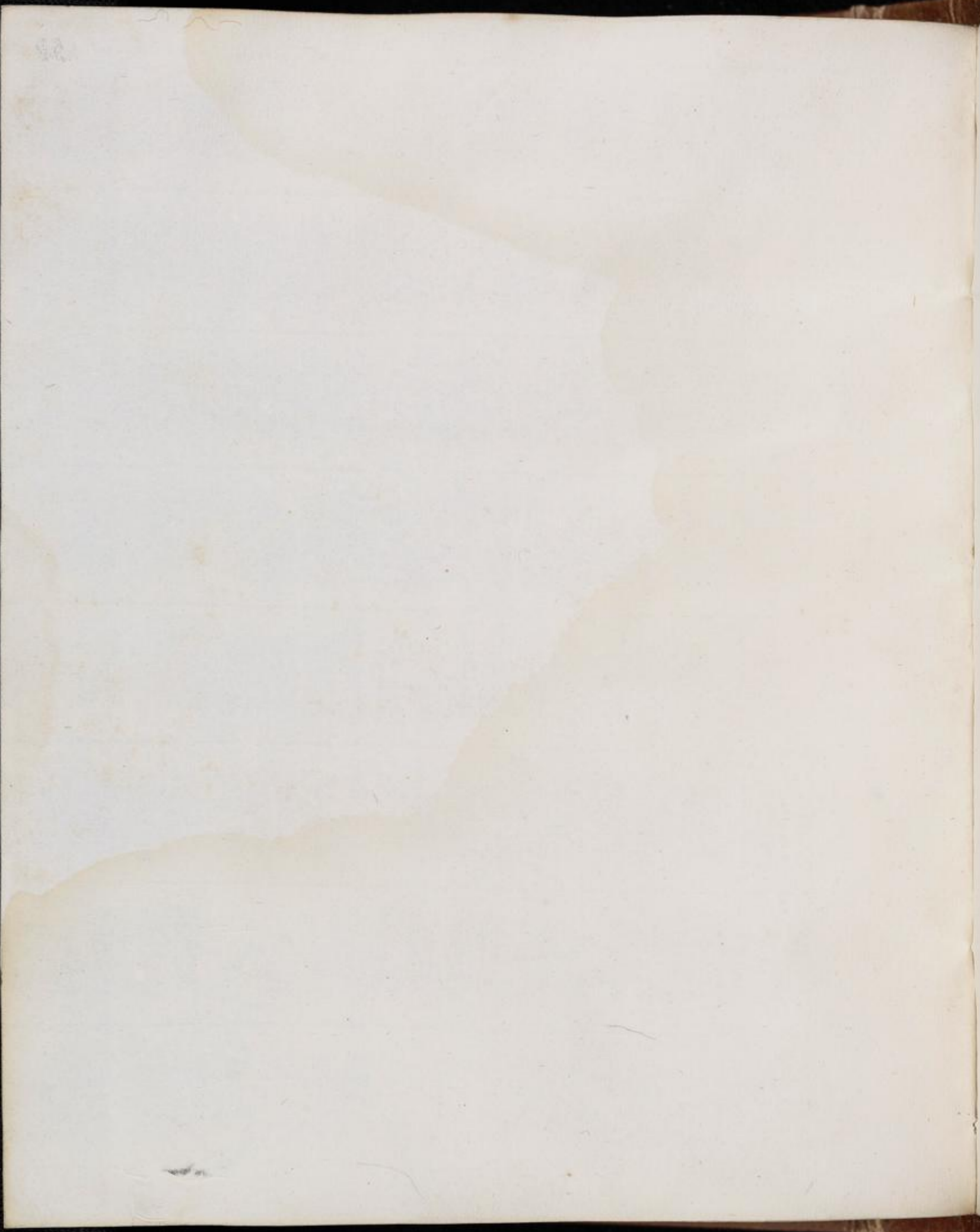
PKT

148

149

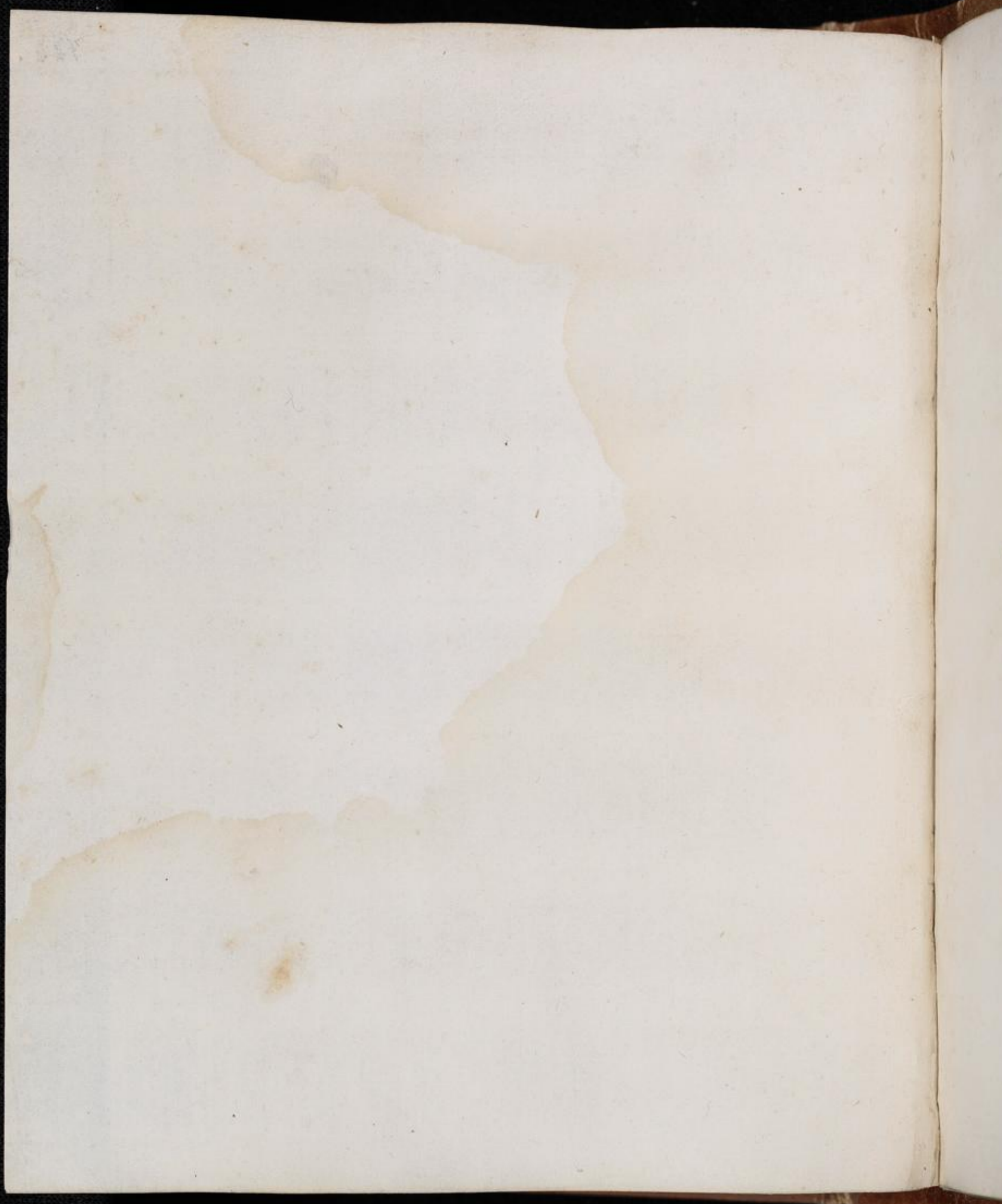
241

151

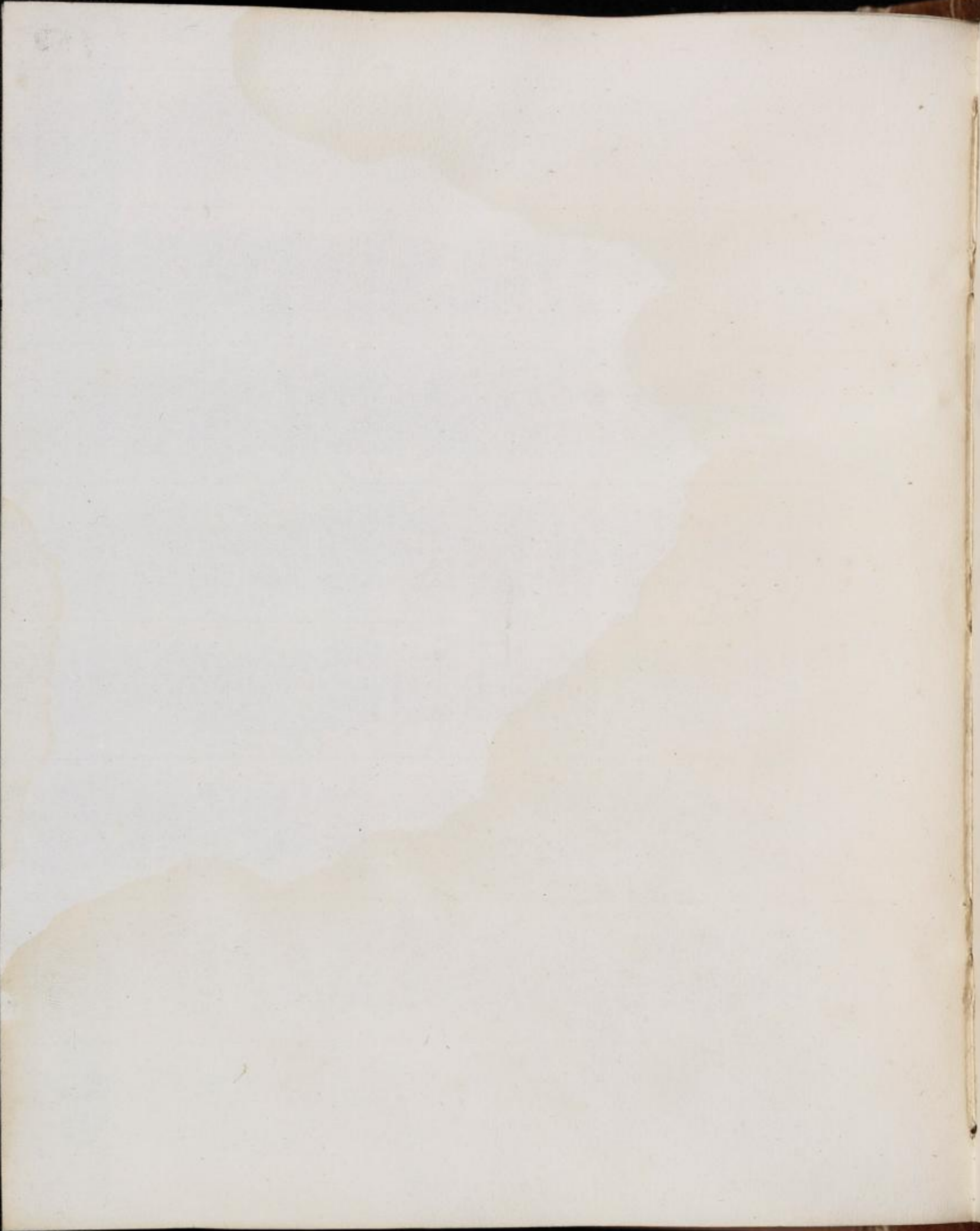

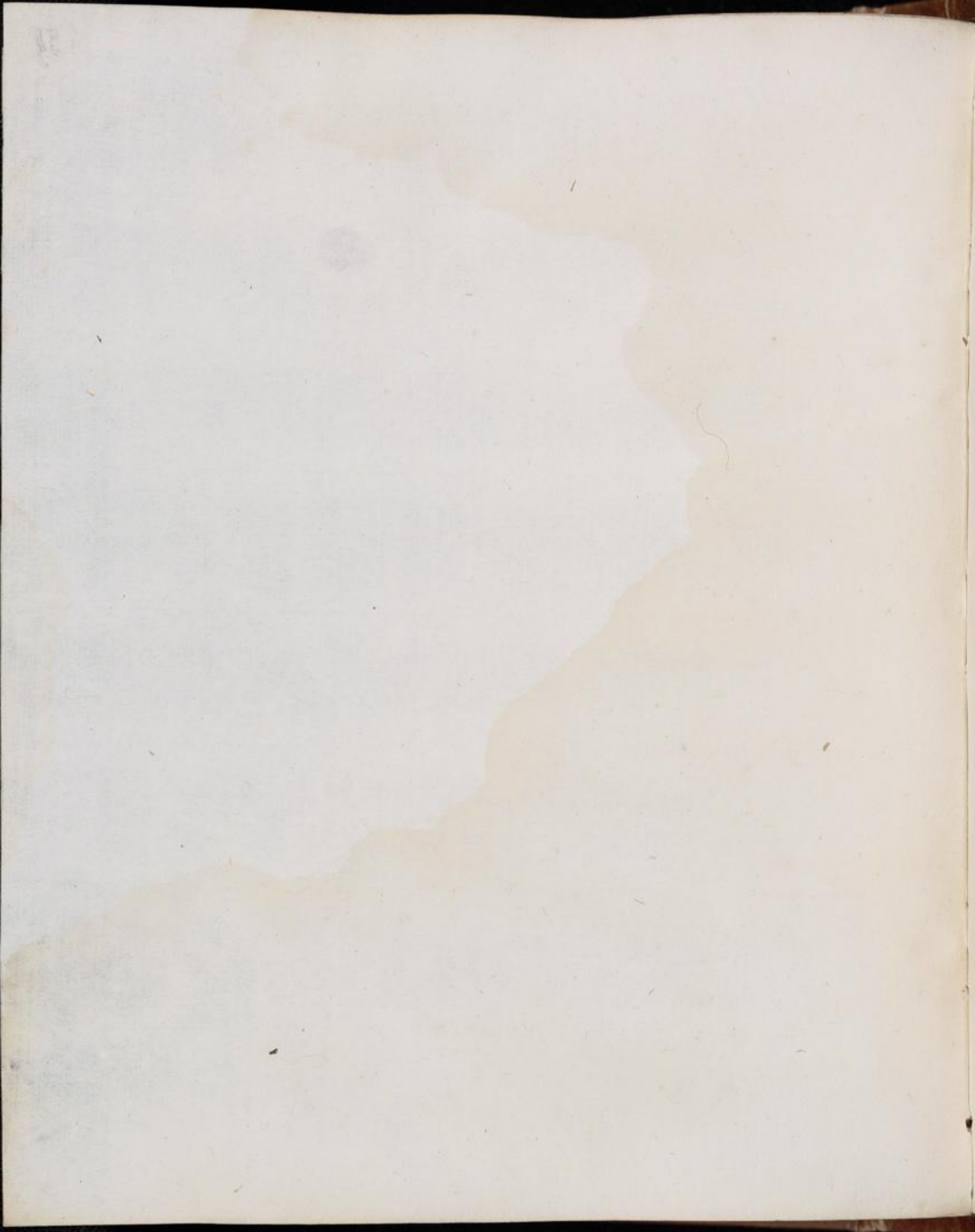
152

51

101

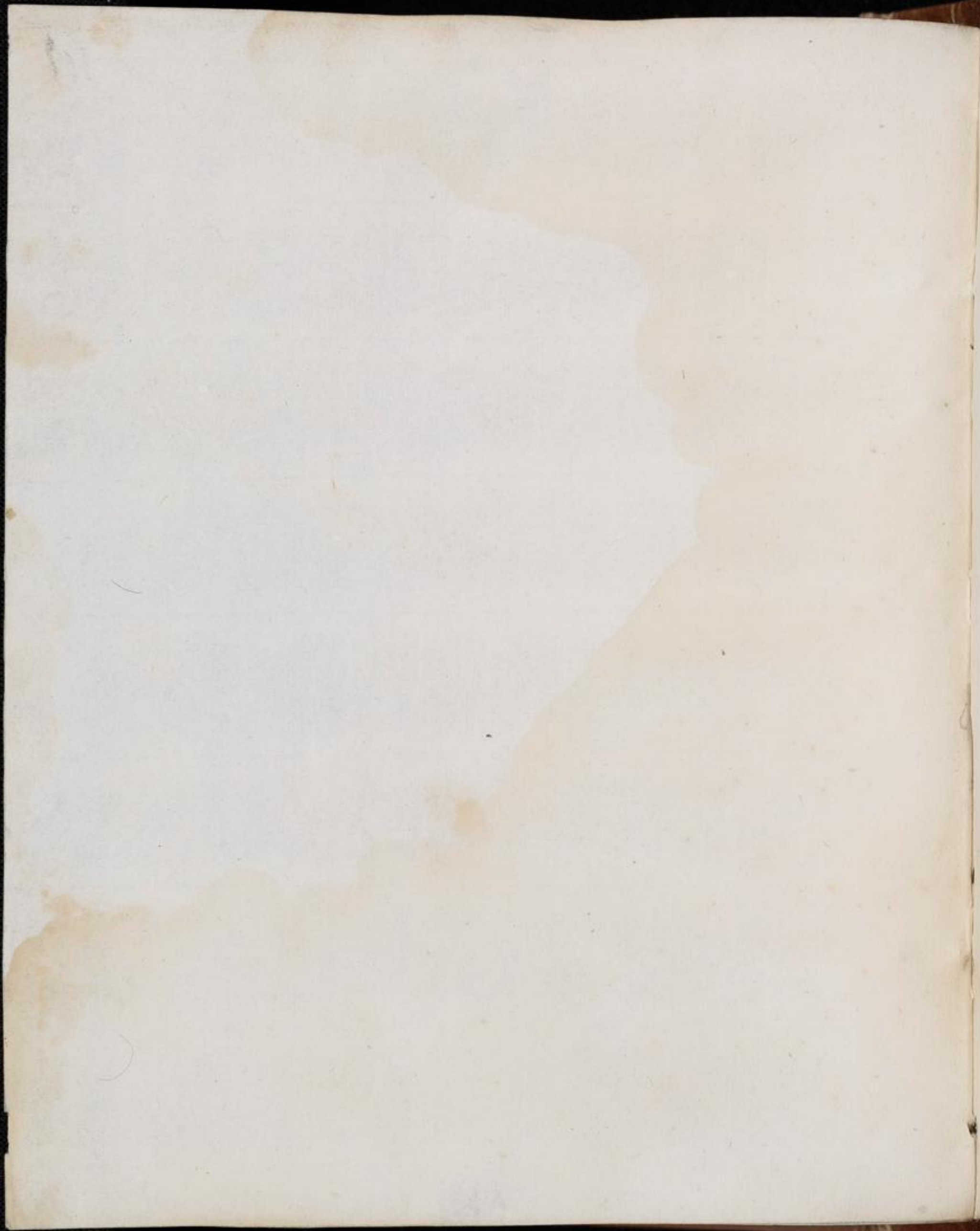

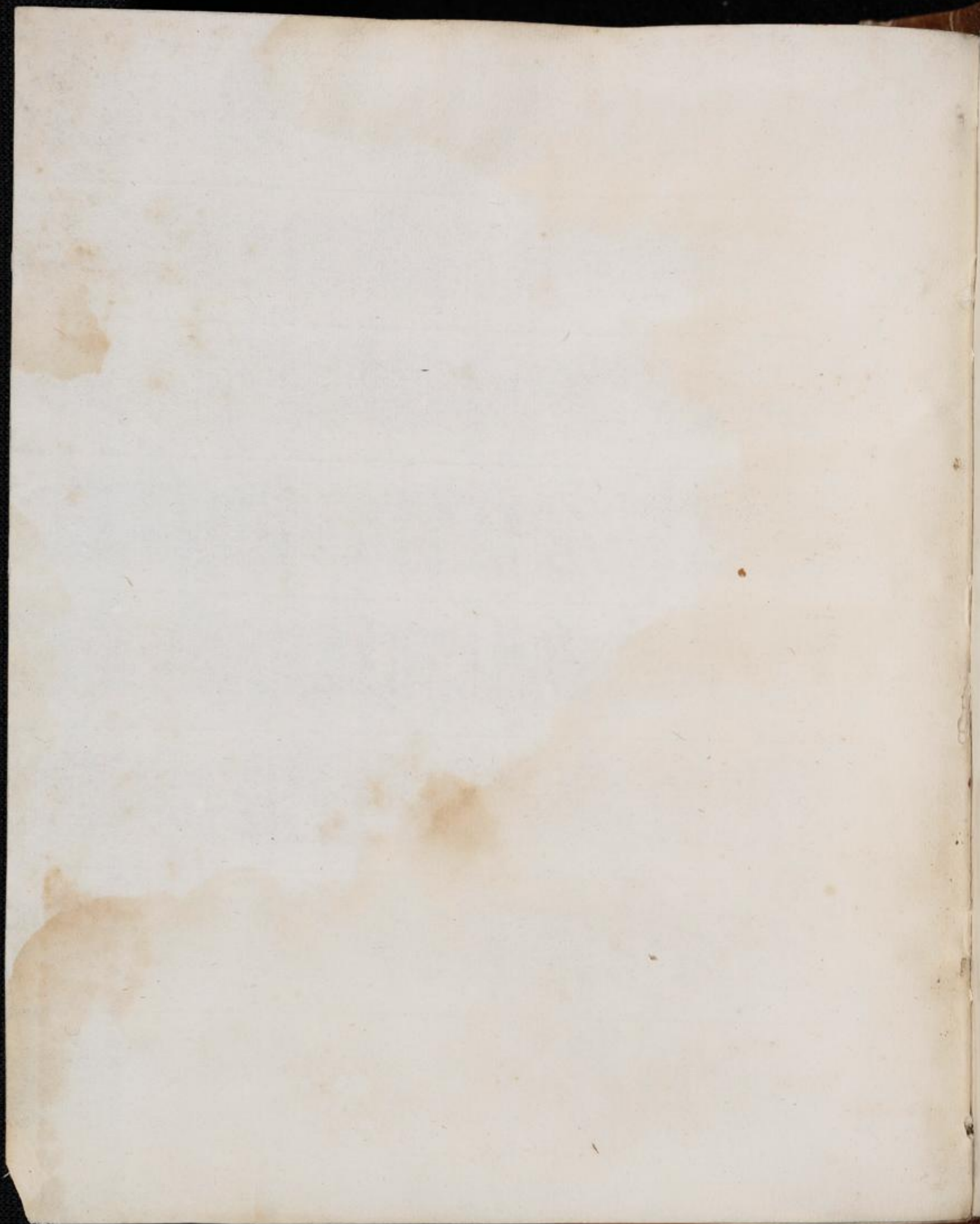
160

101

161

162

163

St Blasien 116

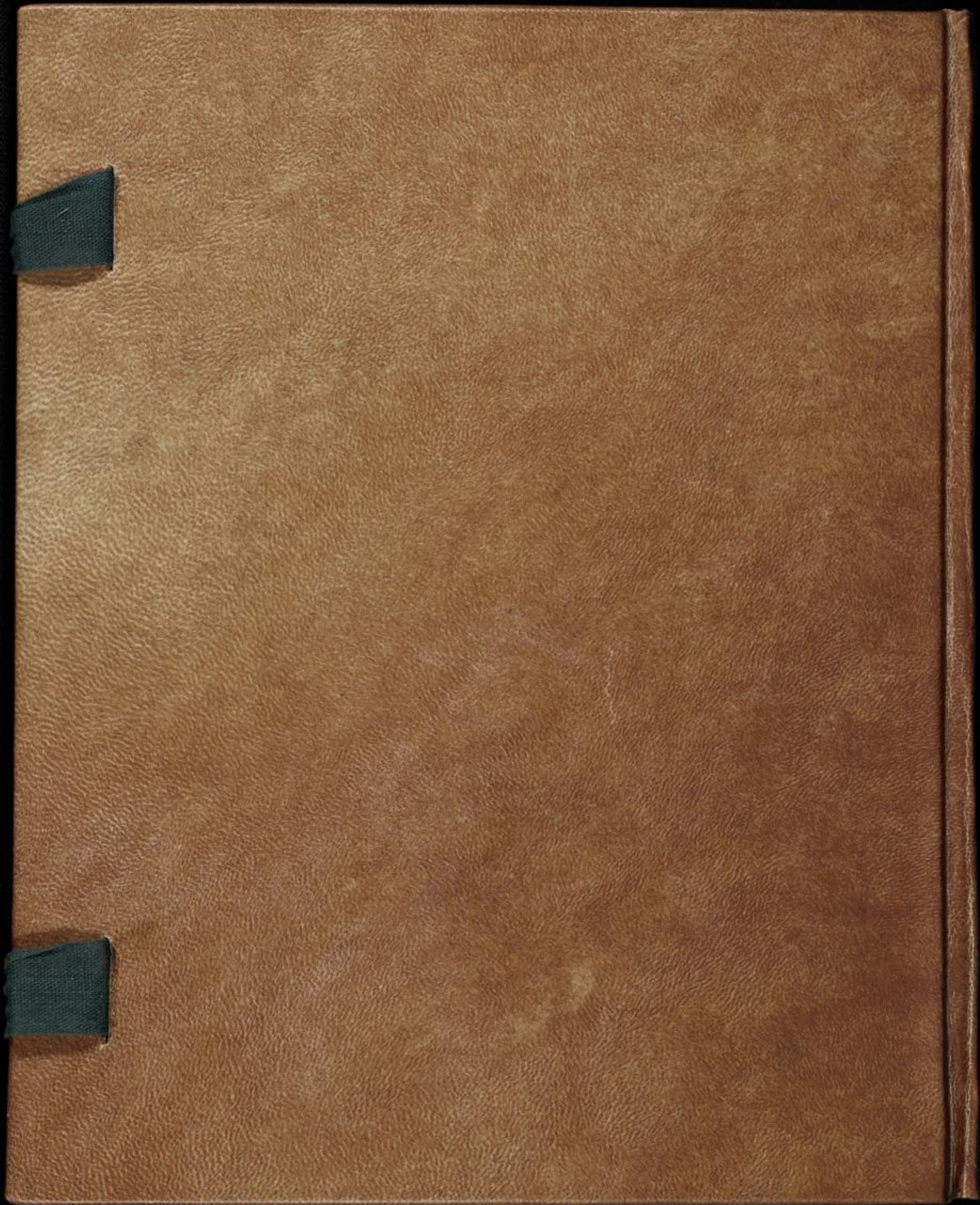
M folio 20. 21. 23.
69. 67. 68. 69. 70

7 + I + 110 Bl. + loose Bl. 111-163

20 x 16 cm.

Inc. Gengen 7 + Druck (4 Bl.) + I + 165 Bl.

restauriert Juli 1974, Kr.

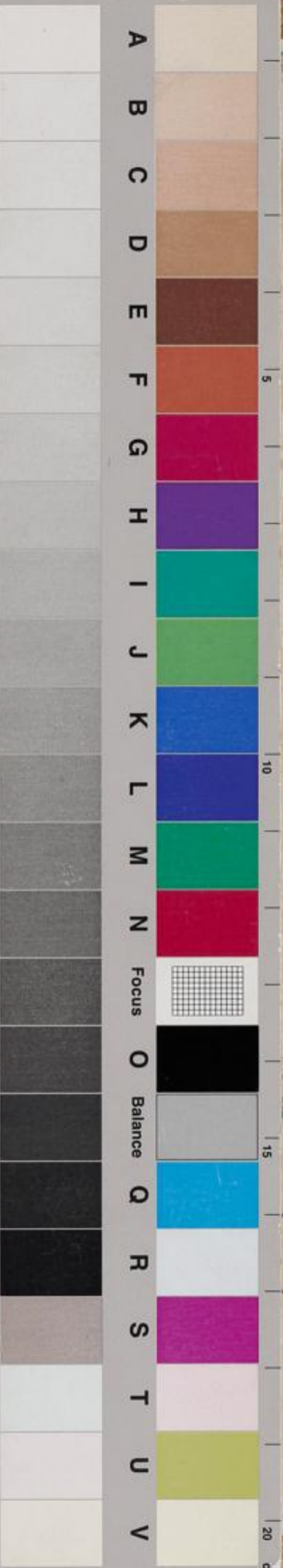

Copyright 4/1999 YxyMaster GmbH www.yxymaster.com

VierFarbSelector Standard - Euroskala Offset

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 W X Y Z

A B C D E F G H I J K L M N Focus O Balance Q R S T U V

St B

M folio 2
69

7 + I + 1110

Die Gengen

restauriert Juli

111-163

+ I + 165